

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA**

**EVANJELIOVÉ RADY A ŠTVRTÝ VINCENTÍNSKY SEUB
V PROCESE UTVÁRANIA IDENTITY KŇAZA**

Diplomová práca

Študijný program: Katolícka teológia
Študijný odbor: Katolícka teológia
Katedra: Katedra morálnej teológie
Školiteľ: ThDr. Alexander Knorr, PhD.

Bratislava, 2018

Dominik Pavol, CM

Univerzita Komenského v Bratislave
Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Dominik Pavol
Študijný program: katolícka teológia (Jednoodborové štúdium, magisterský I.II. st., denná forma)
Študijný odbor: katolícka teológia
Typ záverečnej práce: diplomová práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Evanjeliové rady a štvrtý vincentínsky sľub v procese utvárania identity kňaza
Evangelical Counsels and the Fourth Vincentian Vow in the Process of Priest Identity Creation

Anotácia: Diplomová práca poukáže na vhodnosť kladenia dôrazu na evanjeliové rady a špecifikum štvrtého vincentínskeho sľubu – vytrvalosti v povolani – v procese utvárania identity kňaza. Problematika bude rozpracovaná na základe analýzy, syntézy a zovšeobecnenia vybraných dokumentov Magistéria, diel autorov spirituálnej teológie a vincentínskej literatúry.

Školiteľ: ThDr. Alexander Knorr, PhD.
Oddelenie: RKCMBF.Mo.BA - Katedra morálnej teológie, Bratislava
RKCMBF vedúci katedry: ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.

Dátum zadania: 06.12.2016

Dátum schválenia: 07.11.2017

ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.
vedúci katedry

.....
študent

.....
školiteľ

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že na diplomovej práci s názvom *Evanjeliové rady a štvrtý vincentínsky sľub v procese utvárania identity kňaza* som pracoval samostatne na základe vlastných poznatkov, priebežných konzultácií a štúdia odbornej literatúry, ktorej úplný prehľad je uvedený v zozname použitej literatúry.

Bratislava, 1. 4. 2018

Dominik Pavol, CM

POĎAKOVANIE

S úctou a vďačnosťou sa obraciam na môjho školiteľa ThDr. Alexandra Knorra, PhD., špirituála Kňazského seminára sv. Cyrila a Metoda v Bratislave, za jeho cenné rady, vysokú odbornú i vedeckú pomoc pri písaní diplomovej práce.

Ďakujem.

ABSTRAKT

PAVOL, Dominik: Evanjeliové rady a štvrtý vincentínsky sľub v procese utvárania identity kňaza. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta; Katedra morálnej teológie. Školiteľ: ThDr. Alexander Knorr, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister katolíckej teológie. Bratislava : RKCMBF UK, 2018. 77 s.

Cieľom diplomovej práce je teoreticky rozpracovať problematiku na základe analýzy, syntézy a zovšeobecnenia vybraných dokumentov Magistéria, diel autorov spirituálnej teológie a vincentínskej literatúry a poukázať na vhodnosť kladenia dôrazu na evanjeliové rady a špecifikum štvrtého vincentínskeho sľubu – vytrvalosti v povolání – v procese utvárania identity kňaza. V každej kapitole sme sa v prvom rade snažili vymedziť základné pojmy. Taktiež sme sa pokúsili o priblíženie vytrvalosti a uviedli sme niekoľko jej praktických dôsledkov. Súčasťou diplomovej práce je aj aplikácia evanjeliových rád a štvrtého vincentínskeho sľubu do procesu utvárania identity kňaza.

Kľúčové slová: Chudoba. Čistota. Poslušnosť. Vytrvalosť v povolání. Identita. Kňaz.

ABSTRACT

PAVOL, Dominik: Evangelical Counsels and the Fourth Vincentian Vow in the Process of Priest Identity Creation. [Diploma thesis]. Comenius University in Bratislava. Faculty of Roman Catholic Theology of Cyril and Methodius; Department of Moral Theology. Supervisor: ThDr. Alexander Knorr, PhD. Degree of professional qualification: Master of Catholic theology. Bratislava : RKCMBF UK, 2018. 77 p.

The aim of this Diploma Thesis is to theoretically elaborate area of issues, and this will be based on the analysis, synthesis and generalization of the selected documents of the Magisterium, the authors of Spiritual Theology and the Vincentian literature, and then also to point out the appropriate emphasis on the Evangelical Counsels and the Fourth Vincentian Vow with its specifics – Persistence in the Vocation – and that all summed up in the process of Priest Identity Creation. In each Chapter, we tried to define the basic concepts in the first place. We have also tried to get closer to the Persistence and have mentioned also a few real implications. Part of this Thesis is also application of the Evangelical Counsels along with the Fourth Vincentian Vow in the Process of Priest Identity Creation.

Key words: Poverty. Chastity. Obedience. Persistence in the Vocation. Identity. Priest.

OBSAH

ÚVOD	8
1. EVANJELIOVÉ RADY	10
1.1. HISTORICKÝ VÝVOJ PRAXE EVANJELIOVÝCH RÁD	13
1.2. CHUDOBA	17
1.3. ČISTOTA	22
1.4. POSLUŠNOSŤ	27
2. ŠTVRTÝ VINCENTÍNSKY SEUB	33
2.1. ŽIVOT A SPIRITUALITA SV. VINCENTA DE PAUL	34
2.2. JEŽIŠ KRISTUS A MÔJ BLÍŽNY – CENTRUM VINCENTOVEJ KŇAZSKEJ IDENTITY	39
2.3. VYTRVALOSŤ V POVOLANÍ	45
2.4. PRAKTICKÉ DÔSLEDKY VYTRVALOSTI	48
3. UTVÁRANIE IDENTITY KŇAZA	51
3.1. POJEM „IDENTITA KŇAZA“	51
3.2. APLIKÁCIA EVANJELIOVÝCH RÁD A SEUBU VYTRVALOSTI V POVOLANÍ DO PROCESU UTVÁRANIA IDENTITY KŇAZA	54
3.3. POČIATOČNÁ FORMÁCIA V KŇAZSKOM SEMINÁRI	60
3.4. DUCHOVNÝ ŽIVOT KŇAZA	62
3.5. PERMANENTNÁ FORMÁCIA A KŇAZSKÉ SPOLOČENSTVO	65
ZÁVER	70
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	73

ÚVOD

Každý muž, ktorý prijíma posvätný stav v stupni presbyterátu, v deň svojej kňazskej vysviacky počuje z úst biskupa – svätiteľa tieto slová: „*Prijmi obetné dary svätého ľudu a obetuj ich Bohu. Uvedom si, čo budeš konať, pripodobni sa tomu, čo budeš držať v rukách, a naplň svoj život tajomstvom Pánovho kríža.*“¹ V týchto dvoch vetách je komplexne zhrnuté celé pôsobenie katolíckeho kňaza i jeho identita. Dozvedáme sa, že jeho úlohou je prinášať Bohu obeť za celé spoločenstvo veriacich a spolu s nimi chváliť Pána. Text odovzdávania obetných darov nás ďalej oboznamuje so skutočnosťou, že všetky aktivity, ktoré bude kňaz na základe posvätnej moci vykonávať, má robiť v úzkom spojení s Kristom. Táto väzba je taká intenzívna, že kňaza priam stotožňuje s jediným Veľkňazom, v mene ktorého realizuje celé svoje úsilie. Tak sa muž v priebehu kňazskej vysviacky naplno identifikuje s Ježišom Kristom – jediným a večným Kňazom.

Cieľom diplomovej práce je snaha poukázať na proces utvárania identity kňaza s dôrazom na evanjeliové rady a špecifikum štvrtého vincentínskeho sľubu – vytrvalosti v povolání. Problematiku teoreticky rozpracujeme na základe analýzy, syntézy a zovšeobecnenia vybraných dokumentov Magistéria, diel autorov spirituálnej teológie a vincentínskej literatúry.

Z hľadiska obsahovej štruktúry diplomová práca pozostáva okrem úvodu, záveru a zoznamu použitej literatúry z troch hlavných kapitol. Prvá kapitola sa venuje evanjeliovým radám vo všeobecnosti i jednotlivo. Približuje ich jednak z pohľadu historického vývinu a taktiež z lingvistického a teologického významu. Pomocné sú aj vyjadrenia Kódexu kánonického práva, či Katechizmu Katolíckej cirkvi. Na evanjeliové rady sa osobitným spôsobom nazerá zo zorného uhla pohľadu základných vincentínskych dokumentov. Pre praktickú realizáciu každej z evanjeliových rád v každodennom živote kňaza sa v textoch Svätého písma hľadá osoba Ježiša Krista ako modelový vzor konania.

Druhá kapitola má svoj parciálny cieľ v podaní obrazu o špecifickom štvrtom vincentínskom sľube – vytrvalosti v povolání. K tomu sa pridáva stručná sumarizácia života a spirituality sv. Vincenta de Paul. V poslednej podkapitole upozorňujeme na praktické dôsledky zachovávaní vytrvalosti. Nakoľko sa dnes čnosť vytrvalosti ocitá

---

¹ *Rímsky Pontifikál*. Trnava: SSV, 1981, s. 153.

vo všeobecnej kríze a je nepopulárne ju praktizovať, snažíme sa uviesť vhodné podnety pre venovanie väčšej pozornosti tejto čnosti.

Napokon sa v tretej kapitole zaoberáme správnym chápaním pojmu „identita kňaza“. Aplikujeme doposiaľ nadobudnuté poznatky ohľadom chudoby, čistoty, poslušnosti a vytrvalosti v povolání do procesu utvárania identity kňaza. Za pomoci vybraných diel Magistéria a renomovaných autorov z oblasti výchovy, formácie a pôsobenia na kňazské povolanie sa oboznamujeme s najdôležitejšími faktormi, ktoré na utváranie identity kňaza vplývajú v počiatocnom štádiu formácie. Potom sa zameriavame aj na neustále posilňovanie a rozvíjanie identity v ďalších fázach života a účinkovania kňaza.

Sv. Ján Mária Vianney raz povedal, že kňaz je láskou Kristovho srdca. Ak toto tvrdenie obrátíme, zistíme, že Kristus je lásku kňazovho srdca. Aby tomu bolo naozaj tak, musí sa každý služobník oltára o to sám usilovať. Záverom, na tomto mieste si dovoľíme vysloviť skromné želanie, nech k tomu prispeje i táto diplomová práca.

1 EVANJELIOVÉ RADY

V prvej kapitole našej diplomovej práce sa budeme najskôr venovať evanjeliovým radám vo všeobecnosti. Zároveň si za čiastkový cieľ kladieme snahu priblížiť túto skutočnosť vo svetle diel vybraných autorov.

V *Teologickom a náboženskom slovníku* pod pojmom evanjeliové rady nachádzame túto definíciu: „*evanjeliové rady – rady vyplývajúce z evanjelia: chudoba, čistota a poslušnosť, ktoré Cirkev predkladá tým, čo chcú dosiahnuť kresťanskú dokonalosť lásky a čo slobodne prijímú povolanie na zasvätený život, t. j. rehoľníci a rehoľníčky v podobe sľubov, ktoré chcú zachovať s pomocou Ducha Svätého a v službe Božiemu kráľovstvu.*“² Samotný názov týchto rád nám naznačuje, že svoj pôvod majú v evanjeliu. Svätá Matka Cirkev ich ponúka, ako prostriedok na dosiahnutie stavu výlučného zasvätenia sa Kristovi. V uvedenej definícii je vhodné všimnúť si fakt, ktorý nám poukazuje na cieľ a zmysel zachovávanía týchto čností. Osoby, ktoré si slobodne zvolia život podľa chudoby, čistoty a poslušnosti, zasväcujú sa Bohu pre službu jeho kráľovstvu. Toto svoje rozhodnutie robia pod vplyvom Ducha Svätého, ktorý je pomocníkom pri dodržaní prijatého záväzku.

V praktickom živote sa tieto evanjeliové rady prijímajú vo forme sľubu. „*Sľub, to jest uvážený a slobodný prísľub daný Bohu o možnom a väčšom dobre.*“³ Hodnota, ktorá sa Bohu sľubuje, musí byť ľudsky dosiahnuteľná. Sľubujúcou osobou sa potom rozumie človek, ktorý sa rozhodne pre určitý nadvýkon, alebo sa niečoho zriekne. Tento prísľub zaväzuje na dobro možné a väčšie, musí byť uvážený a slobodný, daný Bohu. Sľubom sa praktizujú evanjeliové rady, ktorými sa najdokonalejšie napodobňuje pozemský život Ježiša Krista.

Evanjeliové rady sa vo svojej rozmanitosti predkladajú každému Kristovmu učeníkovi. Dokonalosť lásky, ku ktorej sú povolaní všetci veriaci, prináša so sebou pre tých, čo slobodne prijímú povolanie na zasvätený život, povinnosť zachovávať čistotu pre Božie kráľovstvo, chudobu a poslušnosť. Profesia týchto rád v trvalom životnom stave uznanom Cirkvou charakterizuje Bohu zasvätený život.⁴ V súčasnosti sa pojem evanjeliové rady alebo sľub chudoby, čistoty a poslušnosti najviac spája s osobami žijúcimi v rôznych formách zasväteného života, medzi ktorými vynikajú

---

² VRAGAŠ, Š. a kol. *Teologický a náboženský slovník. I. diel A – K.* Trnava: SSV, 2006, s. 137.

³ *Kódex kánonického práva.* Bratislava: KBS, 1996, Kán. 1191 § 1.

⁴ *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* Trnava: SSV, 2007, 915.

najmä rehoľníci. „*Rehoľný inštitút je spoločnosť, v ktorej členovia podľa vlastného práva skladajú verejné doživotné alebo dočasné sľuby, ktoré však po uplynutí času treba obnoviť a žijú bratský život.*“⁵ Pre rehoľné osoby je sľub cieľom, naplnením ktorého najlepšie vyjadria svoju oddanosť Bohu. Toto spojenie medzi osobou a Bohom vytvára pevný vzťah, ktorého garantom je Boh Otec skrze Syna v Duchu Svätom.

„*Evanjeliové rady vyjadrujú živú plnosť lásky, ktorá je stále nespokojná, že nedáva ešte viac. Svedčia o jej eláne a pobádajú nás k duchovnej ochote. Dokonalosť evanjeliového zákona spočíva podstatne v prikázaniach lásky k Bohu a k blížnemu. Evanjeliové rady ukazujú priamejšie cesty a vhodnejšie prostriedky.*“⁶ Katechizmus Katolíckej Cirkvi nás poučuje, že zachovávanie evanjeliových rád bez lásky na jednej strane nemá zmysel a na strane druhej nie je ani možné.

Pápež, sv. Ján Pavol II., v posynodálnej apoštolskej exhortácii *Vita consecrata* pripomína, že zasvätený život výrečným spôsobom vyjadruje snubnú prirodzenosť Cirkvi.⁷ Cirkev – Nevesta Krista, prejavuje tento svoj charakter v konkrétnych osobách, ktoré sa evanjelióvymi radami snúbia s Bohom.

„*Evanjeliové rady Bohu zasvätenej čistoty, chudoby a poslušnosti, keďže majú svoj základ v Pánových slovách a jeho príklade a odporúčajú ich apoštoli, otcovia, učitelia a pastieri Cirkvi, sú Božím darom, ktorý Cirkev prijala od svojho Pána a jeho milosťou ho neprestajne uchováva.*“⁸ Pôvod evanjeliových rád je u Krista. On dal svojim nasledovníkom najlepší návod na dosiahnutie osobnej svätosti. Žiť podľa odporúčaní Pána nie je len pasívne prijatie nejakej myšlienky, ale aj aktívne uvádzanie do praxe toho, čím žil on sám. Ježiš bol prvý, ktorý žil v chudobe, čistote a poslušnosti Otcovi.

Tri evanjeliové rady môžeme z psychologického hľadiska vnímať ako pomoc pri zvládaní rôznych strachov. Poslušnosť je odpoveďou na strach z nášho osudu, že sa budeme musieť podriaďovať moci niekoho iného. V poslušnosti sa viac zameriavame na vôľu Boha, ktorý nás oslobodzuje aj od seba samých. Chudoba je odpoveďou na strach, že nebudeme mať čo jesť, že budeme chodiť nedbalo oblečení a ocitneme sa na okraji spoločnosti. V chudobe sa teda zriekame istôt, aby sme sa dokázali otvorene

---

⁵ Kódex kánonického práva, Kán. 607 § 2.

⁶ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 1974.

⁷ JÁN PAVOL II. *Vita consecrata*, Trnava: SSV, 1996, 62.

⁸ Lumen gentium. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV, 2008, 43.

pozrieť na autentickú pravdu o sebe a spoznali, že Boh môže naplniť naše túžby. Tretí základný strach je strach z neistoty a z nestálosti, a aby sme sa tohto strachu zbavili, zvyčajne sa chytíme niekoho iného alebo nejakých vonkajších istôt. Sľubom čistoty uznávame, že Boh je naša opora, a že nám môže poskytnúť istotu, po ktorej tak silno túžime.⁹

Život podľa evanjeliových rád sa môže na prvý pohľad zdať ochudobňujúci, uzatvárajúci pred svetom, ľuďmi či okolím. No je to iba zdanie, ktoré vytvára tento Boží paradox. Staré príslovie nás múdro učí, že zasvätený človek je nič nemajúci, no pritom všetkým oplývajúci. Zrieka sa vlastnej rodiny, a napriek tomu sa otvára pre všetkých, ktorí potrebujú jeho pomoc. Napokon, v poslušnosti neobmedzuje svoju vôľu, ale skrze predstaveného je disponibilný voči Pánu Bohu.

V tomto ohľade nám môže byť nápomocné učenie Dogmatickej konštitúcie o Cirkvi *Lumen gentium*: „zachovávanie evanjeliových rád je spojené so zriekanim sa dobier, ktoré majú bezpochyby veľkú hodnotu, predsa však neprekáža pravému rozvoju ľudskej osobnosti, ba mu je svojou podstatou na veľký osoh. Lebo tomu, kto prijíma tieto rady dobrovoľne, podľa svojho osobného povolania, značne napomáhajú očistu srdca a slobodu ducha, neprestajne podnecujú horlivosť v láske, no najmä – ako potvrdzuje príklad toľkých svätých zakladateľov – sú schopné lepšie prispôsobiť kresťana panenskému a chudobnému spôsobu života, ktorý si vyvolil Kristus Pán a ktorý na seba prijala jeho panenská matka.“¹⁰

Prax evanjeliových rád prináša osobe možnosť ich zosobniť, a tým akoby vlastným životom písať piate evanjelium, ohlasovať bez slov.¹¹

Evanjeliové rady sa v podstate rozvíjajú ako proces opustenia seba samého. V centre pozornosti nestojím už ja sám, ani moje túžby mať. Proti túžbe vlastniť objekty mi pomáha chudoba, s túžbou vlastniť osoby sa vysporiada čistota a túžbu vlastniť seba samého usmerní poslušnosť.¹² „Evanjeliové rady sú teda predovšetkým darom Najsvätejšej Trojice. Zasvätený život je ohlasovaním toho, čo koná Otec prostredníctvom Syna vo Svätom Duchu svojou láskou, dobrotou a krásou.“¹³

---

⁹ GRŮN, A., SARTORIUSOVÁ, Ch. *Ľudská zrelosť zasvätených osôb*. Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 2007, s. 36.

¹⁰ *Lumen gentium*, 46.

¹¹ ŠUPPA, J. *Dám vám pastierov*. Trnava: Dobrá kniha. 2000, s. 88.

¹² RAMÍREZ, H.C. Los consejos evangelicos desde la Biblia. In: *Revista Vida Consagrada*, No. 5. Medellín: Fondo Editorial FUNLAM, 2009, s. 132.

¹³ JÁN PAVOL II., *Vita conscrata*, 20.

1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ PRAXE EVANJELIOVÝCH RÁD

O fakte, že od samotného zrodu Cirkvi jestvovali ľudia, ktorí sa rozhodli užšie primknúť sa ku Kristovi, nám hovorí dekrét II. Vatikánskeho koncilu o obnove rehoľného života *Perfectae caritatis*: „*Hneď od začiatku boli v Cirkvi muži a ženy, ktorí si zaumienili zachovávaním evanjeliových rád slobodnejšie nasledovať Krista a zbližša ho napodobňovať a viedli – každý svojím spôsobom – život zasvätený Bohu.*“¹⁴

„*Evanjeliový zákon obsahuje okrem prikázaní aj evanjeliové rady. Svätosť Cirkvi osobitne napomáhajú rozmanité rady, ktoré Pán predkladá v evanjeliu svojim učeníkom, aby ich zachovávali.*“¹⁵ V Novom Zákone, tak ako i v Starom, nachádzame prikázania. No Ježiš vyžaduje vyšší stupeň dokonalosti. V piatej kapitole Matúšovho evanjelia v takzvanej „Reči na hore“ Ježiš predstavuje požiadavku pre tých, ktorí skutočne chcú byť jeho učeníkmi, a to známym spojením „otcom bolo povedané, no ja vám hovorím“. Týmto Ježiš zákon zvnútornil a okrem chladného príkazu priniesol aj novú dynamiku rady – odporúčania pre vyšší stupeň nasledovania.

Rozdiel medzi príkazom a radou spočíva v tom, že príkaz je nevyhnutnou záležitosťou, zatiaľ čo rada je ponechaná na slobodnú voľbu osoby, ktorej sa navrhuje. Preto je vhodné, aby Nový zákon, ktorý je zákonom slobody, obsahoval takéto rady.¹⁶

„*Evanjeliové rady nemožno zúžiť len na známu a tradičnú triádu: čistota, chudoba a poslušnosť. V evanjeliách je veľa rád, ktoré prekračujú mieru prikázaní, poukazujúc nie len na to, čo je »nutné«, ale na to, čo je »lepšie«. Napr. výzva nesúdiť (porov. Mt 7,1); výzva požičať niečo a nič za to neočakávať (Lk 6,35); výzva splniť všetky prosby a želania bližných (porov. Mt 5,40-42); výzva na pozvanie chudobných (porov. Lk 14,13-14); výzva vždy odpustiť (porov. Mt 6,14-15) i veľa iných.*“¹⁷ Ako máme možnosť vidieť, existuje množstvo odporúčaní Ježiša Krista, medzi ktorými vynikajú evanjeliové rady, ktoré sieme chápať aj ako ponuku na realizovanie príkazu lásky, a to radikálnym nasledovaním Pána.¹⁸

¹⁴ Perfectae caritatis. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV, 2008. 1.

¹⁵ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 1986.

¹⁶ *Consejos evangelicos* [online]. [citované 17.10.2017]. Dostupné na internete:

http://ec.aciprensa.com/wiki/Consejos_Evang%C3%A9licos

¹⁷ BIELAK, J. *Spiritualita diecézneho kňaza – ako evanjeliový radikalizmus podľa „Pastores dabo vobis“ a „Direktória o službe a živote kňazov“*. Spišská Kapitula: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtáššaka, 2007, s. 43.

¹⁸ BIELAK, J. *Spiritualita diecézneho kňaza*, s. 44.

Ak hľadáme vznik evanjeliových rád, musíme nahliadnuť do evanjeliovej správy sv. Matúša. Samozrejme, že tu ešte neobjavíme toto pomenovanie pre spôsob života, ktorým osoba nasleduje príklad Krista. V devätnástej kapitole nachádzame stať, ktorá opisuje stretnutie Ježiša s bohatým mládencom, ktorý túžil po dokonalosti života. Táto perikopa tvorí akýsi pomyselný biblický fundament skutočnosti evanjeliových rád. „Ježiš mu vravel: »Ak chceš byť dokonalý, chod', predaj, čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!«“ (Mt 19,21) Túto dokonalosť života, ktorú hľadal mladík, môžeme právom považovať za počiatok vývinu evanjeliových rád. Ved' napokon, ich zachovávanie vedie k dokonalosti života. Z rozprávania vidíme, že mladík nežil svoj náboženský život nedbalo, lebo zachovával všetky prikázania Zákona, no napriek tomu pociťoval, že mu niečo chýba. Toto môžeme považovať za pôvod evanjeliovej rady chudoby.¹⁹

Poslušnosť Pána Ježiša, úzko spojená so samotným jadrom aktu spásy, je ponúknutá ako miesto a model radikálnej poslušnosti požadovanej evanjeliom. Apoštol Pavol v liste Filipanom píše o Ježišovi: „Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ (Flp 2,8). Tu môžeme vnímať Krista ako vzor pre evanjelióvu radu poslušnosti. Boží Syn zachoval bezvýhradnú a úplnú poslušnosť spásnemu plánu Otca. Ten, kto chce plniť Boží plán spásy vo svojom živote, si má za vzor vziať Syna, ktorý povedal, že pôjde do vinice a naozaj do nej aj šiel, nie ako dvaja synovia z podobenstva (porov. Mt 21,28-31).

Napokon i základ evanjeliovej rady čistoty nachádzame u sv. Matúša, kde už v spomínanej devätnástej kapitole Ježiš vysvetľuje: „Nie všetci pochopia toto slovo, iba tí, ktorým je to dané. Lebo sú ľudia neschopní manželstva, pretože sa takí narodili zo života matky, iných takými urobili ľudia a iní sa takými urobili sami pre nebeské kráľovstvo“ (Mt 19,11-12). Skutočnosť, že niekto sa sám dobrovoľne rozhodne zachovávať čistotu pre nebeské kráľovstvo, je kľúčovou i pre chudobu a poslušnosť. Ak by neboli slobodne vyvolené pre vyšší cieľ, stali by sa len neúnosnou ťarchou. Preto Pán Ježiš dáva tieto rady vo forme odporúčania a nie príkazu: „Kto to môže pochopiť, nech pochopí“ (Mt 19,12).

Ak zopakujeme to, čo sme povedali na začiatku podkapitoly, naozaj od zrodu Cirkvi si množstvo ľudí vyvolilo život podľa evanjeliových rád. Prvý otec púšte, sv. Anton Pustovník, žil podľa nich, i keď ešte neboli sformulované v podobe, ako ich

---

¹⁹ KOREC, J.Ch. *Život zasvätených*. Bratislava: LÚČ, 1990, s. 62.

poznáme dnes. Po ňom cez celé stáročia sa mnohí kresťania usilovali o úplné a bezvýhradné sebadarovanie. Najmä od čias sv. Benedikta v VI. storočí vzniklo veľa rehoľných spoločenstiev, ktoré boli znamením milosti a vykúpenia.²⁰

Trojica evanjeliových rád chudoby, čistoty a poslušnosti sa pravdepodobne po prvýkrát v tejto klasickej forme objavila u kanonikov v Opátstve sv. Genovévy v Paríži roku 1148.²¹ Neskôr v regule Trinitárov z roku 1198 nachádzame vyjadrenie, že bratia žijú v poslušnosti prelátovi, v čistote a bez vlastníctva.²²

Od XIII. storočia sa oficiálne a výslovne začína hovoriť o chudobe, čistote a poslušnosti ako o základnom prvku akejkolvek formy zasväteného života. Evanjeliové rady sa zároveň odvtedy začali považovať za súhrn Evanjelia „par excellence“.²³

Táto požehnaná prax zasvätenia sa Kristovi a Cirkvi mnohých mužov a žien, tvorí cez stáročia nepretržité spoločenstvo osôb. „*Zachovávanie evanjeliových rád sa teda javí ako znamenie, ktoré môže a má účinne privádzať všetkých členov Cirkvi k horlivému plneniu povinností kresťanského povolania. Keďže tu Boží ľud nemá trvalý domov, ale hľadá si budúci, rehoľný stav, ktorý svojich príslušníkov väčšmi oslobodzuje od pozemských starostí, zároveň očividnejšie poukazuje všetkým veriacim na nebeské dobrá prítomné už na tomto svete, svedčí o novom a večnom živote, získanom Kristovým vykúpením a zvestuje budúce vzkriesenie a slávu nebeského kráľovstva.*“²⁴

Medzi mnohými osobami, ktoré sa riadili odporúčaniami Pána vo forme evanjeliových rád, vyniká sv. František z Assisi. Chudobu si cenil do tej miery, že v nej videl príležitosť, ako sa možno najviac pripodobniť Pánovi. Čistota bola pre neho obzvlášť vážna. Z jeho života je známa jedna udalosť. Keď mal raz pokušenie proti čistote, nahý sa vrhol do záhonu ruží. Od tej chvíle tieto ruže blízko Porciunkuly stratili trne. Tento výnimočný jav nám poukazuje na skutočnosť, ako si Boh nesmierne váži čistotu srdca. Sv. František počas celého života zachovával poslušnosť pápežovi.

Ďalším príkladom medzi svätcami je sv. Vincent de Paul, ktorý v konferencii pre kňazov zo 14. februára 1659 hovorí o evanjeliových radách takto: „*Bratia moji, my,*

---

²⁰ KOREC, Život zasvätených, s. 62 – 63.

²¹ PIGNA, A. *La vita consacrata*. Roma: Edizioni OCD, 2002, s. 151.

²² PIGNA, La vita consacrata, s. 151.

²³ PIGNA, La vita consacrata, s. 151.

²⁴ Lumen gentium, 44.

čo sme urobili sľub zachovávať tieto tri evanjeliové rady, sme viazaní ich zachovávať. A keď ich zachovávame, môžeme si byť istí, že budujeme na skale a stavíme trvalú budovu.“²⁵ Tento svätý zakladateľ Misijnej spoločnosti veľmi vyzdvihoval prax evanjeliových rád.

Pán Vincent, ako ho zvykli ľudia nazývať, spomína na jednu udalosť zo svojho života. Raz cestoval s istým vzdelaným človekom, ktorý mu v rozhovore povedal, že dobré zásady sveta sú ako zásady Evanjelia, s ktorými ľudia všeobecne súhlasia a pritom sa neprotivia Evanjeliu a zasa zlé sú tie, ktoré sa protivia zásadám Krista a schvaľujú ich iba skazení a svetácki ľudia. No sv. Vincent na to odpovedá: *„Ale predsa je rozdiel medzi dobrými zásadami sveta a zásadami evanjelia. Na zásadách sveta sa zhodneme na základe skúsenosti, lebo sme zakúsili ich účinky. Ale neomylnosť zásad nášho Pána poznávame skrze jeho ducha, ktorý nám ich dáva poznať, umožňuje do nich vniknúť a ukazuje, kam nás ich božské účinky vedú. Práve preto, že ich máme od Večnej Pravdy, sú celkom pravdivé a vždy dosiahnu svoj účinok.*“²⁶ V tejto jeho výpovedi môžeme badať, akú veľkú hodnotu im pripisoval. V evanjeliových radoch videl hlboký zmysel práve kvôli ich pôvodu, lebo ich odporúčal sám Ježiš a ich efekt je duchovný a vždy istý.

Žiť život podľa evanjeliových rád je najlepším a najvýrečnejším nasledovaním i napodobňovaním samého Krista a neprestajne sprítomňuje v Cirkvi spôsob života, na ktorý sa podujal Boží Syn, keď prišiel na svet, aby konal Otcovu vôľu, a ktorý predložil aj učeníkom, ktorí ho nasledovali.²⁷

Za zmienku ešte stojí výpoveď sv. Vincenta o prijatí týchto rád a o ich nadobúdaní: *„To je náuka Ježiša Krista. Obracia sa ňou na nás, ktorí chceme plniť evanjeliové rady a túto radu máme prijať s úctou, láskou a pevným rozhodnutím. Preto často prosme Boha o tieto čnosti, ktoré nám odporúča a energicky sa pričiňme, aby sme si ich nadobudli.*“²⁸ Dar evanjeliových rád je na prvom mieste skutočnosť slobodne daná Ježišom Kristom, no na strane druhej musí byť aj slobodne prijatá konkrétnou osobou, pričom osoba, obdarená evanjelióvymi radami, nemá byť len pasívnym prijímateľom, ale sama sa má usilovať o ich získanie. Potrebná je taktiež snaha aj o ich uchovanie.

---

²⁵ PAUL, de V. *Konferencie XII. Konferencie misionárom 127-145 + fragmenty*. s. 120.

²⁶ PAUL, *Konferencie XII*, s. 120.

²⁷ *Lumen gentium*, 44.

²⁸ PAUL, *Konferencie XII*, s. 124.

O tom, že život podľa evanjeliových rád nie je len záležitosťou minulosti, ale stále má svoje opodstatnenie aj v dnešných časoch a Cirkev si ho mimoriadne váži, svedčia slová už spomínanej dogmatickej konštitúcie *Lumen gentium*: „Práve preto tento posvätný koncil povzbudzuje a chváli mužov a ženy, bratov a sestry, ktorí sú v kláštoroch alebo v školách a nemocniciach, ako aj v misiách vytrvalou a pokornou vernosťou tomuto zasväteniu na ozdobu Kristovej nevesty a preukazujú všetkým ľuďom rozmanité veľkodušné služby.“²⁹

V závere je vhodné poznamenať, že: „evanjeliové rady sú neodlučiteľné od prikázaní. Kým prikázania sú ako hranice, ktoré nemožno prekročiť, ale treba sa v nich pohybovať, rady volajú na dobrovoľné nasledovanie Krista, a to Krista čistého, chudobného a poslušného. Vyzývajú na veľkodušnosť a horlivosť, zapalujú srdce neuhasiteľným plameňom.“³⁰

1.2 CHUDOBA

Výraz chudoba môže nadobúdať rôzne významy. My sa budeme zaoberať pojmom chudoba v zmysle evanjeliovej rady. Pod týmto heslom v Teologickom a náboženskom slovníku nachádzame: „chudoba – evanjeliová rada, ktorá spočíva v správnom spôsobe používania vecí tohto sveta a v odpútanosti od bohatstva.“³¹ Chudoba v našom kontexte znamená rozumné nakladanie s hmotnými statkami, čo má človeka viesť k úsiliu o dokonalú lásku. „Odpútať sa od bohatstva a nelipnúť na ňom je podmienkou pre vstup do nebeského kráľovstva.“³²

V evanjeliových správach všetkých štyroch svätopiscov nachádzame dôležitosť chudoby. Ježiš sám zažíval chudobu od začiatku svojho pozemského života až po jeho koniec. „Ježiš má účasť na živote chudobných od jasiel' až po kríž; zo skúsenosti vie, čo je hlad, smäd a nedostatok. Ba viac, stotožňuje sa s chudobnými každého druhu a čínorodú lásku k nim kladie ako podmienku na vstup do svojho kráľovstva.“³³ Pri začatí svojho verejného pôsobenia hovorí, že cieľovou skupinou jeho misie sú chudobní: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným“ (Lk 4,18). V známych makarizmoch piatej kapitoly Matúšovho evanjelia sa na prvé miesto kladie: „Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské

---

²⁹ *Lumen gentium*, 46.

³⁰ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 45.

³¹ VRAGAŠ, Teologický a náboženský slovník, s. 206.

³² VRAGAŠ, Teologický a náboženský slovník, s. 206.

³³ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 544.

kráľovstvo“ (Mt 5,3). Ježiš nám pred oči stavia návod na šťastný život a podmienku pre vstup do večného života.

Na mnohých iných miestach pozorujeme Ježišov záujem o chudobných. Je potrebné si uvedomiť, že o biednych sa staral nie pre ich chudobu, ale preto, že ostatní im neprejavili záujem, teda nahrádzal nedostatok lásky ľudí. Chudobu neblahorečí, vyzdvihuje ju len v prípade, že si ju osoba dobrovoľne zvolí pre nebeské kráľovstvo. Celým Starým Zákonom sa vinie zásada, že bohatstvo je prejavom Božieho požehnania. Ježiš nemal v nenávisti bohatých. Vedel, že majetok môže odtrhnúť srdce človeka od Boha, preto v chudobných videl ľudí úplne sa spoliehajúcich len na Pána. *„Ježiš sa sťažuje na bohatých, lebo nachádzajú svoju útechu v hojnosti majetkov (Lk 6,24). Nech teda pyšní vyhľadávajú a obľubujú pozemské majetky: »Blahoslavení však chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo.« Odovzdanosť do prozreteľnosti nebeského Otca oslobodzuje od ustarostenosti o zajtrajšok. Dôvera v Boha pripravuje človeka na blahoslavenstvo chudobných. Oni uvidia Boha.»³⁴*

Je potrebné všimnúť si dôležitú skutočnosť, že v hlásaní Krista možno badať dve roviny chudoby. Prvou z nich je všeobecná forma, ktorá sa požaduje od všetkých pre vstup do nebeského kráľovstva. Druhá má povahu privilegovanosti pre istú skupinu osôb, ktorým má byť nápomocná pri hlásaní slova o Božom kráľovstve. *„Túto druhú radikálnejšiu požiadavku Ježiš kladie tým, ktorých povoláva za svojich spolupracovníkov pri ohlasovaní, aby sa s ním úplne odovzdali práci pre Božie kráľovstvo: apoštolom, úzkej skupine učeníkom, ktorí ho celý čas nasledovali.»³⁵* Práve táto rovina dáva podklad evanjeliovej rade chudoby. Ona je Kristovým odporúčaním pre jeho nasledovníkov, aby im uľahčila hlásanie Slova.

Evanjeliová rada chudoby obsahuje v sebe transcendentálny charakter, je v rozpore s obyčajným obohacovaním sa na úkor iných, nakoľko nehľadá iba na vlastný záujem.³⁶ *„Kristus, opravdivý Pán všetkých majetkov, si tak zamiloval chudobu, že nemal ani kde hlavu skloniť. Apoštolov a učeníkov, ktorí s ním pracovali v misijnom poslaní, postavil na podobný stupeň chudoby, aby nemali nič vlastného.»³⁷*

Pozrime sa teraz na chudobu z pohľadu dôležitých Cirkevných prameňov. *Kódex kánonického práva* v druhej časti o Božom ľude sa o chudobe vyjadruje takto:

³⁴ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2547.

³⁵ CANTALAMESSA, R. *Chudoba*. Bratislava: Serafín, 1999, s. 49.

³⁶ RAMÍREZ, Los consejos evangelicos desde la Biblia, s. 132.

³⁷ *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*. III. 1.

„Evanjeliová rada chudoby na napodobňovanie Krista, ktorý hoci bol bohatý, stal sa chudobným, okrem života v skutočnosti i v duchu chudobného, vedeného pracovito v triezvosti a v odstupe od pozemských bohatstiev, prináša so sebou závislosť a obmedzenie v užívaní majetkov a v nakladaní s nimi podľa normy vlastného práva jednotlivých inštitútov.“³⁸ Evanjeliová chudoba naozaj svoj zmysel vidí v úplnej oddanosti Bohu a v každodennom uvedomovaní si vlastnej závislosti na Stvoriteľovi.

Posynodálna apoštolská exhortácia *Vita consecrata* približuje: „Chudoba vyznáva, že Boh je jediným pravým bohatstvom človeka. Ak sa prežíva podľa Kristovho príkladu, ktorý »hoci bol bohatý, stal sa... chudobný« (2Kor 8,9), vyjadruje úplné sebadarovanie, aké sa uskutočňuje medzi tromi božskými osobami.“³⁹ Svätý pápež dobre vedel, keď písal tieto riadky, že evanjeliová rada chudoby sa musí žiť naplno podľa Kristovho príkladu. Len tak sa osoba obťažovaná týmto príjemným jarmom bude môcť pripodobniť Ježišovi a vo svete sa stane svedkom oddanosti.

Chudoba spolu s čistotou a poslušnosťou v sebe obsahuje jeden dôležitý charakter, a to, že je znamením budúcich čias. „Chudoba je prorocká, pretože sa príkladom zrieknutia pozemský dobier vyhlasuje v tichosti, ale účinne, že jestvuje iné dobro.“⁴⁰

Dobrovoľná chudoba nie je dokonalosť, ale prostriedok pre dosiahnutie dokonalosti. Tak najlepšie napodobňujeme Ježiša a nasledujeme jeho príklad.⁴¹ „Nasledovanie Krista je cestou chudoby, ktorá je jasným a pravdivým hodnotením vecí tejto zeme v duchu viery, je vernosťou a láskou, je cestou nádeje.“⁴²

Chudoba pre chudobu by nikdy nemala skutočný zmysel, bola by len prázdny cvičením sa v nejakej cnosti. „Chciet' byť chudobným, a pritom nechciet' vziať na seba nijakú neprijemnosť a nedostatok, to je ctižiadostivosť. To by bolo tak, akoby sme chceli úctu chudoby a príjemnosti bohatstva naraz.“⁴³

Ako sme už vyššie spomínali, chudoba spolu s ostatnými evanjelióvymi radami má najčastejšie podobu sľubu. Ciele sľubu chudoby sú: bližšie nasledovať Ježiša, a tak dosiahnuť dokonalosť v zasvätení sa záujmom Božieho kráľovstva.⁴⁴ K podstatným prvkom sľubu chudoby patrí zrieknutie sa ľudského ideálu o vlastníctve,

³⁸ Kódex kánonického práva, Kán. 600.

³⁹ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata*, 13.

⁴⁰ CANTALAMESSA, *Chudoba*, s. 47.

⁴¹ PROVERA, P. *Rehoľné zasvätenie*. s. 111.

⁴² KOREC, *Život zasvätených*, s. 66.

⁴³ SALESKÝ, F. *Filotea*. Bratislava: LÚČ, 2014, s. 140.

⁴⁴ PROVERA, *Rehoľné zasvätenie*, s. 110.

ktorým je spoločné nakladanie so zemskými statkami a ich slobodné používanie, aby konkrétna osoba príhľala jedine k Bohu a celkom sa venovala jeho službe.⁴⁵

Dekrét o primeranej obnove rehoľného života *Perfectae caritatis* pozýva nie len rehoľníkov, ale všetkých, ktorí: „nasledujú Krista svedomitým zachovávaním dobrovoľnej chudoby, ktoré je najmä dnes jeho veľmi cenným znamením, a ak treba, nech sa chudoba prejaví aj novými formami. Ňou sa majú zúčastňovať na chudobe Krista, ktorý, hoci bol bohatý, stal sa pre nás chudobným, aby sme sa my obohatili jeho chudobou (porov. 2Kor 8,9; Mt 8,20).“⁴⁶

Chudobu si veľmi vážili mnohí učitelia duchovného života, ktorí ju sami žili a odporučili aj iným. Poznanie pomínutelnosti hmotných statkov mnohých viedlo k striedmosti. Sv. Vincent de Paul svojim kňazom hovorí: „Chudoba je dobrovoľné zrieknutie sa všetkých majetkov sveta z lásky k Bohu, s cieľom, aby sme mu mohli lepšie slúžiť a myslieť na svoju spásu.“⁴⁷ „Preto sme sa oddali Bohu, aby sme boli jeho učeníkmi, no nemôžeme nimi byť bez lásky k chudobe. Ak sme si nezamilovali chudobu, nemôžeme byť učeníkmi nášho Pána.“⁴⁸

V konferencii pre kňazov z 13. augusta 1655 sv. Vincent hovorí, že chudoba je vstupnou bránou k dokonalosti, nie preto, žeby v nej spočívala naša dokonalosť, ale je nevyhnutným predpokladom, aby sme k nej dospeli, podmienkou, stavom, smerom kadiaľ treba ísť, aby sme boli dokonalými.⁴⁹

Otec Misijnej spoločnosti si bol vedomý skutočnosti, že pre laikov v rodinách sú deti „nástrojom“ chudoby. Toto je potrebné vysvetliť. Rodičia sa kvôli deťom stávajú chudobnejšími, lebo do nich investujú nielen materiálne prostriedky, ale aj svoj čas a ostatné dobré. Tým sa rodičia niečoho vzdávajú a strácajú, ale v deťoch mnoho získavajú. Duchovné osoby nemajú svoje deti, do ktorých by mohli investovať dobré hmotné i duchovné, a tak sa u nich skôr môže objaviť neduh lakomstva a hromadenia. Teda chudoba je potrebná kvôli vášnivej túžbe po majetku, ktorá je oveľa väčšia u duchovenstva ako u laikov, hoci nemajú toľko povinností ako oni, ani sa starať o rodinu, ani zaopatrováť deti. Áno, badáme aj to, že sú tvrdší k chudobným a majú menej súcitu s ich potrebami.⁵⁰

⁴⁵ PROVERA, Rehoľné zasvätenie, s. 115.

⁴⁶ Perfectae caritatis, 13.

⁴⁷ Inštrukcia o služboch v Misijnej spoločnosti. Bratislava: Misijná spoločnosť, 2012, s. 65.

⁴⁸ PAUL, Konferencie XII, s. 124.

⁴⁹ PAUL, de V. Konferencie XI. Konferencie misionárom 1-126. s. 77.

⁵⁰ PAUL, Konferencie XII, s. 139.

Sv. Vincent chápal evanjelióvú radu chudoby nielen v materiálnom zmysle ale aj v duchovnom. Aká to chudoba, zrieknuť sa svojho úsudku, svojej vôle, vášní, túžob a ľudských náklonností. Ak sme pravé Božie deti ako náš Pán, musíme dôjsť až ta, zrieknuť sa všetkého a mať oba druhy chudoby. Najprv sa zrieknuť toho, čo vlastníme a potom sa zrieknuť seba, svojho úsudku, svojej vôle, svojich náklonností, svojich túžob a vášní.⁵¹ Na inom mieste hovorí o účinkoch tejto evanjelióvej rady: „*Pozrite sa, čo spôsobuje chudoba: núti nás myslieť na Boha a dvíhať srdce k nemu. Ale keby sme boli dobre zásobení, možno by sme na Boha zabudli. Pod touto chudobou je ukrytá milosť, ktorú nepoznáme.*“⁵²

Podľa mienky sv. Vincenta nie je možné primerane slúžiť chudobným a pritom nebyť chudobným v duchu i v skutočnosti. Toto je aj snaha Cirkvi, ktorá túži byť cirkvou chudobných.⁵³

Mnohí múdri zakladatelia rehoľných rádov a inštitútov zasväteného života si dobre uvedomovali slová apoštola Pavla, že: „*láska k peniazom je koreňom všetkého zla*“, (1Tim 6,10) a preto zaviedli prax evanjelióvej chudoby. Najlepším príkladom tejto pravdy je spor v Laodicey, ktorému Ján poslal list zmŕtvychvstalého Krista. Cituje ich samolúbce slová: „*»Som bohatý, zbohatol som, nepotrebujem nič« - a nevieš, že si biedny, poľutovaniahodný, chudobný, slepý a nahý*“ (Zjv 3,17). Táto viditeľná Cirkev napriek svojmu kresťanskému vyznaniu nebola naozaj kresťanskou. Bola sebecká a povrchná, podľa Ježiša zložená so slepých a nahých žobrákov. No tragédiou bolo, že si to nechceli priznať. Boli bohatí, no chudobní duchom.⁵⁴

V duchu slov už spomínaného dekrétu Druhého vatikánskeho koncilu *Perfectae caritatis* majú všetci kresťania: „*vydávať akoby kolektívne svedectvo o chudobe a nech venujú nejakú časťku svojich majetkov na iné potreby Cirkvi a na podporu chudobných, ktorých majú všetci rehoľníci milovať Kristovou láskou (porov. Mt 19,21; 25,34-46; Jak 2,15-16; 1Jn 3,17).*“⁵⁵ Takto budú mať svojim životom plňšiu účasť na živote chudobných.

Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života v inštrukcii *Znovu začať u Krista* predkladá pohľad na evanjelióvú chudobu ako na prostriedok oslobodenia, keď hovorí: „*Chudoba nás oslobodzuje od otroctva vecí a*

---

⁵¹ PAUL, Konferencie XII, s. 140.

⁵² PAUL, Konferencie XII, s. 222.

⁵³ *Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti.* 61.

⁵⁴ STOTT, J.R.W. *Úzkou cestou.* Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1981, s. 33.

⁵⁵ *Perfectae caritatis*, 13.

umelých potrieb, ku ktorým nás vedie konzumná spoločnosť a umožňuje nám objaviť Krista, jediný poklad, pre ktorý sa skutočne oplatí žiť.“⁵⁶

1.3 ČISTOTA

V našom uvažovaní nad evanjelióvymi radami pokračujeme druhou v zaužívanom poradí, a to čistotou. *Teologický a náboženský slovník* nám pod heslom čistota ponúka nasledovné vysvetlenie: „*čistota – morálna čnosť, ktorá úspešne integruje sexualitu do ľudskej osoby, a tak vnútorne zjednocuje človeka v jeho telesnej i duchovnej skutočnosti. Čnosť čistoty zahŕňa mravnú neporušenosť osoby a úplnosť daru.*“⁵⁷

Katechizmus Katolíckej cirkvi hovorí: „*Čistota znamená úspešnú integráciu sexuality do ľudskej osoby a tým vnútornú jednotu človeka v jeho telesnej a duchovnej skutočnosti.*“⁵⁸ Márne by sme hľadali výstižnejšiu definíciu čistoty. Začleniť čistotu do sexuality je povolaním pre každého človeka, nielen pre zasvätených, ale pre všetkých. Je isté, že ako každá iná čnosť, aj čistota sa podmieňuje hlbokou angažovanosťou zo strany jednotlivca. „*Čistota predpokladá naučiť sa sebaovládaniu, ktoré je výchovou k ľudskej slobode. Alternatíva je zrejmá: alebo človek ovláda svoje vášne a nadobudne pokoj, alebo sa nechá nimi zotročiť a stane sa nešťastným.*“⁵⁹

Kódex kánonického práva uvádza: „*Evanjeliová rada čistoty, prijatá kvôli nebeskému kráľovstvu, ktorá je znakom budúceho sveta a prameňom hojnejšej plodnosti v nerozdelenom srdci, nesie so sebou záväzok dokonalej zdržanlivosti v celibáte.*“⁶⁰

Ikonou, teda jedinečným vzorom pre zachovávanie čistoty, je sám Kristus. Celé evanjelium je pretkané čistotou. Ježiš radil dokonalú a večnú čistotu ako prostriedok na osobné posvätenie a lepšiu angažovanosť na budovaní Božieho kráľovstva.⁶¹ Tiež radil svojim učeníkom úplne a definitívne sa zrieknuť manželstva, aby slobodní od každého pozemského zväzku mohli lepšie a intenzívnejšie pracovať pre spomínané nebeské kráľovstvo.⁶² Napokon, sám Ježiš žil vždy v absolútnej čistote. Celé jeho

⁵⁶ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, *Znovu začať u Krista*. Trnava: SSV, 2002, 22.

⁵⁷ VRAGAŠ, *Teologický a náboženský slovník*, s. 90.

⁵⁸ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2337.

⁵⁹ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2339.

⁶⁰ Kódex kánonického práva, Kán. 559.

⁶¹ PROVERA, *Rehoľné zasvätenie*, s. 48.

⁶² PROVERA, *Rehoľné zasvätenie*, s. 51.

správanie bolo žiarivo čisté až do takej miery, že jeho nepriateľom nikdy ani nenapadlo očierňovať ho v tomto smere.⁶³ Príklad Kristovej vlastnej zdržanlivosti nás pozýva k nasledovaniu Ježišovej hlbokej intimity s Otcom až do takej miery, že táto intimita nie je zdieľaná so žiadnou inou ľudskou bytosťou.⁶⁴

Čistota má v živote všetkých ľudí svoje skutočné podoby. „*Panenstvo aj celibát sú pre niektorých radou, ale v inej forme pre všetkých prikázaním. Naozaj to nie je iba slobodne zvolený stav na celý život, je to zároveň aj povinnosť, alebo, lepšie povedané, ideál a evanjeliová výzva pre všetkých v určitom období života, ktorá predchádza definitívnej voľbe povolania.*“⁶⁵

Túto jedinečnú hodnotu treba chrániť pred znehodnotením. „*Čistota, ako každá iná čnosť, ma prilytk v srdci, ale vzťahuje sa na celé telo. Môže sa teda stratiť a porušiť nielen myšlienkami a žiadosťami tela, ale aj vonkajšími telesnými zmyslami.*“⁶⁶

Dobre vieme, že k čistote je pozvaný každý človek. „*Čistota je morálna čnosť. Je aj Božím darom, milosťou, ovocím Ducha. Duch Svätý dáva schopnosť napodobňovať Kristovu čistotu tomu, kto bol znovuzrodený vodou krstu.*“⁶⁷ Každá ľudská bytosť má vlastný spôsob žitia čistoty, nie však v zmysle svojvoľnosti, ale podľa konkrétneho životného stavu. „*Čistotou sa majú vyznačovať ľudia podľa svojich rozličných stavov: jedni v panenstve alebo v Bohu zasvätenom celibáte, čo je vynikajúci spôsob, ako sa môžu ľahšie oddať jedine Bohu s nerozdelným srdcom; druhí zasa takým spôsobom života, ktorý pre všetkých určuje morálny zákon podľa toho, či žijú v manželstve, alebo sú slobodní.*“⁶⁸

Teraz budeme premýšľať nad špecifickým prežívaním čistoty v rôznych formách zasväteného života. Dobrovoľne prijatý Boží dar čistoty treba prežívať na podklade celého vnútorného života ako súčasť povolania a eschatologického zamerania.⁶⁹ Evanjelióvu čistotu podporuje správne chápanie hierarchie hodnôt, dokonalejšie prežívanie Božej lásky a horlivé prežívanie apoštolskej činnosti.⁷⁰ Evanjelióvu radu čistoty máme spájať s pozitívnym hodnotením a úctou k sexuálnej stránke človeka.

⁶³ PROVERA, Rehoľné zasvätenie, s. 54.

⁶⁴ DOLAN, T. *Kněží pro třetí tisíciletí*. Brno: Jiří Brauner – Kartuziánské nakladatelství, 2016, s. 317.

⁶⁵ CANTALAMESSA, R. *Panenstvo*. Bratislava: Serafin, 1999, s. 9.

⁶⁶ SALESKÝ, Filotea, s. 141.

⁶⁷ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2345.

⁶⁸ Katechizmus Katolíckej cirkvi, 2349.

⁶⁹ Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti, 56.

⁷⁰ Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti, 58.

Treba sa vyhnúť úzkostlivej izolácii a potláčaniu prirodzených citov. Čistota totiž zasahuje do hlbokej náklonnosti ľudskej prirodzenosti, preto celá výchova i sebvýchova v tejto oblasti musí smerovať k všestrannej zrelosti fyzickej, psychickej a zvlášť citovej rovnováhe.⁷¹

Na jednej strane evanjeliová rada čistoty volá človeka k zrieknutiu sa manželstva, zrieknutiu sa pohlavnej rozkoše, zrieknutiu sa pohlavnej lásky i zrieknutiu sa telesného otcovstva či materstva.⁷² Táto skutočnosť má však aj druhú stranu mince, a to ovocie, ktoré so sebou prináša. Duchovné dôsledky čistoty sú: schopnosť osoby, ktorá je zameraná na Boha milovať a z lásky k nemu intenzívne a prakticky milovať aj blížneho.⁷³

Čistota v zasvätenom živote naberá kontúry spomínanej evanjeliovej rady, potom panenstva a celibátu. Povaha sľubu čistoty spočíva v prisľúbení Bohu zdržať sa manželstva a každého hriechu nečistoty. Kto robí sľub čistoty, uzaviera zväzok s Bohom, venuje, zasväcuje Pánovi celú svoju duchovnú a telesnú schopnosť milovať.⁷⁴

Panenstvo pre Božie kráľovstvo je vskutku úžasná hodnota, na ktorej nemôže ani čas, ani móda nič zmeniť, ono vytrvá, lebo ho ustanovil sám Ježiš. Aj tento svet si váži túto hodnotu, i keď si to neuvedomuje, keď používa slovo panna ako dôležitý symbol: napr. najlepšia vlna je „panenská“, najčistejší olej ten „extra panenský“.⁷⁵ „Panenstvo umožňuje zasvätenému povedať Kristovi: všetko svoje znamenité ovocie som odložila pre teba, milý môj (porov. Pies 7,14).“⁷⁶

Tí, ktorí ostávajú v celoživotnom panenstve, majú vynikajúci vzor v Cirkvi a Panne Márii. Napriek tomu, že sa panenstvom slobodne zriekajú potomstva, predsa tajomne dosahujú obidvoje. „Cirkev je totiž aj matkou, aj pannou. Ak by nebola pannou, prečo sa toľko znepokojovať pre jej neporušenosť? Ak by nebola matkou, čie by bolo potomstvo, ktorému sa prihovárame? Mária telesne zrodila hlavu tohto tela, Cirkev duchovne rodí údy tejto hlavy. V Márii i v Cirkvi panenstvo nebráni plodnosti. V Márii i v Cirkvi plodnosť neodstraňuje panenstvo.“⁷⁷

---

⁷¹ Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti, 57.

⁷² PROVERA, Rehoľné zasvätenie, s. 63.

⁷³ PROVERA, Rehoľné zasvätenie, s. 68 – 70.

⁷⁴ PROVERA, Rehoľné zasvätenie, s. 58.

⁷⁵ CANTALAMESSA, Panenstvo, s. 11.

⁷⁶ CANTALAMESSA, Panenstvo, s. 9.

⁷⁷ SV. AUGUSTÍN, *O zasvätenom panenstve*. Bratislava: Karmelitánske nakladateľstvo, 2015, s. 100.

Perfectae caritatis nabáda: „Okrem toho nech všetci, najmä predstavení, pamätajú, že čistotu možno zachovávať istejšie, keď v spoločnom nažívaní prekvitá medzi rehoľníkmi pravá bratská láska.“⁷⁸ Ak sa to dodrží, potom sa zasvätená čistota bude javiť „ako skúsenosť radosti a slobody.“⁷⁹

Kňazi Rímskokatolíckej cirkvi latinského obradu sa už pri diakonskej vysviacke zaväzujú žiť v celibáte. Celibát poskytuje kňazom dôveryhodnosť a istú tajomnosť, ktorá z nich vytvára ikonu, skrze ktorú je možné nahliadnuť do večnosti.⁸⁰ „Celibát bude pre Krista príjemným darom len vtedy, ak kandidát kňazstva uzná hodnotu manželstva a ak sa pre Krista slobodne, šľachetne a veľkodušne vzdá toho, čo pokladá za veľké dobro.“⁸¹ Celibát nie je iba podmienkou pre kňazskú vysviacku. Celibát a kňazstvo sú dve rozdielne, i keď prepojené povolania. Ten, kto cíti povolanie ku kňazstvu, takisto musí v sebe rozpoznať aj povolanie k celibátu.⁸²

Na celibát, tak ako i na čistotu a v konečnom dôsledku na akúkoľvek čnosť, môžeme nazerať z dvoch uhlov pohľadu, pozitívneho i negatívneho. Pozitívom zachovávanía celibátu je, že: „kňazi sa novým a vznešeným spôsobom zasväcujú Kristovi, ľahšie sa ho pridŕžajú nerozdelným srdcom, slobodnejšie sa v ňom a skrze neho venujú službe Bohu a ľuďom, nehatenejšie slúžia jeho kráľovstvu a dielu nadprirodzeného preporenia a tak sa stávajú schopnejšími prijať v širšom zmysle otcovstvo v Kristovi.“⁸³

Z negatívneho uhlu pohľadu sa s rozhodnutím pre celibát kňazi slobodne vzdávajú krásy manželky, akejkol'vek pohlavnej sexuálnej aktivity a s ňou spojených pôžitkov.⁸⁴ No definovať celibát len ako vzdanie sa sexu by bolo takisto vzdialené od skutočnosti, ako keby ženích vnímal manželstvo len ako zrieknutie sa všetkých ostatných žien.⁸⁵

Môžeme sa pýtať: Je celibát bláznovstvom? Áno, asi podobným bláznovstvom, ako keď vojak skočí na odistený granát, aby zachránil svojich kamarátov. Jedno i druhé je možné urobiť len z čisto obetavej lásky.⁸⁶ Celibát neuspeje, ak ho budeme

---

⁷⁸ *Perfectae caritatis*, 12.

⁷⁹ JÁN PAVOL II., *Vita conscrata*, 88.

⁸⁰ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 317.

⁸¹ MACIEL, M. *Urobím vás rybáři lidí*. Bratislava: LÚČ, 1995, s. 92.

⁸² DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 319.

⁸³ *Presbyterorum ordinis*. In: *Dokumenty Druhého vatikánského koncilu*. Trnava : SSV, 2008. 16.

⁸⁴ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 318.

⁸⁵ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 322.

⁸⁶ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 322.

vnímať iba zo stránky zrieknutia sa. Celibát je pozitívnou možnosťou, ako sa stať človekom.⁸⁷

Zdravý celibát vyžaduje disciplinovaný a vyrovnaný spôsob života. To znamená dômyselnú choreografiu modlitby, práce, odpočinku, rekreácie, priateľstva, disciplinovaný prístup k jedlu, pitiu a k utrácaniu peňazí.⁸⁸ Nemiernosť je matkou a životelkou nečistoty, preto na zachovanie celibátu je vhodná striedmosť. Lenivosť je zas macochou čností, no najmä čistoty. Preto nech sa každý vyhýba lenivosti tak, aby bol vždy zamestnaný niečím užitočným.⁸⁹

Celibátna čistota sa tak bude plodne rozvíjať len v dôvernom spojení s Kristom, v pravej bratskej láske, horlivosti, apoštoláte a v askéze.⁹⁰ Ako každá rastlina zahynie bez vody, tak osoba usilujúca sa o život v čistote neobstojí bez naviazanosti na Ježiša.

Americký kardinál Timothy Dolan vo svojom diele *Kněží pro třetí tisíciletí* spomína jeden príbeh. Na konci 16. storočia boli z Japonska vyhnaní všetci misionári. O dvestošesťdesiat rokov neskôr sa misionári vrátili. V odľahlom kúte severovýchodnej časti ostrova jezuiti objavili malú dedinku, v ktorej sa každú nedeľu schádzali veriaci na modlitbu. Misionári sa ich pýtali, odkiaľ pochádza tento zvyk. Dedinčania im vysvetlili, že kedysi v dávnej minulosti, mužovia, ktorých volali „otcovia“, naučili miestnych ľudí tieto slová a v očakávaní vlastného mučeníctva ich nabádali k tomu, aby si tieto modlitby zapamätali a každú nedeľu ich pri spoločnom stretnutí recitovali. „Otcovia“ ich tiež uistili, že jedného dňa zase prídu iní „otcovia“ a naučia ich o Ježišovi viac. Noví misionári vzrušene vykriekli: My sme tí „otcovia“. No dedinčania im odpovedali. Bolo nám povedané, že keď prídu mužovia, ktorí o sebe budú hovoriť, že sú tými „otcami“, máme im položiť štyri otázky: Keď vstupujete do svojich kostolov, čo robíte? Odpovedali: Pokľakneme si. Pýtali sa ďalej: Má váš Pán Matku? Odpovedali: Áno. Kde žije pozemský vodca vašej Cirkvi? Odpovedali: V Ríme. A nakoniec, máte vy, „otcovia“, manželky? Keď misionári odpovedali, že nemajú, medzi dedinčanmi vypukla veľká radosť, lebo zistili, že prišli očakávaní „otcovia“.⁹¹

Z tohto pravdivého príbehu badáme podstatný prvok katolíckeho kňazstva – bezženstvo, ktoré otvára srdce služobníka oltára pre všetkých ľudí. Kňaz,

---

⁸⁷ GRÜN, A. *Celibát kvôli životu*. Bratislava: Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., 2013, s. 13.

⁸⁸ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 326.

⁸⁹ Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti, IV. 3-5.

⁹⁰ *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. III. 30.

⁹¹ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 315 – 316.

„neohraničený vlastnou sexualitou, dáva k dispozícii všetky svoje schopnosti na rozvoj medziľudských vzťahov. Smerom k ideálu, ktorý si vybral, to obsahuje orientáciu všetkých náklonností a pokiaľ možno, aj citov.“⁹² Tak čistota u kňaza je čnosťou, v ktorej všetky myšlienky, slová a skutky prýšia zo srdca plne oddaného v láske ku Kristovi.⁹³ Jej prax má kňaza viesť neustále. „V kresťanskej perspektíve trvalej úplnej sebakontroly kňazský celibát značí oddanosť Pánovi na celý život.“⁹⁴

Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu vysvetľujú: „Keď cirkev požaduje celibát, má na to veľmi hlboké dôvody. Je to nasledovanie Krista, predstava Krista vo funkcii hlavy spoločenstva a úplná disponibilita pre cirkevnú službu.“⁹⁵ O tejto problematike budeme ešte komplexnejšie pojednávať v záverečnej kapitole našej diplomovej práce, keď sa budeme snažiť evanjelióvu radu čistoty zasadiť do kňazského života. Nateraz stačí poznamenať, že „ideál kňazského celibátu spočíva v čistote.“⁹⁶

1.4 POSLUŠNOSŤ

Poslednou v skupine troch evanjelióvých rád je poslušnosť. Z *Teologického a náboženského slovníka* sa o nej dozvedáme, že je podriadením rozumu a vôle toho, kto sa ňou zaviazal tomu, komu ju sľuboval.⁹⁷ V dnešnom svete je poslušnosť považovaná za prežitok, ktorý patrí maximálne do veku základnej školy. Nesmierna autonómia jednotlivca dneška odmieta akúkoľvek formu poslušnosti. „Poslušnosť ako vnútorná disponovanosť je najradikálnejším vyjadrením slobodného a nepretržitého dávania celej svojej osobnosti.“⁹⁸

Katechizmus Katolíckej cirkvi nám ponúka jedinečný základ a vzor poslušnosti: „Kristus svojou poslušnosťou až na smrť dal svojim učeníkom dar kráľovskej slobody, aby »sezabapieraním a svätým životom premáhali v sebe samých kráľovstvo hriechu.«“⁹⁹ Táto kráľovská sloboda nespočíva v tom, že si človek robí, čo sa mu

⁹² MACIEL, Urobím vás rybármi ľudí, s. 92.

⁹³ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 318.

⁹⁴ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*. Trnava: SSV, 1997. 22.

⁹⁵ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*, 22.

⁹⁶ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*, 24.

⁹⁷ VRAGAŠ, Š. a kol. *Teologický a náboženský slovník. II. diel L – Ž*. Trnava: SSV, 2008, s. 170.

⁹⁸ BIELAK, *Spiritualita diecézneho kňaza*, s. 47.

⁹⁹ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 908.

zachce, ale, že on sám je pánom nad sebou a správne dokáže usmerniť vnútorné hnutia. Božie slovo Nového zákona jedinečnou pasážou v Liste Rimanom poukazuje na Krista ako na darcu spravodlivosti, ktorú vydobyl vlastnou poslušnosťou. „*Lebo ako sa neposlušnosťou jedného človeka mnohí stali hriešnikmi, tak zasa poslušnosťou jedného sa mnohí stanú spravodlivými.*“ (Rim 5,19) Vyjadrenie druhej kapitoly Lukášovho evanjelia „a bol im poslušný“ hovorí za všetko, lebo v ňom sa nie len ukrýva tridsať rokov života nášho Pána, ale aj celý jeho životný program.¹⁰⁰

„*Opravdivým základom kresťanskej poslušnosti nie je myšlienka poslušnosti, ale úkon poslušnosti.*“¹⁰¹ Poslušnosť, ako aj ostatné evanjeliové rady, poukazuje na prostriedky, ktorými sa dá dosiahnuť rovnaký cieľ s vyššou bezpečnosťou a rýchlosťou. V pozemskom živote sa človek nachádza medzi dobrými skutočnosťami tohto sveta a dobrými skutočnosťami večnosti takým spôsobom, že čím viac sa utieka k prvému, teda svetu, tým viac sa odkloní od večnosti. Pre správnu vyváženosť náklonnosti k obojmu dobrám je poslušnosť jedinečným nástrojom.¹⁰²

„*Evanjeliová rada poslušnosti, prijatá v duchu viery a lásky v nasledovaní Krista poslušného až na smrť, zaväzuje na podriadenie vôle zákonným predstaveným, zastupujúcim Boha, keď vydávajú príkazy podľa vlastných stanov.*“¹⁰³ Toto vyjadrenie *Kódexu kánonického práva* nám pomáha osvetliť zmysel a uskutočňovanie evanjeliovej poslušnosti. Osoba, ktorá sa dobrovoľne zaviazala poslúchať, musí toto rozhodnutie prijať vo viere a s láskou nasledujúc Krista poslušného Otcovi. Potom nebude mať problém poslúchať nariadenia predstaveného, lebo v ňom bude vnímať osobu samotného Boha Otca. Na druhej strane, s týmto vnímaním skutočnosti záväzku poslušnosti, aj predstavený bude vedieť správne usmerňovať svoju moc nad podriadenými v zmysle služby a vedomia vlastnej podriadenosti Bohu. „*Predstavení majú svoju moc, prijatú od Boha prostredníctvom služby Cirkvi, vykonávať v duchu služby. Poslušní teda voči Božej vôli pri plnení úlohy, majú podriadených riadiť ako Božie deti a s úctou voči ľudskej osobe napomáhajúc ich dobrovoľnú poslušnosť, majú ich ochotne počúvať, ako aj podporovať ich úsilie o dobro inštitútu a Cirkvi, ale pri zachovaní svojej autority v rozhodovaní a prikazovaní, čo treba konať.*“¹⁰⁴

¹⁰⁰ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 74.

¹⁰¹ CANTALAMESSA, R. *Poslušnosť*. Bratislava: Serafin, 1999, s. 17.

¹⁰² Consejos evangelicos [online]. [citované 26.10.2017]. Dostupné na internete: http://ec.aciprensa.com/wiki/Consejos_Evang%C3%A9licos

¹⁰³ Kódex kánonického práva, Kán. 601.

¹⁰⁴ Kódex kánonického práva, Kán. 618.

„*»Zákon,« hovorí svätý Ján, »bol daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista« (Jn 1,17). Toto slovo je stále pravdivé a znamená, že zákon alebo regula, ktorú máme poslúchať, nám bola daná skrze Bazila, Benedikta, Františka či Terézie, ale že milosť poslúchať k nám prichádza – tak ako prišla aj k nim – iba skrze Ježiša Krista.*“¹⁰⁵

Keďže existujú tri veľké prekážky voči duchovnému životu – túžba po bohatstve, nezriadená žiadostivosť a svojvôľa – na ne reagujú tri evanjeliové rady. Túžba po svetskej sile je korigovaná posvätnou poslušnosťou. Poslušnosť sama v sebe nemá zmysel, musí byť vykonávaná so zreteľom na Krista a z lásky k nemu. Evanjeliové rady, ktoré sa odporúčajú, nie sú navrhované ako dobré samé o sebe, ale vo svetle prostriedku pre bezpečnejší a rýchlejší spôsob získania večného života.¹⁰⁶

„*Poslušnosť vôbec nie je znášaním donútenia a pasívnym podrobením sa. Je slobodným prilipnutím k Božiemu zámeru, ktorý je ešte uzavretý v tajomstve, ale už sa predkladá viere skrze Slovo a dovoľuje človeku urobiť zo svojho života službu Bohu a vojsť do jeho radosti.*“¹⁰⁷ Poslušnosť Ježiša Krista sa chápe v protiklade k Adamovej neposlušnosti – lebo neposlušnosť jedného človeka robí mnohých hriešnikov, tak zasa poslušnosť jedného vytvára spravodlivých (porov. Rim 5,19).¹⁰⁸

Dekrét Druhého Vatikánskeho koncilu *Perfectae caritatis* vysvetľuje, že: „*poslušnosť nielenže neponižuje ľudskú dôstojnosť, ale privádza ju k zrelosti tým, že zväčšuje slobodu Božích detí.*“¹⁰⁹ K poslušnosti v rôznych formách a stupňoch je nakoniec pozvaná každá ľudská osoba, či už je to dieťa, mladý človek, zamestnanec nejakej firmy, alebo živnostník. Každý je povolaný poslúchať, o to viac kňaz, alebo zasvätená osoba. „*Poslušnosť, ktorú si vyžaduje sviatosť a hierarchická štruktúra Cirkvi, je úzko organicky zviazaná s obsahom apoštolského a kňazského poslania a kandidát sa k nej zaväzuje sľubom pri diakonskej a kňazskej vysviacke.*“¹¹⁰ Zaiste túto skutočnosť záväzku poslušnosti pri kňazskej ordinácii prvého i druhého stupňa nemôžeme považovať za nejaký duplikát, či zdvojenie, ale práve naopak, za niečo veľmi dôležité, čo sa chce zdôrazniť a rozšíriť spomínaným sľubom. „*Kresťanská poslušnosť teda pramení v krste. V krste sú všetci kresťania »zasvätení« poslušnosti,*

¹⁰⁵ CANTALAMESSA, Poslušnosť, s. 30.

¹⁰⁶ Consejos evangelicos [online]. [citované 26.10.2017]. Dostupné na internete: http://ec.aciprensa.com/wiki/Consejos_Evang%C3%A9licos

¹⁰⁷ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 47.

¹⁰⁸ CANTALAMESSA, Poslušnosť, s. 18.

¹⁰⁹ Perfectae caritatis, 14.

¹¹⁰ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 47 – 48.

v určitom zmysle urobili »sľub poslušnosti«. Keď sa dnes hovorí, že rehoľná profesia sa zakladá na krste, že je rozvinutím krstu, krstnej milosti a dôsledným prijatím jeho dôsledkov v praxi, je to naozaj pravda.¹¹¹

Vyššie sme spomínali, že duchovné osoby prijímajú záväzok poslušnosti podľa vzoru samotného Krista. Túto skutočnosť Ježišovej poslušnosti azda najlepšie vystihol apoštol Pavol v Kristologickom hymne druhej kapitoly listu Filipanom. *„Kňaz, povolaný byť »druhým Kristom«, je tiež povolaný žiť túto čnosť, ktorá je považovaná za čnosť par excellence, nakoľko vyžaduje láskyplné vzdanie sa najväčšieho daru, aký človek dostal: slobody.“*¹¹² Slobodná vôľa spolu s racionálnym uvažovaním sú charakteristiky, ktoré nás pripodobňujú Stvoriteľovi. V momente, keď sa vzdáme sami seba a prijmeme záväzok poslušnosti, sa naše „imago Dei“ zintenzívňuje, nakoľko sa viac približujeme k osobe Vteleného Slova. Ježiš Kristus je vzorom a ikonou podriadenosti vôli Otca, od ktorého, podľa slov apoštola národov, *„má meno každé otcovstvo“* (Ef 3,15) a s ním spojená autorita.

Poslušnosť je pre kresťanský život čosi základné, je to nevyhnutný obrat pre uznanie Kristovej vlády. Nemôže naplno jestvovať vláda Božieho kráľovstva, ak z našej strany nebude poslušnosti. Je to Pán, ktorého moc je v podstate poslušnosť. V tomto zmysle poslušnosť nie je poddanstvom, ale pripodobnením.¹¹³ *„Keď slávime svätú omšu, pripomíname si – a nie len pripomíname – Kristovu poslušnosť až na smrť na kríži, »obliekame« si jeho poslušnosť ako plášť spravodlivosti a s ňou sa predstavujeme Otcovi ako »deti poslušnosti«. Keď prijímame telo a krv Krista, živíme sa jeho poslušnosťou.“*¹¹⁴ Táto skutočnosť ozrejmuje nevyhnutnosť každodenného sýtenia sa Božím Telom a Božím Slovom toho, kto chce nasledovať Krista v poslušnosti.

Ako kritérium pravej poslušnosti možno spomenúť jej účinky: pravý duch poslušnosti nás udržuje v otvorenosti, v schopnosti prijímať Boha a jeho vôľu, chráni nás pred sebeckosťou a sebaklamom, taktiež pred nebezpečím apoštolskej hyperaktivity a napokon nás obraňuje pred pocitom vlastnej nenahraditeľnosti a pomáha nám prispôbiť sa iným.¹¹⁵

---

¹¹¹ CANTALAMESSA, Poslušnosť, s. 29.

¹¹² MACIEL, Urobím vás rybármi ľudí, s. 96.

¹¹³ CANTALAMESSA, Poslušnosť, s. 28.

¹¹⁴ CANTALAMESSA, Poslušnosť, s. 29.

¹¹⁵ BIEĽAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 48 – 49.

Pri pohľade na poslednú evanjelióvu radu je dôležité pristaviť sa pri jej špecifickom aspekte, a to, že sa realizuje v dialógu s autoritou, ktorá pre podriadeného predstavuje Boha. Dekrét *Perfectae caritatis* osvetľuje: „*predstavení, keďže sa budú zodpovedať za duše, (porov. Hebr 13,17) ktoré im boli zverené, nech vnímaví pri plnení svojej funkcie k Božej vôli uplatňujú svoju autoritu ako službu bratom, a tak im preukazujú lásku, akou ich miluje Boh. Nech usmerňujú podriadených ako Božie deti, s úctou k ľudskej osobe človeka, nech ich vedú k dobrovoľnej podriadenosti.*“¹¹⁶ Podobnú dikciu používa aj pápež, sv. Ján Pavol II., v posynodálnej apoštolskej exhortácii *Vita consecrata*, keď upriamuje pozornosť na fakt poslušnosti k zákonitému predstavenému: „*autorita a poslušnosť žiaria ako znak jediného otcovstva, ktoré podchádza od Boha, bratstva, zrodeného zo Svätého Ducha a vnútornej slobody tých, ktorí skladajú dôveru v Bohu napriek ľudským slabostiam jeho predstaviteľov. Táto poslušnosť, ktorú niektorí prijímajú ako životné pravidlo, je na úžitok všetkým, lebo sa stáva skúsenosťou a ohlasovaním blahoslavenstva, ktoré Ježiš sľúbil tým, ktorí »počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho« (Lk 11,28).*“¹¹⁷

Sv. Ján Pavol II. vedel, o čom hovorí. Správne poznal skutočnosť, že poslušnosť so sebou prináša určitý druh istoty. Ak poslúcham predstaveného, okrem prípadu, že by ma navádzal na hriech, viem, že sa nepomýlim. V deväťdesiatom druhom bode citovanej exhortácie dodáva: „*tí, ktorí poslúchajú, môžu mať istotu, že naozaj plnia poslanie a idú za Kristom, že neplnia len vlastné prania a očakávania. Na základe toho majú istotu, že ich vedie Kristov Duch a že aj uprostred najväčších ťažkostí ich podopiera jeho bezpečná ruka (porov. Sk 20,22).*“¹¹⁸ „*K tomu, aby sme mohli žiť poslušnosť, je nutne potrebný dialóg, pretože vôľa Božia je zriedkakedy evidentná sama od seba.*“¹¹⁹

Prežívanie ustavičnej ochoty podrobiť sa pretvára srdce človeka podľa Srdca Krista. Darovať, zasvätiť vôľu Bohu, od ktorej závisí schopnosť človeka konať, je prejavom lásky. Aby bola poslušnosť dokonalá, je potrebné vynaložiť veľa síl. Keď bude konanie zamerané na Boha, vôľa slobodne privolí k danému príkazu autority, osvojí si ho a čo najlepšie ho vykoná, vtedy poslušnosť dosiahne dokonalosť.¹²⁰ Ženevský biskup sv. František Saleský dáva odporúčanie pre vonkajší prejav

---

¹¹⁶ *Perfectae caritatis*, 14.

¹¹⁷ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata*, s. 92.

¹¹⁸ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata*, s. 92.

¹¹⁹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 75.

¹²⁰ PROVERA, *Rehoľné zasvätenie*, s. 175.

poslušnosti: „*Poslúchaj rada a ochotne, bez reptania a bez váhania, radostne a nie so zamračenou tvárou.*“¹²¹

Kradinál Timothy Dolan sa vyjadruje, že poslušnosť je čnosť, ktorá sa dá najľahšie popísať, ale najťažšie sa uvádza do praxe.¹²² K tomu ponúka aj slovnú hračku: „Najprv je potrebné naslúchať, aby sme mohli poslúchať.“¹²³

„*Sloboda, ktorá vyplýva z plného zjednotenia sa s Božím spôsobom videnia vecí, robí poslušnosť prorockou. A pretože vernosť Bohu sa stáva hlavným motívom nášho konania, všetky naše ostatné motívy a plány sa stávajú druhoradými.*“¹²⁴

Poslušnosť je plodom poníženia. Tí, ktorí sú pokorní ako núdzni, môžu dať bokom svoju mienku a počúvať múdrosť iných. Iba poníženosť môže zabrániť prorockému duchu, aby upadol do sebaospravedlňovania. Poníženosť nám pripomína, že hľadanie Božej vôle je permanentný proces, v ktorom si nikto nemôže nárokovať mať stále na všetko jasnú odpoveď.¹²⁵

Naše uvažovanie nad poslušnosťou zakončíme textom z Provinciálnych noriem Misijnej spoločnosti: „*Evanjeliová poslušnosť má byť úplnou obetou našej vôle, prinesenou nebeskému Otcovi prostredníctvom predstavených. Kristova poslušnosť bola zapojená do Božieho plánu spásy, preto aj naša poslušnosť má spásonosný a apoštolský charakter.*“¹²⁶

---

¹²¹ SALESKÝ, Filotea, s. 146.

¹²² DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 73.

¹²³ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 78.

¹²⁴ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 73.

¹²⁵ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 75.

¹²⁶ Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti, 71.

2 ŠTVRTÝ VINCENTÍNSKY SĽUB

V druhej kapitole chceme svoju pozornosť venovať štvrtému vincenínskému sľubu – vytrvalosti v povolání. Priblížime si život a spiritualitu sv. Vincenta de Paul, zameriame sa na to, ako vnímal kňazskú identitu on a pokúsime sa vyvodit' i niektoré praktické dôsledky sľubu vytrvalosti.

Pri pohľade do *Teologického a náboženského slovníka* objavujeme: „*vytrvalosť – čnosť veriaceho človeka, ktorý žije a zotráva pevný a činný vo viere, v modlitbe a láske. Čnosť ospravedliveného človeka, ktorý sa usiluje s Božou pomocou a milosťou vytrvať až do konca.*“¹²⁷ To je výstižná definícia vytrvalosti. Človek, ktorý je zakorenený vo viere, v aktívnom a osobnom vzťahu s Bohom, dokáže za pomoci lásky a Božej milosti verne vytrvať vo svojom povolání. Táto čnosť je obzvlášť dnes potrebná pre všetkých ľudí, či už zasvätených, alebo osoby povolané k manželstvu a napokon pre každý jeden stav. Dnešná kríza nestálosti a slabé povedomie zmyslu pre obetu, ešte viac narúša vytrvalosť. Mentalita konzumu, ktorá chce mať a chce konzumovať stále viac, stala sa dnes všeobecne prijateľnou. Ostatné roky sú poznačené tým, že rýchlosť premien života a tendencie prikláňať sa k riešeniam, ktoré sú krátkodobé, spochybňujú zaangažovanie sa v osobnom živote. To má za následok neschopnosť mnohých vytrvať v predsavzatom až do konca, a tak si volia jednoduchšie riešenie, ktorým sa zdá byť odchod z manželstva, alebo zo zasväteného života.¹²⁸

Sv. Vincent pri jednej príležitosti poznamenal: „*Ak opustíme svoje povolanie, existujú motívy, aby sme si mysleli, že nás od neho odvádza telo alebo diabol. Chceme ich poslúchať? Lebo keď si nás Boh povolal k tejto forme života, isto to nebude on, kto nás od neho odvádza. Boh si neprotirečí. Pravda, my nepoznáme skryté Božie úmysly a nechceme nikoho posudzovať, avšak vždy povieme, že taký odchod je podozrivý a pochybný.*“¹²⁹

Zakladateľ Misijnej spoločnosti mnohokrát hovoril o vytrvalosti alebo o stabilite, ale nikdy ju nechápal staticky, ako „byť“ v Misijnej spoločnosti, ale v dynamickom zmysle, že osoba sa vytrvalo snaží nasledovať Ježiša Krista prostredníctvom evanjelizácie chudobných v Misijnej spoločnosti a zasadzuje sa za to, že v tom vytrvá

¹²⁷ VRAGAŠ, Teologický a náboženský slovník, s. 392.

¹²⁸ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 33.

¹²⁹ PAUL, Konferencie XI, s. 15.

do konca svojho života.¹³⁰ To je zmyslom vytrvalosti. Nejde tu len o prosté zotrvanie v tom stave, ktorý si jednotliviec zvolil, ale o každodenné nasadenie sa za svedomité plnenie si povinností. Uvedomenie si vytrvalosti, stability, či vernosti ponúka osobe silu a schopnosť prekonávať obdobia kríz a ťažkostí. Jedno naše slovenské ľudové porekadlo hovorí: „*Nie je chyža bez kríža.*“ Jednoduché, a tak pravdivé. Každá životná situácia, či stav, má svoje radosti i ťažkosti. To je fakt. No pravdou je aj skutočnosť, že všetci sme povolaní k zdoľávaniu problémov s víziou neporušenej vernosti.

V nasledujúcich úvahách sa chceme zamerať na štvrtý vincentínsky sľub – vytrvalosť v povolání. Pre sv. Vincenta sú sľuby akoby novým krstom, majú podobný účinok ako krst. Keďže krstom sme boli vyslobodení z otroctva hriechu a spod nadvlády Satana, obdobne na nás pôsobia sľuby. Vincent vníma zachovávanie sľubov tiež ako celostnú obeť pre Boha, v ktorej ten, kto praktizuje chudobu, čistotu a poslušnosť korunované vytrvalosťou, dáva Bohu všetko a ponúka seba samého, aby ho strávil oheň Božej lásky.¹³¹

Napokon si priblížme jedno vyjadrenie sv. Vincenta de Paul, ktoré predniesol 19. novembra 1656 o vernosti, ktorá vedie k duchovnému pokroku: „*Ó, otcovia a moji drahí bratia, verte mi, nie je nič nad vernosť Bohu a vytrvalosť v začatom dobre. »Pretože si bol verný v malom, ustanovím ťa nad mnohým,« hovorí Pán (Mt 25,21). Budme teda verní, verní v konaní dobrých diel, na ktoré sme sa podujali, slovom verní vo všetkom.*“¹³²

2.1 ŽIVOT A SPIRITULITA SV. VINCENTA DE PAUL

„*Vincent de Paul bol Francúz z Pouy,*¹³³ *dedinky pri Daxe v gaskonských Landes neďaleko Pyrenejí.*“¹³⁴ Všeobecne sa prijíma mienka, že sa narodil 24. apríla 1581,¹³⁵ i keď o pravdivosti tohto dátumu existujú viaceré dohady. Pochádzal zo sedliackej rodiny a mal piatich súrodencov. Bol zvyknutý na tvrdú prácu a skromné podmienky.

¹³⁰ CORERA, J. *Los tres Consejos Evangélicos en las Reglas Comunes* [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <http://vincentians.com/es/los-tres-consejos-evangelicos-en-las-reglas-comunes/>

¹³¹ FLORES, M.P., ORCAJO, A. *The Way of St. Vincent Is Our Way* [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <http://vincentians.com/en/the-way-of-st-vincent-is-our-way-18-our-lord-desires-that-we-profess-vows/>

¹³² PAUL, Konferencie XI, s. 132.

¹³³ Dnes Berceau de Saint Vincent de Paul

¹³⁴ ROMÁN, J.M. *Sv. Vincent de Paul*. Bratislava: Charis, 2002, s. 46.

¹³⁵ *Syn gaskonského sedliaka* [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/syn-gaskonskeho-sedliaka>

V dvanástich rokoch začal študovať na františkánskom gymnáziu v Dax a neskôr teologické štúdiá absolvoval v Toulouse. 23. septembra 1600 bol ako devätnásťročný vysvätený za kňaza, napriek najnižšej vekovej hranici dvadsaťštyri rokov, požadovanej Tridentským koncilom. Vincent túžil po bohatej fare, aby z bohatého benefícia mohol pomáhať svojej rodine.¹³⁶ To sa mu po dlhom čase podarilo, keď získal nomináciu na kaplána – almužníka bývalej kráľovnej Margity de Valois. Potom bolo v jeho živote obdobie duchovnej krízy, pretože žil v záhaľke, začal pociťovať pokušenia proti viere. Chvalabohu, tejto skúške nepodľahol, ale s pomocou Božou obstál. Zintenzívil horlivosť v modlitbe a pokání. Na vnútornú stranu reverendy si na oblasť srdca našil papierik s vyznaním viery a vzbudil si úmysel, že zakaždým, keď si ruku položí na hrud', síce perami nevysloví Symbol viery, ale bude to pre neho úkon odovzdania sa Bohu. Takisto blahodarný účinok na prekonanie krízy mali jeho nezištné skutky milosrdenstva v nemocnici sv. Jána z Boha.¹³⁷ Na Vincentovo obrátenie okrem spomínaného silno zapôsobili aj osobné známosti s kardinálom Petrom de Bérulle, Andrejom Duval a neskôr aj so sv. Františkom Saleským.

Vincentova cesta ďalej pokračovala rôznymi chodníkmi, viac či menej vedúcimi k Pánovi. Vincent podľa slov Svätého Písma vedel oplývať i núdzu trieť. V roku 1612 prijal na podnet kardinála de Bérulle farnosť Clichy na predmestí Paríža. V tomto chudobnom farskom kostole a v celej farnosti, vynaložil Vincent všetku svoju energiu na zdokonalenie bohoslužby a na zvýšenie horlivosti v náboženskom živote a pravej úcty k Pánu Bohu. Takto presadzoval do praxe cieľ Oratória a spiritualitu Francúzskej školy.¹³⁸ Neskôr sa dostal do grófskej rodiny de Gondi na výchovu ich detí znovu prostredníctvom kardinála de Bérulle. Gróf Filip Emanuel de Gondi, najvyšší miestodržiteľ a generál galejí, bol bohatým a mocným mužom, povestným tiež svojou zbožnosťou a oddanosťou Bohu. Vincent okrem výchovy grófskych detí bol aj svedníkom a duchovným vodcom pani de Gondi, vlastným menom Margita de Silly. Grófkou bola známa panovačnou povahou, ale aj úprimnou zbožnosťou, preto sa pod vedením Vincenta veľmi snažila prekonávať zlé stránky svojej povahy.¹³⁹

---

¹³⁶ Syn gaskonského sedliaka [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/syn-gaskonskeho-sedliaka>

¹³⁷ ROMÁN, Sv. Vincent de Paul, s. 103 – 109.

¹³⁸ Farár v Clichy [online]. [citované 20.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/farar-v-clichy>

¹³⁹ Učiteľ v rodine de Gondi [online]. [citované 20.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/ucitel-v-rodine-de-gondi>

Grófka de Gondi sa stala nástrojom Prozreteľnosti, aby pomohla sv. Vincentovi objaviť smer, ktorým sa má uberať. Rok 1617 je veľmi významným míľnikom na duchovnej a zároveň i životnej ceste sv. Vincenta de Paul. Jedného januárového dňa spomínaného roku sprevádzal Vincent grófkou de Gondi na zámok Folleville. Z neďalekého mestečka Gannes prišla žiadosť o návštevu istého umierajúceho dedičana, aby ho pripravil na smrť. Vincent ho povzbudil vykonať si generálnu svätú spoveď z celého života a na to muž začal pred ním odriekať smutný ruženec hriechov z celého života. Tento sedliak mal povest' cnostného a váženého človeka, no vo svedomí dlhé roky ukrýval viny, ktoré doposiaľ nevyznal. Vincent i kajúcnik mali pocit, že Božia milosť zasiahla v poslednej chvíli. Muž povedal: „*Keby nie táto generálna spoveď, istotne by som bol zatratený!*“¹⁴⁰ Po tejto skúsenosti Vincent povedal: „*Hanba bráni mnohým dobrým vidiečanom spovedať sa zo všetkých svojich hriechov svojim farárom. Preto zostávajú v stave zatratenia.*“¹⁴¹ Aj pani de Gondi jasne spoznala dôležitosť generálnej spovede a priala si, aby Vincent o nutnosti dobrej spovede kázal v kostole vo Folleville na sviatok Obrátenia sv. Pavla. Pán Boh požehnal túto kázeň natoľko, že mnohí miestni obyvatelia si vykonali generálnu svätú spoveď.¹⁴² Pre Vincenta to bolo ako zjavenie a uvedomil si, že práve toto je jeho poslanie, ktoré mu chce zveriť Pán, prinášať evanjelium chudobným. V deň prvej misijnej kázne ešte nič nezaložil, ale po celý život chcel, aby jeho kňazi slávili 25. január ako výročie duchovného zrodu Misijnej spoločnosti.¹⁴³

Po tejto udalosti si začal Vincent uvedomovať, že skutočné kňazstvo nespočíva v komfortnom spôsobe života zabezpečenom bohatým benefíciom ani v pohodlnom vedení jednej šľachtickej rodiny. V ten istý rok zažil Vincent ešte inú udalosť, ktorá naňho silno zapôsobila, keď z rodiny de Gondi odišiel na faru v Chatillon-les-Dombes. Tu pozdvihol náboženský život ľudu, skrášil kostol, osobným príkladom povzniesol mravný život tamojších kňazov, obracal heretikov. V istú nedeľu, keď sa v sakristii obliekal na svätú omšu, ktosi mu povedal, že v jednom osamelom dome, neďaleko od kostola, sa nachádza rodina vo veľkej biede. Všetci ochoreli a nedokážu si navzájom pomôcť. V kázni oboznámil veriacich s núdzou rodiny. Sám Boh sa dotkol srdca ľudí a prebudil v nich spoluúčasť na utrpení. Po večerách, keď sa uberal

---

¹⁴⁰ ROMÁN, Sv. Vincent de Paul, s. 123.

¹⁴¹ PAUL, Konferencie XII, s. 95.

¹⁴² *Ludové misie* [online]. [citované 23.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/ludove-misie>

¹⁴³ ROMÁN, Sv. Vincent de Paul, s. 124.

na to miesto, zbadal, ako ženy nesú potraviny do toho domu, zatiaľ čo iní ľudia už odtiaľ odchádzajú. Povedal: „*To je skutočne veľká láska k blízkym v núdzi, ale nie je dobre usporiadaná. Postihnutí naraz dostanú veľa zásob, niečo sa z toho aj pokazí, ale onedlho budú opäť tam, kde boli.*“¹⁴⁴ Vincent si uvedomil, že by sa organizovaným spôsobom pomoci urobilo dobra omnoho viac a efektívnejšie. Založil združenie nábožných žien, ktoré budú pravidelne nápomocné núdnym v dedine. „*Tak vznikol prvý »charitatívny spolok«.* Keď sa to všetko v priebehu troch mesiacov zladilo, roku 1617 obdržal nový spolok »*Bratstvo kresťanskej lásky*« schválenie lyonského arcibiskupa.“¹⁴⁵ Pre sv. Vincenta de Paul boli tieto dve udalosti podstatnou skúsenosťou s duchovnou i hmotnou biedou ľudu. Vedený nevýslovným súcitom sa nechal osloviť utrpením chudobných a rozoznal v ich potrebách volanie k tomu, aby vtelil evanjelium do ich životnej situácie.¹⁴⁶

Od tohto momentu je Vincent plne nasadený do práce pre Božie kráľovstvo. „*Kladie prvé základy charít a tým aj pre zorganizovanie dám a dcér kresťanskej lásky (1617 a 1633). Jeho teplé a presvedčivé slovo mu umožní pokračovať v stvárňovaní, vedení a povzbudzovaní členov, ktorých zmobilizoval pre Božiu službu. Každý mesiac dáva duchovnú konferenciu Dcéram kresťanskej lásky v parížskej oblasti. Viac ráz do týždňa sa obracia na kňazov, klerikov, alebo bratov Misijnej spoločnosti, zidených v kolégiu Bons-Enfants (1625-1632) a potom vo veľkom opátstve Saint-Lazare-les-Paris (1632-1660).*“¹⁴⁷ V úsilí o spásu duší neustáva ani vo vysokom veku napriek viacerým chorobám. „*Ešte ako 72-ročný dáva misie po dedinách. V jeho rečníckej činnosti sa mu sotvako vyrovná. Povzbudzuje členov Utorkových konferencií (1633-1660), školí kandidátov kňazstva (1628-1660), dáva pravidelne náboženské prednášky viacerým komunitám sestier Navštívenia, ktorý je ich predstaveným až do smrti (1622-1660).*“¹⁴⁸

Ak chceme nazerať na spiritualitu sv. Vincenta de Paul, musíme si okrem jeho konkrétnych životných udalostí všimnúť aj iné skutočnosti, ktoré sa stali konštitutívnymi prvkami jeho duchovnosti. Na Vincenta mal silný vplyv kardinál

---

¹⁴⁴ Charitné spolky [online]. [citované 23.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/charitne-spolky>

¹⁴⁵ Charitné spolky [online]. [citované 23.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/charitne-spolky>

¹⁴⁶ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 15 – 16.

¹⁴⁷ PAUL, Konferencie XI, s. 3.

¹⁴⁸ PAUL, Konferencie XI, s. 3.

Pierre de Bérulle, ktorý bol členom tzv. francúzskej školy spirituality¹⁴⁹. Hlavné zameranie tejto spirituality bolo centralizované na „Vtelené Slovo“. Spiritualita sa odvíjala od rozjímania nad jednotlivými fázami pozemského života Ježiša Krista, praktický život sa opieral o zvnútornenie Božej vôle v konkrétnych aktoch milosrdnej lásky, prostredníctvom čoho sa osoba „vštepuje“ do osoby Ježiša Krista.¹⁵⁰ Uvažovanie nad tajomstvom Vtelenia nás postupne privádza k sformulovaniu zásady mystického vyprázdnenia sa – kenózy.¹⁵¹

Od doby svojej skúsenosti s Bohom, od doby činnej lásky k bližným, Vincent trvá na dennom sýtení sa Božím slovom. Obľubuje „Reč na vrchu“, niektoré pasáže z Pavlových listov a zvlášť sa zameriava na Lukášovo evanjelium, v ktorom objavuje vrchol nádeje „chudobných Izraela“. Musíme si uvedomiť, že v 17. storočí nie je čítanie Svätého písma ničím samozrejým.¹⁵² Vincent bol praktik. Keď počas slúženia omše narazil na formulu: „*veru, veru hovorím vám*“, vzrástla jeho pozornosť. Očakával odpovede na otázky, ktoré pred neho kládol jeho vlastný život a zároveň riešenie problémov.¹⁵³ Sv. Vincent sa v konferencii z 15. októbra 1655 vyslovuje: „*Syn Boží prišiel hlásať evanjelium chudobným (Lk 4,18), a my, otcovia, či nie sme poslaní robiť to isté? Áno, misionári sú poslaní hlásať evanjelium chudobným. Aké to šťastie, robiť na zemi to isté, čo robil náš Pán: učiť chudobných cestu do neba!*“¹⁵⁴

Životná náuka sv. Vincenta je charakterizovaná štyrmi rysmi, ktoré preberá z Lukášovho evanjelia. Prvým je láska zameraná na potreby druhého, vychádzajúca z celého obsahu spomínaného evanjelia. Druhou charakteristikou je spôsob nazerania na bližného, ktorý pochádza z postojov Ježiša Krista. Tretím prvkom je dobrotá, ktorá je obrazom nežnej starostlivosti Otca. Biblické „*rachamim*“, materinský aspekt milujúcej lásky Boha, je pre Vincenta vzorom kvality lásky k bližným s univerzálnym zameraním, ktoré je pre Lukáša typické. Poslednú črtu tvorí myšlienka, že ľudia sú za seba navzájom zodpovední, lebo sú jedno v Kristovi.¹⁵⁵ Z práve uvedeného pomaly

---

¹⁴⁹ L'École française de spiritualité

¹⁵⁰ DUKAŁA, J. *Święty Wincenty a Paulo. Duchovność. Teksty*. Kraków: Instytut Wydawniczy Księży Misjonarzy. 1987, s. 75.

¹⁵¹ DUKAŁA, J. *Słownik duchowości wincentyńskiej. Tom 1. a-m*. Kraków: Instytut Wydawniczy Księży Misjonarzy. 1997, s. 221.

¹⁵² DODIN, A. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. Olomouc: MCM, 1997, s. 25.

¹⁵³ DUKAŁA, J. *Święty Wincenty a Paulo*, s. 100.

¹⁵⁴ PAUL, Konferencie XI, s. 103.

¹⁵⁵ DODIN, *Spiritualita sv. Vincence de Paul*, s. 25.

získavame koncept spirituality sv. Vincenta de Paul, ktorý by sa jednoducho mohol vyjadriť ako cesta k Bohu skrze blížneho.

Pre sv. Vincenta je Ježiš vzor misionára. Kristus je Evanjelizátor chudobných. Spiritualita sv. Vincenta pramení z nazerania na Ježiša. Tí, ktorí sa rozhodli nasledovať Pána, sú pozvaní k neustálej kontemplácii Krista. To sa má diať v láske a úcte voči Otcovi skrze súcitnú a činnú lásku k chudobným s pozornou vnímavosťou k Prozreteľnosti.¹⁵⁶ Vidíme, že pre sv. Vincenta de Paul je neobyčajne dôležitá osoba blížneho bez toho, či je chudobný, alebo nie. V prvom rade sa zameriava na konkrétnu osobu a nie na jej spoločenské postavenie.

Záverom treba dodať, že celkový životný štýl sv. Vincenta bol metodický a usporiadaný. Z dvadsiatich štyroch hodín dňa, viac-menej päť hodín obetoval na odpočinok a zvyšok vyplňala modlitba a individuálna práca. Bol gigantom činnosti, ktorou roznecoval oheň lásky. Láska k Ježišovi Kristovi a jeho Cirkvi spôsobila, že bol náročný i tolerantný, úprimný i plný úcty k ľuďom, ktorých miloval ako obrazy Boha a tých, ktorí sprítomňujú jeho Syna na zemi.¹⁵⁷ V dejinách kresťanskej spirituality nenájdeme striktné hranice medzi epochami. Prítomnosť je ovplyvnená minulosťou a určuje budúcnosť. Zdrojom kresťanskej spirituality je Evanjelium, ktoré je tak bohaté, že zrodilo rôznorodé formy vyjadrenia náboženského obsahu, podľa aspirácií rôznych predstaviteľov spirituality.¹⁵⁸ Autori, ktorí písali o dejinách spirituality, sa usilovali o primerané zhodnotenie Vincenta de Paul. Všetci však narazili na isté ťažkosti. Priznávajú, že je niekým nezávislým, prekračujúcim všetky učebné klasifikácie.¹⁵⁹

2.2 JEŽIŠ KRISTUS A MÔJ BLÍŽNY – CENTRUM VINCENTOVEJ KŇAZSKEJ IDENTITY

Centrum identity kňaza sv. Vincent zasadzoval do dvoch prvkov. Prvým je osoba Vteleného Slova, teda osoba Ježiša Krista – Adorátora Otca. Druhým je blížny človek, ktorý potrebuje moju pomoc, bez ohľadu na jeho pôvod, farbu pleti, či náboženské presvedčenie. Tieto dve zložky tvoria dve ohniská Vincentovej kňazskej identity a spirituality.

---

¹⁵⁶ MALONEY, R. *The way of Vincent de Paul*. New York: New City Press, 1992, s. 14 – 15.

¹⁵⁷ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 107.

¹⁵⁸ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 94.

¹⁵⁹ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 97.

Osoba Ježiša Krista podnecovala Vincenta k aktivite a svojich duchovných synov upozorňoval, že jedínú slobodu ducha nájdú len pod vládou Pána.¹⁶⁰ Svojim nasledovníkom raz povedal: „*Naším cieľom je pracovať na spáse podľa vzoru nášho Pána Ježiša Krista, ktorý je jediným pravým Spasiteľom a dokonale naplnil, čo znamená to milovania-hodné meno Ježiš, čiže Spasiteľ.*“¹⁶¹

Osoba Ježiša Krista v zmýšľaní sv. Vincenta naberá niekoľko špecifických črt. Prvou z nich Kristus ako evanjelizátor chudobných. „*Podľa svedectva Svätého písma, náš Pán Ježiš Kristus prišiel na svet, aby spasil celé ľudské pokolenie, a preto začal konať a učiť. To prvé uskutočňoval tak, že dokonale praktizoval každú čnosť. To druhé uskutočňoval zas tak, že hlásal blahozvesť chudobným.*“¹⁶² Vincent s osobou Krista silno spájal jeho poslanie. Vnímal ho ako toho, kto je neustále zaangažovaný v procese evanjelizácie. Preto ako heslo Spoločnosti vybral text z knihy proroka Izaiáša, ktorý Ježiš vzťahol na seba v Nazaretskej synagóge. „*Toto je veľký dôvod na to, aby sa naša Spoločnosť zahanbila, keď vidí, že ešte nikdy neexistovala spoločnosť, a to je neslýchané, ktorá by mala za cieľ robiť to, čo náš Pán prišiel robiť na zem, totiž zvestovať evanjelium úbohým chudobným: »Pauperibus evangelizare misit me!«*“¹⁶³ Môžeme povedať, že pod výrazom „hlásať evanjelium chudobným“ sa nemyslí iba vyučovanie tajomstiev nevyhnutných k spáse, ale tiež uskutočnenie toho, čo predpovedali a predstavovali proroci, t. j. uskutočňovanie evanjelia v živote, to znamená, ľudské nasledovanie vzoru, akým je Kristus a praktickú angažovanosť pri uspokojení ľudských potrieb.¹⁶⁴

Identita kňaza pre sv. Vincenta de Paul znamená obliecť si ducha Ježiša Krista, evanjelizátora chudobných v nežnej kontemplácii. Vo svojej vízii nevidel Krista ako „učiteľa“, ani ako „lekára“, ani ako „adorátora Otca“¹⁶⁵, dokonca ani ako „obraz Otca“¹⁶⁶, ale ako „evanjelizátora chudobných“.¹⁶⁷ Vincent často kňazom pripomínal vznešenosť služby kňaza: „*Aké šťastie, otcovia, aké šťastie, keď konáme to, čo náš Pán prišiel robiť na zem a skrze čo sa zasa my dostaneme zo zeme do neba; keď*

¹⁶⁰ MALONEY, The way of Vincent de Paul, s. 21.

¹⁶¹ PAUL, Konferencie XII, s. 204.

¹⁶² Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti, I. 1.

¹⁶³ PAUL, Konferencie XI, s. 156.

¹⁶⁴ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 197.

¹⁶⁵ Podstatná črta vnímania Krista v spiritualite kardinála Pierre de Bérulle

¹⁶⁶ Podstatná črta vnímania Krista v spiritualite sv. Františka Saleského

¹⁶⁷ MALONEY, The way of Vincent de Paul, s. 22.

pokračujeme v Božom diele.“¹⁶⁸ Chudobní prispeli k oživeniu viery sv. Vincenta a k objaveniu Krista uprostred nich. Tento realistický pohľad a zároveň pohľad plný viery umožnil svätcovi pozerat' na chudobných pohľadom Krista – Evanjelizátora chudobných.¹⁶⁹

Ďalšou charakteristickou známkou vnímania osoby Ježiša Krista v duchovnosti sv. Vincenta de Paul je Ježiš ako ten, ktorý je neustále spojený s Otcom skrze modlitbu. V jednom liste Vincent píše, že Ježišova psychológia sa uberá dvoma smermi. Jedným je nábožná úcta k Otcovi a druhým smerom je láska objímajúca ľudí, a preto bol Ježiš počas svojej misijnej činnosti na zemi stále spojený s Otcom.¹⁷⁰ Sv. Vincent kladie kňazom otázku: „*Ó, Spasiteľu môj, akú lásku si preukazoval svojmu Otcovi! Bratia moji, či môže byť ešte väčšia láska, ako zničiť sa pre Otca? Mohol prejaviť ešte väčšiu lásku, akú prejavil takou smrťou, keď zomieral z lásky?*“¹⁷¹ Božský učiteľ sa modlil a učil, ako sa modliť. Modlil sa sám aj spolu s inými, na vrchu i na rovine. Modlil sa v dôležitých udalostiach svojho života. Pred začiatkom apoštolského života sa utiahol na púšť, aby sa modlil (Mt 4,1-11). Pri výbere apoštolov prosil o pomoc z neba (Lk 6,12-16). Prv, než zakúsil smrteľnú úzkosť, neustále sa modlil (Lk 22,39-46). Vyzýval k vnútornej sústredenosti (Mt 6,6), k vytrvalosti (Mt 7,7), k pokore (Lk 18,9-11) a „Otčenáš“ (Lk 11,1-4) je zo svojej podstaty modlitbou.¹⁷²

Sv. Vincent de Paul tvrdí, že neustálou a najdôležitejšou činnosťou Ježiša Krista na zemi bola modlitba. Modlitba nie je cieľom sama o sebe, ale má charakter nevyhnutného prostriedku a vyžaduje si čas pre seba, aby tí, ktorí pokračujú v poslaní Ježiša Krista, sa neutopili v mori apoštolskej práce.¹⁷³ Taktiež si uvedomuje, že človek sa bezpodmienečne musí obrátiť k Bohu a hľadať jeho vôľu pokorným srdcom v modlitbe.¹⁷⁴ Otec Misijnej spoločnosti si veľmi vážil modlitbu, lebo ju považoval za vznešený nástroj komunikácie s Bohom: „*Skôr, ako začneš modlitbu, priprav si dušu, lebo modlitba je pozdvihnutie mysle k Bohu, aby sme mu predniesli svoje potreby a vzyvali pomoc jeho milosrdenstva a milosti.*“¹⁷⁵ Napokon, keď uvažujeme o vnímaní

¹⁶⁸ PAUL, Konferencie XII, s. 157.

¹⁶⁹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 19.

¹⁷⁰ MALONEY, The way of Vincent de Paul, s. 32.

¹⁷¹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 18.

¹⁷² DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 162.

¹⁷³ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 163.

¹⁷⁴ DODIN, Spiritualita sv. Vincence de Paul, s. 31.

¹⁷⁵ PAUL, Konferencie XI, s. 138.

Krista ako toho, ktorý sa neustále modlí, treba podotknúť, že Vincent bol hlboko presvedčený o dôležitosti jednoty práce s kontempláciou Krista.¹⁷⁶

Ak v hrubých rysoch zhrnieme pohľad sv. Vincenta de Paul na osobu Ježiša Krista, tak vidíme, že ho predovšetkým vnímal ako evanjelizátora chudobných a ako toho, kto sa s Otcom spája v modlitbe. Služba a modlitba. Toto sú dva základné prvky spirituality sv. Vincenta, ktoré spolu tvoria jednotu, lebo služba bez modlitby by sa stala iba filantropiou.

Keď hovoríme o Kristovi sv. Vincenta, hovoríme o jeho skúsenosti. Jeho Kristus nie je literárny Kristus, narodený zo štúdie. Jeho Ježiš sa narodil zo skúsenosti jeho života. On sa s ním stretol nie ako sv. Ignác vo videní, ale v bolestivých masách biednych svojej doby. Kristus nevstúpil do jeho života z okna na nebi, ale z ľudských ciest.¹⁷⁷

Po analýze hlavných aspektov osoby Ježiša Krista našu pozornosť upriamime na druhé ohnisko Vincentovej kňazskej identity, a to na blížnych. Sv. Vincent vnímal osoby, ktoré nám Prozreteľnosť pošle do cesty ako tých, ktorým máme venovať našu pozornosť. Týchto ľudí nazýval „môj blížny“ a z nich osobitným spôsobom vynikajú chudobní a núdzni. Raz sv. Vincent povedal: „*Milujme Boha, bratia moji, milujme Boha, ale nech je to v námahe našich rúk, nech je to na úkor potu našich tvári.*“¹⁷⁸ Takýto rozmer čínorodej lásky bol pre sv. Vincenta veľmi dôležitý. Uvedomoval si, že svoju lásku k Bohu môžeme prejavovať skrze pomoc blížnym. Veľmi odsudzoval prax niektorých zasvätených osôb, ktoré si svoju duchovnosť moderovali po svojom. „*Vystatujú sa svojou planúcou predstavivosťou, uspokojujú sa sladkým rozhovorom s Bohom v modlitbe, ba aj reči majú ako anjeli. Ale keď cit prejde a ide o prácu pre Boha, o utrpenie, o umŕtvovanie sa, o vyučovanie chudobných, o hľadanie poblúdených oviec (Lk 15,4-7), byť šťastný, keď niečo chýba, alebo o prijímanie choroby alebo iného nešťastia, ach, vtedy ich už nieto a chýba im odvaha.*“¹⁷⁹

Služiť najbiednejším, najopustenejším a najpostihnutejším telesnou a duševnou biedou Vincent vnímal ako privilégium kňazov a misionárov. Na prvom mieste sa bieda blížneho má dotknúť života toho, kto im pomáha. Na druhom, zármutok a súcit s ich stavom, sa majú prejavovať na tvári kňazov podľa vzoru nášho Pána, ktorý plakal

---

¹⁷⁶ MALONEY, The way of Vincent de Paul, s. 36.

¹⁷⁷ MEZZADRI, L. *Ježiš Kristus* [online]. [citované 7.12.2017]. Dostupné na internete:

<https://www.vincentini.sk/spiritualita/uvod-do-vincentianizmu/centrum-vincentinskej-spirituality/kri>

¹⁷⁸ PAUL, Konferencie XII, s. 114.

¹⁷⁹ PAUL, Konferencie XII, s. 114.

nad Jeruzalemom pre pohromu, ktorá mu hrozila (Lk 19,41). Po tretie, treba použiť súcitné slová, ktoré by blížnemu ukázali, ako chápeme jeho záležitosti a jeho bolesť. Napokon ich treba podporiť a pomáhať im ako len môžeme v ich potrebách aj v ich biede a pokúšať sa pomôcť im celkovo alebo aspoň čiastočne, lebo nakoľko je to len možné, ruka má byť v zhode so srdcom.¹⁸⁰

Službu blížnym Vincent obhajoval slovami samého Krista: „*Kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých*“ (Mt 9,35). Nasledovanie Ježiša sa nedá uskutočňovať bez napodobňovania jeho činností.¹⁸¹ Vo všeobecných pravidlách Misijnej spoločnosti sv. Vincent de Paul povzbudzuje kňazov: „*Nech sa každý usiluje pri každej príležitosti pomáhať blížnemu radou a povzbudzovať ho k dobrým skutkom.*“¹⁸² Pri istej príležitosti sv. Vincent poznamenal, že nestačí milovať Boha, ak ho nemiluje aj náš blížny a pýtal sa, kto má väčšiu zásluhu, ten, kto miluje Boha, ale zanedbáva blížneho, alebo ten, kto z lásky k Bohu miluje blížneho.¹⁸³ Na inom mieste odpovedá: „*Mám milovať blížneho ako obraz Boha a predmet jeho lásky, a konať tak, aby zasa ľudia milovali svojho Stvoriteľa.*“¹⁸⁴

Blížny, zvlášť chudobný, pre sv. Vincenta v sebe zahŕňa viac kategórii, napr. chudobný ako úbohý vidiečan, jednoduchý človek, nevzdelaný, opustený, marginalizovaný na okraji záujmu spoločnosti.¹⁸⁵ Zovňajšok človeka pre neho nie je dôležitý. Význam má to, čo nie je postrehnutelné očami. Treba sa na tohto núdneho človeka zahľadieť očami Krista a snažiť sa vidieť v ňom toho, koho v ňom videl Kristus. On videl človeka, ktorého miluje Otec a ku ktorému ho Otec posiela.¹⁸⁶ Sv. Vincent so znepokojením povedal: „*Chudobní sa raz budú s nami prieť o raj a uchvátia nám ho (Mt 11,12), lebo je veľký rozdiel medzi ich láskou k Bohu a našou. Ich láska sa prejavuje podobne ako láska nášho Pána v utrpení, v uponíženíach, v práci a v odovzdanosti do Božej vôle. A naša, ak ju vôbec máme, v čomže sa prejavuje? Čo konáme, aby to nieslo znaky pravej lásky?*“¹⁸⁷

V chudobnom, blížnom človeku je Kristus prítomný – aj keď iným spôsobom – ako v Eucharistii. V Eucharistii je prítomný podstatne, v chudobnom prebýva

¹⁸⁰ PAUL, Konferencie XII, s. 135.

¹⁸¹ MALONEY, The way of Vincent de Paul, s. 136.

¹⁸² Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti, XI. 2.

¹⁸³ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 194.

¹⁸⁴ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 51.

¹⁸⁵ DUKAŁA, Słownik duchowości wincentyńskiej, s. 295.

¹⁸⁶ DODIN, Spiritualita sv. Vincence de Paul, s. 31.

¹⁸⁷ PAUL, Konferencie XI, s. 194.

tajomným spôsobom.¹⁸⁸ Tak, ako Boží Syn, aj chudobný je motiváciou pre našu činnosť i modlitbu, ktorú opúšťame, aby sme mu mohli slúžiť s väčšou ochotou a radosťou.

Otec vinčentskej rodiny raz povedal Dcéram kresťanskej lásky, aby sa neznepokojovali, keď sa im stane, že prerušia modlitbu kvôli pomoci núdznemu, pretože modlitba sa nepreruší, ak ju zanechajú z dobrého dôvodu. Ak existuje nejaký dobrý dôvod, je ním služba chudobnému. Opustiť Boha v modlitbe pre Boha v chudobnom vôbec neznamená opustiť ho. Je to zanechanie jedného diela Boha pre vykonanie iného, naliehavejšieho alebo záslužnejšieho. Zanechávate modlitbu alebo duchovnú lektúru, prerušujete mlčanie, aby ste slúžili chudobnému, a tak konáte službu Bohu.¹⁸⁹

Slovo „chudobný“ pochádza z latinského „pauper“ – „pau“ znamená málo a „per“ produkovať. Čiže je to ten, ktorý málo produkuje. Sv. Vincent nevidel v chudobnom len toho, kto je ekonomicky slabý, ale predovšetkým osobu, ktorá je na tom slabo po stránke duchovnej.¹⁹⁰

To, čo sme doteraz povedali o centre Vincentovej kňazskej identity, môžeme uzavrieť vyjavením istého historického obrazu. Na tomto výjave sv. Vincent posluguje chudobnému človeku, ktorému podáva kus chleba. Ak sa pozorne zameriame na tvár chudobného človeka, rozpoznáme v nej tvár Krista. Autor obrazu veľmi jasne vystihol to, čo sme sa pokúsili priblížiť v tejto pasáži. Sv. Vincent de Paul nazeral na každého bližneho ako na osobu samotného Krista. Pri pomoci núdznym mu nerobil problém zovňajšok ľudí, lebo bol zameraný na ich vnútro, na prítomnosť Krista v nich.

Sv. Vincent často pobádal kňazov k osvojeniu si tohto zorného uhla pohľadu na bližných. Podobne sa im snažil odovzdať aj optiku, ktorou mohli nazerať na svoju kňazskú službu ako na dielo a službu samotného Ježiša. *„Pamätajte, pane, že žijeme v Ježišovi Kristovi skrze smrť Ježiša Krista, a že musíme zomrieť v Ježišovi Kristovi skrze život Ježiša Krista, a že náš život má byť ukrytý v Ježišovi Kristovi a plný Ježiša Krista, a aby sme zomreli ako Ježiš Kristus, musíme žiť ako Ježiš Kristus.“*¹⁹¹

---

¹⁸⁸ DODIN, Spiritualita sv. Vincence de Paul, s. 31.

¹⁸⁹ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 175.

¹⁹⁰ MEZZADRI, Ježiš Kristus [online]. [citované 7.12.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincenzini.sk/spiritualita/uvod-do-vincentianizmu/centrum-vincentinskej-spirituality/chudobni>

¹⁹¹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 28.

2.3 VYTRVALOSŤ V POVOLANÍ

Popri sľuboch chudoby, čistoty a poslušnosti skladajú členovia Misijnej spoločnosti aj špeciálny štvrtý sľub a ním je vytrvalosť v povolání. Tento špecifický sľub je na poslednom mieste, no zároveň pre sv. Vincenta bol veľmi dôležitý. Samozrejme, že sa bratia sľubmi nezaväzovali od počiatku Spoločnosti. Sv. Vincent rýchlo zistil, koľko veľkodušných osôb túžilo slúžiť chudobným, no mnohí odišli, akonáhle narazili na nejaké ťažkosti. Preto chcel upevniť odhodlanie nasledovať Krista, evanjelizátora chudobných, nie na rok, či dva, ale na celý život.¹⁹²

Sv. Vincent de Paul poznal historické varianty predsavzatia, alebo sľubu stability. Jeho rozhodnutie ustanoviť štvrtý sľub však záviselo predovšetkým od praxe v Spoločnosti Ježišovej, ktorou sa inšpiroval. Počas 17., 18. a 19. storočia zaviedlo veľké množstvo kongregácií sľub stability.¹⁹³ Medzi nich patrí aj Misijná spoločnosť.

*„Zvláštnym sľubom vytrvalosti v Spoločnosti sa zaväzujeme počas celého života plniť úlohy, ktoré nám určia predstavení.“*¹⁹⁴ Tento text z *Konštitúcií Misijnej spoločnosti* ukazuje zmysel a podstatu vytrvalosti. Prijatím záväzku vytrvalosti v povolání v Misijnej spoločnosti sa osoba dobrovoľne rozhodne ohlasovať Evanjelium chudobným na celý život, bez nároku na zmenu poslania.

Na začiatku je potrebné podotknúť zásadnú skutočnosť. Výraz „vytrvalosť“, alebo „stabilita“, ako túto čnosť, či sľub, nazývajú iní, dnes už do istej miery nezodpovedá významu, ktorý jej chcel dať sv. Vincent. Bude vhodné, aby sme hlbšie vnikli do podstaty toho, čo mal pod pojmom „vytrvalosť“ na mysli sám sv. Vincent. Dnes by sme to azda lepšie vyjadrili slovom „vernosť“. Táto vernosť v nasledovaní Ježiša, evanjelizátora chudobných, nás zaväzuje, aby sme išli ďalej za hranice jurisdikčného minima pri vykonávaní svojho poslania. To znamená, že sa neuspokojíme len s tým, čo „musíme“ vykonať.¹⁹⁵

Slovo vytrvalosť však v ľuďoch dneška vyvoláva podozrenie. Zmena slovníka je súčasťou dnešnej kultúry. Preto je potrebné pochopiť autentický obsah tohto slova. Má dvojité zmysel: statický a dynamický. Vytrvalosť v statickom slova význame je ekvivalentná jednoduchej stálosti, to znamená, že osoba, zaviazaná sľubom v tomto význame, zotrva v danej spoločnosti do konca svojho života. Táto verzia vytrvalosti

¹⁹² MALONEY, The way of Vincent de Paul, s. 100.

¹⁹³ *Estabilidad: Fidelidad en la evangelización de los pobres*. Madrid: CEME, 2007, s. 2.

¹⁹⁴ Konštitúcie Misijnej spoločnosti, III. 39.

¹⁹⁵ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 35.

neodpovedá mentalite sv. Vincenta. Ako sme spomenuli vyššie, on ju chápal v dynamickom zmysle slova ako vernosť k povolaniu a vinčentskej charizme v Misijnej spoločnosti počas celého života. Vytrvalosť, teda vernosť, dáva zasvätenej osobe pocit, že sa nemá uspokojiť s vykonaním iba toho, čo mu prikáže nadriadený.¹⁹⁶

Otec kňazov, sv. Vincent, nabáda: „*Treba si prosiť od Boha túto stálosť a vytrvalosť v povolani. Je to Boží dar.*“¹⁹⁷ Z toho nám jasne vyplýva, že vytrvalosť nie je niečo samozrejmé, je to dar od Pána, o ktorý treba prosiť. Je darom zhora, ovocím osobného rozhodnutia a vyžaduje úsilie človeka. Modlitba zabezpečuje duševnú vernosť a sviežosť.¹⁹⁸

V dnešnej dobe sme svedkami krízy vytrvalosti. Táto kríza je vážna, ako na poli manželstva a rodiny, tak aj zasväteného života. Neschopnosť ľudí znášať ťažkosti a prekážky v osobnom, manželskom či rodinnom prostredí, silne ovplyvňuje jedincov a pôsobí na ich vlastnú neschopnosť vytrvať. Nestálosť a nezrelosť ľudí má pôvod v rodine a vo výchove. Dôsledky nestálosti sa prejavujú až neskôr v osobnom živote jednotlivcov.

Podobne sa v súčasnosti ťažko predpokladajú trvalé záväzky. Vernosť zaujíma posledné miesto v rozsahu hodnôt. Je to hodnota v kríze, často zle pochopená, a preto nepraktizovaná. Média sa na vernosť pozerajú z perspektívy podozrenia. Zatiaľ, čo v minulosti bola vernosť ocenená, dnes nastáva opak – vládne heslo: „Život je zmena“ a konzumizmus zasahuje aj vzťahy medzi ľuďmi. Žije sa jednorazovo s mentalitou použitia a následného vyhodenia.¹⁹⁹ Ľudská rodina veľmi túži po dare vernosti, pretože sociálne štruktúry a zvyklosti nie sú schopné ho zabezpečiť. Máme nádej, že náš sľub vytrvalosti, ktorý je sľubom vernosti evanjelizácii chudobných, by mohol byť odpoveďou na horúcu túžbu po vernosti, ktorú pociťujú vo svojich srdciach dnešní muži a ženy.²⁰⁰

Vytrvalosť v povolani z pohľadu štvrtého vinčentínskeho sľubu v sebe obsahuje niekoľko prvkov. Prvým z nich je osobná odpoveď Ježišovi. Sľub podčiarkuje naše podstatné rozhodnutie prijať povolanie nasledovať Evanjelizátora chudobných. Ďalej, na psychologickú úroveň, vytrvalosť dáva silu a schopnosť prekonávať obdobia kríz a ťažkostí. Pretože vinčentínske zasvätenie sa situuje v misii a pre misiu, sľub tiež

---

¹⁹⁶ Estabilidad, s. 4.

¹⁹⁷ PAUL, Konferencie XI, s. 15.

¹⁹⁸ Estabilidad, s. 10.

¹⁹⁹ Estabilidad, s. 7.

²⁰⁰ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 25.

vytvára misionársky zmysel evanjeliovým radám a nasmeruje všetky energie osoby k evanjelizácii chudobných. Sv. Vincent posielal prvých misionárov evanjelizovať chudobných po skupinách, preto sľub vytrvalosti vyžaduje od členov Spoločnosti ozajstný záujem o spoločnú prácu. Napokon, vytrvalosť napĺňa prorocké poslanie predovšetkým ako záväzok prijatý na celý život a zároveň je protirečiacim znamením, ktoré poukazuje na nestabilitu, ktorá sa prejavuje v mnohých odvetviach spoločnosti.²⁰¹

Sv. Vincent de Paul pripodobnil vytrvalosť v povolani k mučenictvu. „*Viete, že je viac druhov mučenictva: okrem spomínaného sú ešte ďalšie, spočívajúce v neustálom umŕtvovaní náruživostí, a tiež vo vytrvalosti v našom povolaní, v plnení našich záväzkov a cvičení.*“²⁰² Uvedomoval si, že pre kňaza je veľmi dôležité ostať verný svojmu poslaniu. Každé zlyhanie má veľké následky. Ustáť obdobie pokušenia a ťažkostí nie je ľahké, ale s Božou pomocou sa dá prekonať. V tomto zmysle je možné zápas o vernosť povolaniu pripodobniť mučenickému svedectvu. Viditeľnú krv mučeníkov by v tomto prípade nahradil neviditeľný boj, znakom ktorého je vnútorné odhodlanie vytrvať.

Po správe o prenasledovaní kňazov Misijnej spoločnosti v Berberku, sv. Vincent povedal: „*Ktovie, či Boh neposlal toto prenasledovanie, aby vyskúšal našu vernosť? Či sa kupci prestanú vydávať na more pre nebezpečenstvá, ktorým musia čeliť, alebo vojaci do vojny pre rany alebo aj smrť, ktorým sa vystavujú? A iba my by sme zanechali záchranu a pomoc dušiam pre trápenia a prenasledovania, ktoré nás tam čakajú?*“²⁰³ Z tohto textu poznávame mentalitu vytrvalosti v povolani podľa sv. Vincenta de Paul ešte dôraznejšie. Vytrvalosť nemá zmysel sama v sebe, ale je zameraná na službu bližným i za cenu straty vlastného života. Túto situáciu poznávame aj z Evanjelia podľa Marka, kde Pán Ježiš hovorí: „*kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho*“ (Mk 8,35). Týmto výrokom Kristus pozdvihuje cenu vyliatia krvi pri ohlasovaní evanjelia.

Fundátor Misijnej spoločnosti vnímal niekoľko podstatných skutočností, ktoré sú nápomocné pri vernom zachovávaní sľubu vytrvalosti. Prvým z nich je dôverné presvedčenie, že Pán nás miluje ako členov Misijnej spoločnosti. Ďalším je štúdium a poznanie tradícií Misijnej spoločnosti, tiež posilnenie ducha vzájomného dialógu

---

²⁰¹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 35 – 36.

²⁰² PAUL, Konferencie XI, s. 49.

²⁰³ PAUL, Konferencie XII, s. 132.

medzi spolubratmi a napokon spolupráca s inými osobami, ktoré sú zaangažované do práce s chudobnými.

Vytrvalosť je potrebné chrániť. Vhodným prostriedkom je obnovenie záväzkov v súkromí svedomia pred Bohom. Podobne, je dobré sľuby obnoviť aj verejne pri nejakej príležitosti, napríklad pri spoločnom stretnutí, alebo životnom jubileu.²⁰⁴ Nesporným prostriedkom pre zachovanie vernosti je modlitba. Modlitba je pre dušu tým, čím je jedlo pre telo, ba dokonca je samotným životom duše. Ako je telo bez duše mŕtvou, tak aj duša, ak jej chýba modlitba, je zbavená pocitov a nepokojov, ktoré ju vedú k službe Bohu a chudobným. Modlitba je garantom Božieho diela a misionára robí schopným všetkých dobrých skutkov. Sv. Vincent neraz hovoril: „Dajte mi človeka modlitby a bude schopný každého dobrého diela.“ Navyše často bolo počuť, ako hovoril: „Nedá sa veľa očakávať od človeka, ktorý sa nerád rozpráva s Bohom.“²⁰⁵

„Sme slabí, ó Bože a dokážeme sa poddať pri prvom útoku. Povolal si nás svojou čistou milujúcou láskavosťou, prosíme, nech nám tvoja nekonečná dobrota pomôže vytrvať. Čo sa nás týka, s tvou svätou milosťou sa budeme snažiť zo všetkých svojich síl pozbierať odvahu ku službe a k vernosti, ktorú od nás žiadaš. Daj nám teda, ó Bože, daj nám milosť vytrvať až do smrti. To je to, čo od teba prosím skrze zásluhy nášho Pána Ježiša Krista s dôverou, že budeš na mňa pamätať.“²⁰⁶ Táto modlitba o vytrvalosť sv. Vincenta de Paul je najúprimnejšie vyznanie duše človeka Bohu s prosbou o jeho pomoc pri zachovávaní vernosti.

2.4 PRAKTICKÉ DÔSLEDKY VYTRVALOSTI

Zachovávanie či porušovanie každej čnosti, má isté následky. Tak je tomu aj v prípade vytrvalosti. Priblížme si niektoré praktické dôsledky, ktoré vyplývajú z rešpektovania, alebo prestúpenia tohto sľubu.

Emeritný pápež Benedikt XVI. vidí základný problém pri strate vytrvalosti v zanedbaní modlitby. „Keď som ako biskup alebo predtým jednoducho ako spolubrat pátral po dôvodoch, prečo niekedy počiatočné povolanie s jeho oduševnením a jeho nádejami postupne stroskotalo, vždy sa ukázalo toto: tiché modlitby utíchli – možno

---

²⁰⁴ Estabilidad, s. 11.

²⁰⁵ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 163.

²⁰⁶ PAUL, Konferencie XI, s. 360.

pre hlučnú snahu urobiť všetko, čo bolo potrebné.²⁰⁷ Ako sme už spomínali vyššie, modlitba je základ nielen, ale predovšetkým, v duchovnom povolaní. Bez aktívneho modlitbového života človek nie je schopný vytrvať. Do širokého spektra modlitby treba zaradiť Eucharistiu – prototyp každej inej modlitby, adoráciu, osobnú modlitbu a v neposlednom rade Liturgiu hodín. Arcibiskup mesta New York Timothy Dolan spomína, že jeden z kňazov, ktorý opustil kňazskú službu, mu povedal, ako išiel vlastnému biskupovi oznámiť svoje rozhodnutie. Otec biskup bol k nemu veľmi láskavý a medzi iným odchádzajúceho kňaza zbavil povinnosti modliť sa božské ofícium, na čo on s posmeškom reagoval: „Tú vec som nečítal už roky.“²⁰⁸ Desivý, no pravdivý príklad toho, že vytrvalosť musí byť živená modlitbou.

Pápež, sv. Ján Pavol II., v Apoštolskej exhortácii *Pastores dabo vobis* podčiarkuje osobnú angažovanosť kňazov o verné vytrvanie v službe. Boh nikdy neodoprie milosť vernosti tým, ktorí o ňu prosia a využívajú nadprirodzené i prirodzené prostriedky, ktoré majú všetci k dispozícii.²⁰⁹

Ak má vytrvalosť prinášať ovocie, je potrebná ďalšia jej zložka, ktorou je práca a apoštolská horlivosť. „Vždy je potrebný kus srdca kňazskej služby. No to si treba nacvičiť, naučiť sa tomu, aby človek nadobudol určitú ľahkosť a samozrejmosť, pomocou ktorej sa dá všetko zvládnuť aj v ťažkých časoch.“²¹⁰ Zasvätená osoba potrebuje mať zdravý úsudok aj o vlastnej službe. Preháňanie v aktivitách je neraz zásterou na niečo, čo osoba skrýva. Treba žiť aktívne, no nie v aktivizme. Potom platí jednoduchá zásada, že koho diabol nezastaví, toho popoženie.

Všeobecne je známe, že ak má komunita atraktívny, nadšený apoštolský projekt, členovia sa cítia bezpečnejšie a viac spokojne. Možno, že kríza vytrvalosti v inštitútoch je z veľkej časti spôsobená nedostatkom sugestívneho apoštolského projektu. Rutina rýchlo ukončí prvotné nadšenie a nedostatok cieľov upriami pohľad zasväteného na neho samého, a tak sa nevyhnutne dostaví zhubný individualizmus.²¹¹

Ovocie vytrvalosti je verná služba. V tomto zornom poli na ňu hľadá už spomínaný kardinál Timothy Dolan, keď hovorí, že byť vytrvalý navonok sa

---

²⁰⁷ RATZINGER, J. *Služobníci vašej radosti. Meditácie o kňazskej spiritualite*. Trnava: SSV, 2006, s. 68.

²⁰⁸ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 71.

²⁰⁹ JÁN PAVOL II. *Pastores dabo vobis*, Trnava: SSV, 1994, 29.

²¹⁰ RATZINGER, *Služobníci vašej radosti*, s. 68.

²¹¹ *El cuarto voto de la CM: la Estabilidad*. Madrid: CEME, 2009, s. 13.

prejavuje v zodpovednom a stálom plnení si svojich povinností. V tom, čo robíme, sme vytrvalí iba vtedy, ak sme verní tomu, čím sme. Vytrvalosť vyplýva z identity.²¹²

Vytrvalosť neodlúčiteľne patrí ku kňazskej identite. Je zakotvená v samotnom obrade vysviacky kňazov, keď sa pred svätením biskup pýta ordinandov: „*Chcete ako kňazi za pomoci Ducha Svätého navždy konať kňazskú službu ako dobrí spolupracovníci biskupa v spravovaní Božieho ľudu?*“²¹³ Podstatné slovo „navždy“ vyjadruje vytrvalosť v povolání do konca života. Ostat' verný svojim záväzkom do konca života je možné za pomoci Božej milosti s využitím prirodzených prostriedkov. Klasické príslovie nás učí: „*Serva ordinem et ordo servabit te!*“²¹⁴

Vytrvalosť kňaza je právom očakávaná od ostatných ľudí, lebo má byť vzorom v tom, k čomu je povoláná každá osoba: „*naši bratia a sestry, žijúci v manželstve, majú právo očakávať od nás, kňazov a pastierov, dobrý príklad a svedectvo vernosti povolaniu až do smrti, ktoré si volíme sviatosťou kňazstva, tak ako oni si ho volia sviatosťou manželstva.*“²¹⁵

Sľub vytrvalosti zaručuje, že v univerzálnej Cirkvi, ako aj v miestnych cirkvách, bude prítomná služba pastierov. To dáva hodnotu a význam ich poslaniu.²¹⁶ Pastieri bez stáda nie sú pastiermi a ovce bez nich majú tendenciu roztratiť sa. Ďaleko od horúčkovitej aktivity, ktorá neposkytuje čas na odpočinok, sv. Vincent de Paul vyzýval k umiernennej a vytrvalej činnosti, vyplývajúcej z lásky k Ježišovi Kristovi a k Cirkvi úbohých.²¹⁷

Ďalším dôsledkom vytrvalosti je jej príklad, ktorý plodne pôsobí na ďalšie osoby. Vytrvalý život v zasvätení sa Bohu tiahne ľudí dneška k napodobňovaniu. „*Zasvätený život dokazuje, že vytrvalým rozvíjaním bratskej lásky, a to aj v spoločenstve, účasť na trojičnom spoločenstve môže premeniť ľudské vzťahy a vytvoriť nový typ solidarity. Takto ľuďom ukazuje krásu bratského spoločenstva a zároveň aj cestu k nemu. Keď totiž zasvätené osoby žijú »pre« Boha a »z« Boha, môžu tým svedčiť o sile milosti, ktorá prináša zmierenie a ničí rozdeľujúce mechanizmy, prítomné v srdci človeka i v spoločenských vzťahoch.*“²¹⁸

²¹² DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 67.

²¹³ Rímsky Pontifikál, s. 95.

²¹⁴ „Zachovaj poriadok a poriadok zachová teba!“

²¹⁵ JÁN PAVOL II. List Svätého Otca Jána Pavla II. všetkým kňazom Cirkvi na Zelený štvrtok 1979.

In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996, s. 288.

²¹⁶ El cuarto voto de la CM, s. 14.

²¹⁷ DUKAŁA, Święty Wincenty a Paulo, s. 123.

²¹⁸ JÁN PAVOL II., Vita conscrata, 41.

3 UTVÁRANIE IDENTITY KŇAZA

„Kňaz je na základe svätenia sviatosťným sprítomnením Krista – Hlavy a Pastiera Cirkvi.“²¹⁹ Identita kňaza nie je niečo samozrejmé, čo by osoba nadobudla zo dňa na deň, preto je potrebné, aby sa každý kňaz pod vplyvom a pôsobením Ducha Svätého stotožnil s identitou, ktorá je pre jeho kňazský stav príznačná.

V tejto kapitole sa zameriame na pojem „identita kňaza“ a budeme sa snažiť aplikovať evanjeliové rady a štvrtý vincentínsky sľub do procesu jej kreácie. Tiež sa pokúsime nazerať na rôzne aspekty kňazského života, ktoré zohrávajú dôležitú rolu pri utváraní, rozvíjaní a zachovaní spomínanej identity.

3.1 POJEM „IDENTITA KŇAZA“

Pod pojmom identita rozumieme totožnosť či rovnakosť. „Identita je zmysel pre jednotu a celistvosť, ktorý trvá v čase a v rozličných okolnostiach, spojený so schopnosťou udržiavať prepojenie s realistickým systémom hodnôt.“²²⁰

Ak na identitu hľadáme v zornom poli kňazského života, rozumieme tu bytostnú podstatu a hodnotu samotného kňazstva. Biblickým zázemím kňazskej identity je veta evanjelia: „Duch Pána Boha je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným“ (Lk 4,17). Kristus sa predstavuje ako plný Ducha Svätého, posvätený pomazaním a poslaný hlásať radostnú zvesť chudobným. Aj každý kňaz je pomazaný Duchom Svätým v krste, pri sviatosti birmovania a hlavne pri prijatí posvätného stavu. Tak sa začlení do účasti na Kristovom služobnom kňazstve.²²¹ Z toho môžeme vyvodiť, že identita kňaza je identita Ježiša Krista, lebo kňaz je „alter Christus“.

„Je totiž veľmi dôležité, aby kňaz poznal svoju identitu. Problematike identity svojich apoštolov a učeníkov sa venoval Pán Ježiš. Kladie im otázku o svojej identite: »Za koho ma pokladáte vy?« (Mk 8,29) Ježiš chcel, aby cez jeho identitu spoznali apoštoli svoju identitu.“²²² Ak kňaz nevie, kto je Ježiš Kristus, inými slovami povedané, ak s ním nemá osobný vzťah, potom nemôže poznať ani svoju vlastnú

²¹⁹ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 32.

²²⁰ ZONTÁK, S. *Človek a jeho identita* [online]. [citované 22.1.2018]. Dostupné na internete: http://www.uski.sk/frm_2009/ran/2005/cl050114.htm

²²¹ JARAB, J. *Kňazská identita*. Spišská Kapitula: Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, 2007, s. 10.17.

²²² JARAB, Kňazská identita, s. 19.

identitu. Každý kňaz, ktorý je služobníkom Boha, sa s ním musí denne stotožňovať a budovať vzťah plný dôvery a lásky najmä cez modlitbu.

Kardinál Joseph Ratzinger počas svojej homílie na Tretiu veľkonočnú nedeľu v roku 1986 v St. Augustins-Seminary v Toronte, keď sa zamýšľal nad hĺbkou identity kňaza povedal: „*Pri tejto udalosti mi vždy zide na um jeden rítus, ktorý mi pri mojej kňazskej vysviacke prenikol do duše najhlbšie. Po pomazaní sa vtedy človeku zviazali ruky a týmito zviazanými rukami uchopil kalich – ruky a v nich vlastná existencia boli akoby pripútané ku kalichu. Kalich – vtedy mi napadla Ježišova otázka bratom Jakubovi a Jánovi: »Môžete piť kalich, ktorý ja pijem?« (Mk 10,38)*“²²³ Toto je veľmi silný obraz o tom, čo je kňazská identita. Zviazané ruky môžeme doslova vnímať ako symbol úplnej odovzdanosti Kristovi a jeho službe, pretože kňaz sa vysviackou stotožňuje s Kristom. S apoštolom Pavlom môže každý kňaz povedať: „*Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus*“ (Gal 2,20). Druhým znakom je kalich, ktorý zovierajú tieto zviazané ruky. Eucharistia je centrum života kňaza, je neustálym vzdávaním vďaka Bohu.

Pred každým kňazom stojí úloha počas celého života spoznávať a žiť svoju kňazskú identitu. Musí si ju chrániť a žiť život Kristovho kňaza.²²⁴ Spolu s pápežom, sv. Jánom Pavlom II., by sme mohli povedať, že kňazské povolanie je dar a tajomstvo. Kňaz spolu s povolaním, ktoré ho presahuje, dostáva i úlohu priľnúť ku Kristovi – Pôvodcovi každého povolania a tým realizovať identitu kňaza. Kňazstvo ponúka človeku novú identitu a pri náhlade na ňu nám môžu byť nápomocné slová záverečnej doxológie eucharistickej modlitby: „*Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi.*“

Identita kňaza spočíva v dôvernom spojení kňaza skrze Krista, s ním a v ňom. V priebehu celých dejín v biblickom priestore Boh nikdy nikomu nezveril dôležitý úrad, ak jeho nositeľ nedal k dispozícii celú svoju existenciu.²²⁵ To musí platiť aj o Kristovom kňazovi. Je nutné, aby sa Bohu odovzdal v úplnom zrieknutí sa seba, svojich predstáv a prilipol k Ježišovi – jedinému a pravému Kňazovi.

Pri našich úvahách o identite kňaza spomeňme ešte dôležitú udalosť zo života sv. Maximiliána Kolbeho. V osudný deň, keď dozorcovia zoradili celý koncentračný tábor do radu a na príkaz veliteľa malo byť náhodne vybraných desať mužov na

---

²²³ RATZINGER, Služobníci vašej radosti, s. 61.

²²⁴ JARAB, Kňazská identita, s. 20.

²²⁵ BALTHASAR, von H.U., *Kněžská spiritualita*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 58.

popravu ako odplata za nedávny útek, jeden z vybraných, manžel a otec kričal, aby bol kvôli svojej rodine ušetrený. Vtedy otec Kolbe povedal, že chce ísť namiesto neho. Veliteľ sa opýtal: Kto je tá poľská sviňa? Svätec nepovedal: Som Maximilián Kolbe... Som Poliak... Som človek... Som jeho priateľ... Jeho odpoveď znela jednoducho a pravdivo: Som katolícky kňaz.²²⁶ To je ozajstné vyznanie o kňazskej identite. Po vysviacke už nie je dôležitá ani národnosť, ani iná kategória vzťahov. Dôležitou sa stáva nová identita – identita kňaza.

„Cesta, ktorá vedie k prijatiu seba samého, teda k budovaniu vlastnej identity, vedie cez budovanie zreých vzťahov k iným a k sebe.“²²⁷ V prípade kňaza táto cesta vedie cez budovanie vzťahu s Ježišom Kristom. Tento vzťah sa utvára od momentu krstu, neskôr sa prehĺbuje v kňazskom seminári a upevňovať sa musí až do konca života. „Koreň a základ kňazskej identity siaha do okamihu, kedy nás prepородila voda krstu, teda až k nášmu krstu.“²²⁸

„Ako každá kresťanská identita, tak aj kňazská identita má svoj zdroj v Najsvätejšej Trojici, ktorá sa ľuďom zjavuje a dáva v Kristovi a tak v ňom pôsobením Ducha Svätého ustanovuje Cirkev ako zárodok a počiatok kráľovstva.“²²⁹ Je pravdou, že bez Boha by nejstvovalo nič. Preto aj prameň tejto identity treba hľadať v Bohu. „Identita kňaza a jeho služby sa prejavuje len vo vnútri tajomstva Cirkvi ako tajomstvo trojičného spoločenstva charakterizovaného misijným rozmerom. Na základe svätenia vo sviatosti kňazstva je totiž kňaz poslaný Otcom, skrze Ježiša Krista, ktorému ako Hlave a Pastierovi svojho ľudu je osobitným spôsobom pripodobnený, aby mocou Ducha Svätého žil a pracoval v službe Cirkvi a na spásu sveta.“²³⁰ Kňaz má byť mužom dôverného spojenia s Bohom. Kňaz je podobne ako Ježiš poslaný Otcom, aby v sile Ducha Svätého hlásal ľuďom Radostnú zvesť a zjavoval im Najsvätejšiu Trojicu. Keď poslanie kňaza má trojičný charakter, musí i ťažisko jeho existencie, teda jeho identita, odrážať tento vnútro-trojičný život, jadrom ktorého je láska.

Identitu kňaza je potrebné živiť a chrániť. Dobrým návrhom, ako to uskutočniť, sú odporúčania štvrtej synodálnej témy – *Identita, spiritualita a kňazské spoločenstvo*

---

²²⁶ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 231.

²²⁷ ZONTÁK, Človek a jeho identita [online]. [citované 22.1.2018]. Dostupné na internete: http://www.uski.sk/frm_2009/ran/2005/cl050114.htm

²²⁸ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 26.

²²⁹ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 12.

²³⁰ JARAB, Kňazská identita, s. 30.

– Druhej synody Spišskej diecézy: „Nech si každý kňaz zodpovedne a starostlivo pestuje svoj duchovný život a usiluje sa o osobnú svätosť a bezvýhradnú vernosť kňazskému poslaniu. Aby túto dokonalosť mohol dosiahnuť, má svoj duchovný život denne sýtiť pokrmom zo stola Svätého písma a zo stola Eucharistie; je povinný modliť sa každý deň liturgiu hodín a venovať sa meditatívnej modlitbe; často pristupovať k sviatosti zmierenia; osobitne si uctievať Pannu Máriu a používať iné spoločné a osobitné prostriedky posväcovania, medzi ktoré patrí úcta k Božskému Srdcu Ježišovmu a vrúcny vzťah k Duchu Svätému.“²³¹

3.2 APLIKÁCIA EVANJELIOVÝCH RÁD A SLUBU VYTRVALOSTI V POVOLANÍ DO PROCESU UTVÁRANIA IDENTITY KŇAZA

„Kňazské povolanie je v podstate povolaním k svätosti, a to vo forme, ktorá má pôvod vo sviatosti kňazstva. Svätosť je dôverný vzťah s Bohom, je nasledovaním Krista chudobného, čistého a pokorného; je bezhraničnou láskou k dušiam a darovaním sa pre ich skutočné dobro; je láskou k Cirkvi, ktorá je svätá a chce, aby sme sa aj my stali svätými, lebo také poslanie jej zveril Kristus.“²³² Osobitným prejavom evanjeliového radikalizmu vysväteného služobníka sú evanjeliové rady, ktorými sme sa podrobne zaoberali v prvej kapitole. Predstavujú jedinečný spôsob života, akým žil samotný Ježiš Kristus. Tento spôsob života odporúčal uskutočniť aj svojim nasledovníkom.

„Je potrebné pripomenúť, že každý kňaz má zvlášť právo žiť evanjeliový radikalizmus vyjadrený v radách, a život v tomto duchu má byť ideálom každého kňaza. Kto sa takto rozhodol nasledovať Krista a mocou Ducha sa zriekol sám seba, berie na seba v Cirkvi i v dejinách životne dôležitú úlohu. Jeho život v dejinách celého ľudstva nadobúda prorockú dimenziu, pretože sa stáva svedkom večného kráľovstva.“²³³

Teraz povedzme ešte niečo o samotnom procese utvárania identity kňaza. V našom katolíckom chápaní je kňazská vysviacka radikálnou a celostnou obnovou človeka v očiach Boha a jeho Cirkvi, dôsledkom čoho je ontologické pripodobnenie sa Kristovi. Môžeme povedať, že túto novú identitu kňaz prijíma v okamihu prijatia

²³¹ Identita, spiritualita a spoločenstvo kňazov. Štvrtá synodálna téma Druhej synody Spišskej diecézy. s. 14.

²³² JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 33.

²³³ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 46.

posvätného stavu, no utvára ju, stotožňuje sa s ňou, aktualizuje ju v procese celoživotného snaženia pripodobniť sa Kristovi. Kňazstvo zasahuje centrum bytia človeka, osoba je ním poznačená navždy, a to znamená, že pre identitu kňaza neexistuje žiadny „sabatický rok“ ani „úradné hodiny“. Takto získaná identita kňaza pôsobí v samom jadre, v podstate človeka, ovplyvňuje jeho existenciu a následne i jeho konanie.²³⁴ V slovách konsekračnej modlitby pri vysviacke kňazov počujeme: „Ty, podľa vopred určeného poriadku, polepšuješ a zveľaduješ bytosti obdarené rozumom.“²³⁵ To je zmysel prijatia novej identity, polepšiť sa a zveľadiť svoje jestvovanie, teda stať sa odrazom Ježiša Krista.

Prvou v triáde evanjeliových rád je chudoba. Kňazi, ktorí nie sú členmi rehole, alebo spoločnosti apoštolského života, sa nijako zvlášťne nezaväzujú žiť chudobu, no sú pozvaní nasledovať chudobného Krista. „Kňazstvo sa osobitným a úradným spôsobom spája s Ježišovým posvätením a poslaním, a to sviatosťou kňazstva, skrze ktorú sa vo svojom bytí pripodobňuje Ježišovi Kristovi, Hlave a Pastierovi, a zúčastňuje sa na jeho poslaní »hlásať chudobným radostnú zvesť«, čo koná v mene a v osobe samého Krista.“²³⁶ Kňaz nemôže ohlasovať Krista chudobným bez toho, aby nemal účasť na ich chudobe. Bez tejto zložky identity im nebude schopný porozumieť. Keďže sa kňaz prijatím posvätného stavu užšie spája s Kristom, má mať jeho chudoba nielen sociálny, ale aj pastoračný charakter. Častokrát sa mnohé pohoršenia kňazov aj z oblasti nakladania s materiálnymi statkami označujú heslom: „Vodu káže a víno pije.“ „Kňazská chudoba, podobne ako poslušnosť i celibát, má trochu iný rozmer ako chudoba osôb žijúcich v rehol'nom stave, ale jej podstata je tá istá. Celá nádej kňaza má spočívať v Bohu.“²³⁷

„Vnútoraná sloboda, ktorú evanjeliová chudoba chráni a zveľaduje, robí kňaza schopným stáť pri najslabších, solidarizovať s nimi v úsilí o vytvorenie spravodlivejšej spoločnosti, citlivejšie a ochotnejšie chápať a rozoznávať javy týkajúce sa ekonomického a sociálneho aspektu života, podnecovať rozhodnutia v prospech chudobných.“²³⁸ Život bez naviazanosti na materiálne dobrá približuje kňaza k jemu zvereným dušiam a ľuďom dáva schopnosť dôverovať ich pastierovi, a tak sa vytvárajú vzťahy plné dôvery medzi kňazmi a Božím ľudom.

²³⁴ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 233.

²³⁵ Rímsky Pontifikál, s. 104.

²³⁶ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 18.

²³⁷ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 77.

²³⁸ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 30.

„Nezabúdajme na prorocký význam kňazskej chudoby, ktorý je zvlášť naliehavý v bohatej a konzumnej spoločnosti. Skutočne chudobný kňaz je bezpochyby konkrétnym znakom oddelenia sa, odmietnutia, teda nie podrobenia tlaku súčasného sveta, ktorý dôveruje len peniazom a materiálnej istote.“²³⁹ Aj tento aspekt chudoby je podstatný. Kňaz má byť pre ľudí akoby smerovkou, ukazovateľom pravých hodnôt.

Od kňaza sa vyžaduje jednoduchý spôsob života, musí kontrolovať svoj životný štýl, či zodpovedá jeho kňazskému účinkovaniu a nekladie žiadne prekážky hlásaniu evanjelia a pamätajúc na postoj Krista ku všetkým biednym. Aj činnosť kňaza sa musí svetu javiť ako poslanie lásky a milosrdenstva voči všetkým trpiacim a chudobným.²⁴⁰

Napokon uvedieme ešte vyjadrenie Kódexu kánonického práva, ktoré je priezračné a stručné: „Klerici majú viesť jednoduchý život a zdržiavať sa všetkého, čo zaváňa márnivosťou.“²⁴¹

Ďalšou v poradí evanjeliových rád je čistota. Všetci kňazi už pri diakonskej vysviacke prijímajú záväzok celibátu. „Chcete svoju oddanosť Kristovi spečatiť celibátom pre nebeské kráľovstvo v ustavičnej službe Bohu i ľuďom?“²⁴² Táto otázka zaznieva z úst biskupa a kladnou odpoveďou na ňu sa kandidáti diakonátu zriekajú manželského života pre zjavovanie nebeského Kráľovstva už tu na zemi. Celibát a panenstvo je Ježišova evanjeliová rada, ktorú on odporúča všetkým, ktorí to môžu pochopiť.²⁴³

Pápež, sv. Pius X., v Exhortácii pre klérus *Haerent animo*, ohľadom čistoty povzbudzuje kňazov takto: „Nech vás ozdobuje bezúhonná čistota, žiarivý drahokam nášho stavu. Jeho jas robí kňaza podobného anjelom, pozdvihuje ho v ponímaní kresťanského ľudu a robí jeho službu plodnejšou.“²⁴⁴

Dnes, azda častejšie ako v minulosti, sa ozývajú hlasy, ktoré žiadajú zrušenie kňazského celibátu, lebo sa vníma ako príťaž, nie ako oslobodzujúci nástroj lepšej a plodnejšej pastorácie. „Treba uznať, že celibát uvádza do ľudského a kresťanského života voľbu a rozhodnutie celkom osobitného rázu a prináša so sebou zrieknutie sa mnohých hodnôt. Je celkom možné, že manželský stav by v určitých okolnostiach mohol prístup ku kňazskému povolaniu uľahčiť a u niektorých kňazov dokonca

²³⁹ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 30.

²⁴⁰ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 79 – 82.

²⁴¹ Kódex kánonického práva, Kán. 282 § 1.

²⁴² Rímsky Pontifikál, s. 76.

²⁴³ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 57.

²⁴⁴ PIUS X. Haerent animo. Exhortácia Pia X. pre klérus pri príležitosti svojho zlatého kňazského jubilea. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996, s. 33.

podporiť väčšiu vyrovnanosť v ich citovom a duševnom živote. To však nič na veci nemení, že celibát sám o sebe je povolaniu kňaza primeranejší, a že s tým spojené zrieknutie možno premeniť na vykupiteľskú lásku Dobrého pastiera.²⁴⁵

Profesor Jozef Jarab vo svojom diele *Kňazská identita* cituje univerzitného pedagóga a psychiatra Raphaela Bonelliho, ktorý povedal: „*Cudnosť absolútne nie je nemoderná, ale je to prirodzená čnosť, za ktorú sa máme modliť a bojovať.*“²⁴⁶ Preto aj všetci kňazi, ktorí sa snažia nasledovať Krista a tým utvárať svoju kňazskú identitu, majú sa denne vytrvalo modliť za dar čistoty. K bdelosti pozýva aj pápež, ctihodný Pius XII., v Apoštolskej exhortácii kléru celého sveta o spôsobe, ako napomáhať svätosť kňazského života *Menti nostrae*: „*Aby sme si tento neoceniteľný poklad, akým je kňazská čistota, zachovali neporušený, treba sa verne pridržať výzvy Kniežata apoštolov, ktorú každodenne opakujeme v modlitbe breviára: »Bud'te triezvi a bdejte«.*“²⁴⁷

Podstatou čistoty je snúbenecká láska k Bohu, kde nestačí zrieknuť sa niečoho, alebo niekoho, ale treba dať jasne prednosť Kristovi pred každou ľudskou osobou.²⁴⁸ Preto aj ťažisko záväzku čistoty, či celibátu väzí vo vzťahu. Tento vzťah musí byť živý a úprimný. Ako sa manželia bezvýhradne a úplne darujú jeden druhému, tak musí byť i kňaz oddaný Ježišovi a jeho Cirkvi. „*Pravým a hlbokým dôvodom posvätného celibátu je – ako sme už povedali – voľba vnútornejšieho a úplnejšieho osobného vzťahu k tajomstvu Krista a Cirkvi pre dobro celého ľudstva: niet pochýb, že v tejto voľbe sa môžu najvyššie ľudské hodnoty vyjadriť v najväčšej miere.*“²⁴⁹

Tak, ako v prípade chudoby a čistoty, aj v oblasti poslušnosti je vzťah ku Kristovi smerodajným indikátorom zmyslu a podstaty záväzku. „*Sľubuješ mne a mojim nástupcom úctu a poslušnosť?*“²⁵⁰ Táto otázka sa opakuje pri vysviackach prvých dvoch stupňoch sviatosti posvätného stavu. Ňou sa zabezpečuje aktívna spolupráca kňaza so svojím biskupom. Bez vzťahu založeného na poslušnosti a vzájomnej dôvere, by súčinnosť nebola možná. „*Záväzok poslušnosti spája teda rôzne údy*

²⁴⁵ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu, s. 21.

²⁴⁶ JARAB, *Kňazská identita*, s. 71.

²⁴⁷ PIUS XII. *Menti nostrae*. Apoštolská exhortácia Pia XII. kléru celého sveta o spôsobe, ako napomáhať svätosť kňazského života. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996, s. 114.

²⁴⁸ BIELAK, *Spiritualita diecézneho kňaza*, s. 63.

²⁴⁹ PAVOL VI. *Sacerdotalis caelibatus*. Encyklika o kňazskom celibáte. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996, s. 246.

²⁵⁰ Rímsky Pontifikál, s. 95.

*cirkevnej hierarchie medzi sebou navzájom a všetkých s pápežom, aby sa bojujúca Cirkev stala pre Božích nepriateľov obávaným »dobře zoradeným šikom«.*²⁵¹

Keďže kňaz má svetu predstavovať Krista, má byť akoby ikonou Krista,²⁵² preto identitu kňaza môžeme hľadať jedine v samom Kristovi a jeho Evanjeliu.²⁵³ Tam môžeme vidieť, ako Ježiš určuje identitu kňaza, keď hovorí: „*Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás*“ (Jn 15,16). Podobne, ako s povolaním, to má byť aj s nasledovaním. Kňaz, aby utváral svoju identitu, musí nasledovať Krista, ktorý: „*sa stal poslušným až na smrť, až na smrť na kríži*“ (Flp 2,8).

Úlohou a poslaním každého kňaza je znútornenie hodnoty evanjeliovej rady poslušnosti vo svojom duchovnom živote a aby stále hlbšie zakusoval požehnanie, ktoré plynie z pravej poslušnosti. Kňaz má byť zároveň človekom, ktorý pochopí poslušnosť ako nádherné dobrodružstvo umožňujúce zomrieť sám sebe s súčasne žiť novým životom v Kristovi.²⁵⁴

Pápež, sv. Ján Pavol II., v Apoštolskej exhortácii *Pastores dabo vobis*, u kňazov rozoznáva viaceré zložky poslušnosti, akými sú apoštolská poslušnosť kňaza voči celej cirkevnej štruktúre, ďalej synovská poslušnosť k biskupovi, kresťanská poslušnosť v službe ľuďom a ostatne kňazská poslušnosť v komunitnom rozmere miestneho presbytéria. „*Kňazská poslušnosť má napokon osobitný »pastoračný« ráz. Prežíva sa za ustavičnej ochoty podrobiť sa, dať sa »stravovať« potrebami a požiadavkami ovčince.*“²⁵⁵ Kňaz by mal v značnej miere oplývať všetkými spomenutými prvkami čnosti poslušnosti.

Nakoniec zakomponujme do procesu utvárania identity kňaza aj štvrtý vincentínsky sľub – vytrvalosť v povolaní, o ktorom sme zoširoka pojednávali v predošlej kapitole. I keď sa diecézni kňazi výslovne takýmto sľubom nezaväzujú, no ak pozorne vnímame prvú otázku biskupa na ordinandov pri obrade vysviacky kňazov, spozorujeme zaujímavú skutočnosť. „*Chcete ako kňazi za pomoci Ducha Svätého navždy konať kňazskú službu ako dobrí spolupracovníci biskupa v spravovaní Božieho ľudu?*“²⁵⁶ V tejto otázke silne rezonuje slovo „navždy“. Práve ono vyjadruje, že ordinandi na seba berú záväzok zotrvať v kňazskej službe nielen do konca

²⁵¹ PIUS XI. *Ad catholici sacerdotii*. Encyklika Pia XI. o katolíckom kňazstve. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996, s. 81.

²⁵² Katechizmus Katolíckej cirkvi, 1142.

²⁵³ JARAB, Kňazská identita, s. 32.

²⁵⁴ BIELAK, Spiritualita diecézneho kňaza, s. 55.

²⁵⁵ JÁN PAVOL II., *Pastores dabo vobis*, 28.

²⁵⁶ Rímsky Pontifikál, s. 95.

pozemského života, ale navždy. Preto je sprenevera voči vytrvalosti ťažkým porušením onoho „chcem“, ktorým ordinand vyjadril bezpodmienečnú vôľu byť Kristovým kňazom naveky.

Žiaľ, dnes sme svedkami veľkej krízy vytrvalosti nielen v manželstve, kňazskom či zasvätenom živote, ale v každom type vzťahov. Preto pred kňazmi stojí veľká úloha, ako byť v oblasti vytrvalosti neochvejným majákom, ukazujúcim celej spoločnosti zmietajúcej sa v nestálosti, správny smer. Treba si uvedomiť, že žiaden životný stav to nemá ľahké, každý má svoje starosti i radosti. Nie je dobré, aby kňaz počas krízy hľadel na manželstvo ako na spôsob života, v ktorom je všetko jednoduché, lebo osoba v kríze nevníma skutočnosti správne, ale je ovplyvnená drámou vlastného nezdaru.

Pamätajúc na slová pápeža Pia XI. si všetci služobníci oltára majú uvedomiť, že: *„moc, ktorú kňaz dostáva osobitnou sviatosťou, nie je pominuteľná a prechodná, ale stála a večná, lebo sa mu vtlača do duše formou nezmazateľného znaku, ktorým sa stal »kňazom na veky« podľa vzoru Toho, na kňazstve ktorého má účasť.*“²⁵⁷

Kňazstvo sa nemôže obmedziť len na neosobné nasledovanie Krista. Cieľom tohto kráčania v duchu evanjeliových rád je prilipnúť k Ježišovej osobe, a to navždy. Dokonalosť kňazského stavu sa dosahuje pomocou integrálnej a výlučnej lásky, keď kňaz je ako Abrahám neustále ochotný opúšťať krajinu svojich predstáv a ísť vedený Duchom Svätým do zaslúbenej zeme spolu s ľudom, ktorý je mu zverený. Po tejto ceste za Kristom a s ním nemožno napredovať bez realizovania evanjeliových rád a vytrvalosti v povolání.²⁵⁸

Napokon nás o dôležitosti evanjeliových rád zakomponovaných do identity kňaza poučuje aj pápež, sv. Ján XXIII., vo svojej Encyklike *Sacerdotii nostri primordia*: *„Vykonávanie kňazských funkcií »si vyžaduje väčšiu vnútornú svätosť, než sa vyžaduje aj od rehoľného stavu«. A ak na dosiahnutie tejto svätosti života neukladá kňazovi uskutočňovanie evanjeliových rád na základe klerického stavu, predsa sa mu predkladá ako kráľovská cesta kresťanského posväcovania.*“²⁵⁹

Ako sa kňaz musí usilovať o nadobudnutie identity svojho povolania, tak sa musí snažiť aj o jej správnu formáciu. To sa dá dosiahnuť i zosobnením evanjeliových rád.

²⁵⁷ PIUS XI., *Ad catholici sacerdotii*, s. 67.

²⁵⁸ BIELAK, *Spiritualita diecézneho kňaza*, s. 45.

²⁵⁹ JÁN XXIII. *Sacerdotii nostri primordia*. Encyklika Jána XXIII. katolíckemu episkopátu na sté výročie nábožnej smrti svätého farára z Arsu. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996, s. 193.

Ako každej činnosti, tak aj tomuto úsiliu by mal predchádzať život intenzívnej modlitby, rozjímania a hľadania Božej vôle. Veď napokon aj pre túto situáciu platí známe príslovie, že *bez Božieho požehnania, márne sú naše namáhania.*²⁶⁰

3.3 POČIATOČNÁ FORMÁCIA V KŇAZSKOM SEMINÁRI

Povedali sme, že identita kňaza sa prijíma v okamihu ordinácie, no musí sa aktualizovať celý život. Na správne utváranie identity má taktiež veľký význam počiatková formácia budúcich kňazov v seminároch. Mladí muži sa musia oboznámiť s identitou, ktorú prijímu a s ktorou sa v deň svojej vysviacky majú stotožniť. *„Identita kňazského povolania je zakotvená v identite kresťana ako Kristovho učeníka. »História každého kňazského povolania, ako napokon i každého kresťanského povolania, je históriou nevypovedaného dialógu medzi Bohom a človekom, medzi láskou Boha, ktorý volá, a medzi slobodou človeka, ktorý Bohu s láskou odpovedá«.*²⁶¹

Veľkú potrebu aplikácie evanjeliových rád do kňazskej identity, ktorá sa začína formovať v prostredí kňazského seminára, približuje i dokument Kongregácie pre katolícku výchovu *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* až v troch bodoch. Zdôrazňuje sa zmysel formovania čistej osobnej lásky, osvojenie si pravej a zrelej poslušnosti a tiež získanie správneho postoja k svetu a pozemským dobrám.²⁶²

Samozrejme, že rozhodnúť sa pre kňazský život nie je jednoduché. Ponajprv musí kandidát cítiť vnútorný hlas, ktorý ho pozýva. Keď mladý muž cíti povolanie, je stále ešte ohrozovaný mnohými vplyvmi, či už vonkajšími, alebo vnútorným strachom. Zanechať doterajší spôsob života a nadobudnuté životné istoty nie je ľahké. Niekedy kandidáta môže odradiť aj spoločenská klíma, či nevhodný príklad života nejakého kňaza. *„Boli chvíle, v ktorých mnohí kňazi boli vo svojej vlastnej identite veľmi zneistení. Kňazská služba veľa stratila zo svojej hodnoty vo verejnej mienke. Aj dnes ešte sa môže profil tejto služby javiť ako nejasný, čo mladým mužom rozhodovanie neul'ahčuje.*²⁶³

---

²⁶⁰ SARAH, R. *Sila ticha proti diktatúre hluku*. Bratislava: LÚČ, 2017, s. 36.

²⁶¹ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Pastoračné smernice na podporu kňazských povolanií* [online]. [citované 23.1.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/pastoracne-smernice-na-podporu-knazskych-povolani>

²⁶² KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*. Trnava: SSV, 2000, 48 – 50.

²⁶³ JARAB, Kňazská identita, s. 23.

Formácia v kňazskom seminári je istým spôsobom vrcholným momentom pedagogického procesu, pretože je chvíľou, keď sa mladíkovi navrhuje forma, spôsob jestvovania, v ktorom on sám spoznáva svoju totožnosť, povolanie, normu – spoznáva kňazstvo – spoznáva identitu, ktorá bude vtačená do jeho existencie. Aby formácia bola komplexná a zaručila poznanie kňazskej identity, musí zasahovať všetky podstatné komponenty človeka. Treba, aby formácia zasiahla ľudskú stránku kandidáta kňazstva, nielen kvôli osobnej zrelosti a sebarealizácii, ale aj vzhľadom na službu musí v sebe pestovať rad nevyhnutných ľudských vlastností: lásku k pravde, česť, úctu voči každej osobe, zmysel pre spravodlivosť, vernosť, dôslednosť. Ďalej treba pamätať na duchovný aspekt. Dnešná doba nepotrebuje len platne vysväteného kňaza, ale kňaza, ktorý je Božím mužom a žije z Božieho slova. Nevyhnutnou je aj intelektuálna formácia, lebo zvyšujúce sa nároky sveta na vzdelanie si vyžadujú, aby bol kladený veľký dôraz aj na vedomosti kňaza, aby vedel čeliť rozširujúcemu sa konzumizmu, liberalizmu a sekularizmu. Do procesu formácie musíme zahrnúť aj pastoračnú zložku, ktorá orientuje kandidátov kňazstva k osobitnému spôsobu osvojenia si postoja Dobrého pastiera.²⁶⁴

Seminaristom treba pripomínať, že kňazská vysviacka ich pripodobní Kristovi v samom jadre ich bytia, to znamená, že kňazstvo je trvalé a večné. Všetko, čo budú potom ako kňazi vykonávať, musí vychádzať z toho, kto sú – z ich kňazskej identity.²⁶⁵

Dôležitou časťou procesu spoznávania kňazskej identity a následne jej utváranie a stotožnenie sa s ňou predpokladá u každého kandidáta kňazstva v prvom rade ľudskú zrelosť a vyrovnanosť. Preto je nesmierne dôležité pomôcť mladým mužom v seminárnom prostredí podľa slov Apoštola národov dozrieť „*k zrelosti muža, k miere plného Kristovho veku*“ (Ef 4,13). „*Charakteristické mužské črty (schopnosť plánovať, realizovať, rozhodnúť, brániť, otcovsky ochraňovať, tvoriť prevažne pre spoločnosť) poukazujú na podobné, ale aj osobité prvky zrelosti muža. Mužská zrelosť sa prejavuje v produktívnej fantázií a v sile vôle.*“²⁶⁶

Každá osoba povoláná Bohom do služby Božiemu ľudu je týmto povolaním pripodobnená Panne Márii – prototypu povolania. Mária bola na začiatku svojho jestvovania dokonale uspôsobená pre povolanie, ktoré na ňu čakalo. Ona je už napred

---

²⁶⁴ JARAB, Kňazská identita, s. 13.

²⁶⁵ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 291.

²⁶⁶ GRÜN, SARTORIUSOVÁ, Ľudská zrelosť zasvätených osôb, s. 13.

vo svojej existencii a potom aj v jej „áno“, v ktorom sa táto existencia artikuluje, vyvlastnená pre Božie dielo.²⁶⁷ Preto si aj každý bohoslovec musí uvedomovať toto svoje vyvolenie. Navyše, ak naň Bohu v slobode odpovedal, má spoznať, že od toho momentu sa stáva výhradným Božím vlastníctvom. V každom služobníkovi oltára sa naplno uskutočňuje biblické (שִׁדְדָה) *kados*, teda oddelený, svätý, vyňatý z bežného profánneho používania.

Každý kňaz si musí uvedomiť túto svoju vlastnú identitu, ktorá ho na jednej strane robí výnimočným, no na strane druhej kladie na neho vysoké nároky. Holistický prístup k osobe vo formačnom procese musí pamätať v prvom rade na *imitatio Christi*. Ježiš je pre každého seminaristu vzor. On je pastier a kňaz, lebo dáva svoj život za ovce a jedinečným spôsobom sa v ňom stotožňuje obet' a obetujúci. Navyše tento výnimočný úrad podáva ďalej a jedine on vie zaistiť, aby sa v hraničnej situácii, v okamihu smrti, v Petrovi a v každom kňazovi, mohol stotožniť úrad a láska. K tejto hraničnej identite musí smerovať každý Petrov nasledovník – každý kňaz.²⁶⁸

3.4 DUCHOVNÝ ŽIVOT KŇAZA

Kňazskou vysviackou sa úsilie o utváranie identity kňaza nekončí, ale ešte len začína. Veľmi závažnou platformou pre správne prirnutie človeka – kňaza k novej identite, identite kňaza, je práve jeho duchovný život. Kňazská identita nie je pohodlný tovar, ktorý si osoba necháva pre seba, ale nabáda človeka k nezištnej, obetavej láske a službe Bohu i ľuďom.²⁶⁹

„Vnútorým princípom, cnosťou, ktorá oživuje a riadi duchovný život kňaza, keďže je pripodobnený Kristovi, Hlave a Pastierovi, je pastoračná láska, ktorá je účasťou na pastoračnej láske Ježiša Krista. Je to ničím nezaslúžený dar Ducha Svätého a zároveň aj úloha i výzva na slobodnú a zodpovednú odpoveď kňaza.“²⁷⁰

Duchovný život služobníka oltára je zároveň prostriedkom, ktorým vyjadruje svoju identitu, no tiež je východiskom, cez ktoré prúdi duchovná sila, a tak sa utvrdzuje vo svojom kňazskom povolaní a tým aj v identite. Tento fenomén je vzájomne sa doplnujúci i ovplyvňujúci.²⁷¹ Centrom duchovnosti každého kňaza je a má byť dôstojné Eucharistické slávenie. *„Eucharistia je prameň a vrchol celého*

²⁶⁷ BALTHASAR, Kněžská spiritualita, s. 27.

²⁶⁸ BALTHASAR, Kněžská spiritualita, s. 40.

²⁶⁹ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 291.

²⁷⁰ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 23.

²⁷¹ JARAB, Kňazská identita, s. 20.

kresťanského života. Ostatné sviatosti, ako aj všetky ekleziálne služby a apoštolské diela úzko súvisia so svätou Eucharistiou a sú na ňu zamerané. Ved' najsvätejšia Eucharistia obsahuje celé duchovné dobro Cirkvi, totiž samého Krista, nášho veľkonočného Baránka.²⁷² Duchovný život kňaza musí vyvierat' z tohto *fons et culmen*. Eucharistia v živote Kristovho nasledovníka je žriedlom pre všetky ostatné činnosti a zároveň v nich i kulminuje.

Pre hlbšie porozumenie tohto tajomného prepojenia duchovného života kňaza s Eucharistiou použime slová druhej Eucharistickej modlitby: „*On, prv než sa dobrovoľne vydal na smrť, vzal chlieb a vzdával vďaky, lámal ho a dával svojim učeníkom, hovoriac.*“²⁷³ Teraz sa zamerajme na štyri aktivity Krista, ktoré vykonal s chlebom: vzal, vzdával vďaky, teda dobrorečil – požehnal, lámal a dával. Tieto činnosti musí do duchovného života a identity integrovať každý kňaz. Dušpastier je vzatý – vyvolený Kristom a to ho má viesť k vďačnosti. Vo vysviacke je požehnaný a pozvaný k tomu, aby sa stal požehnaním pre všetkých, s ktorými prichádza do kontaktu. Počas života v mnohých formách zakúša skutočnosť, že je lámaný k večnému životu. Napokon je dávaný Božiemu ľudu vo sviatostnej službe až do konca života.²⁷⁴

„*Ked' kňaz slúži každý deň Eucharistiu, zostupuje do hĺbky Kristovho mystéria. Preto je i slávenie Eucharistie najdôležitejším okamihom dňa a stredobodom celého jeho života.*“²⁷⁵ Predpokladom toho sú vnútorné postoje, akými sú vďačnosť, lebo Eucharistia je vďakyvzdávanie. Ďalej postoj obety, aby kňaz pripojil svoju obetu ku Kristovej eucharistickej obete, lásku, ktorá je znakom jednoty a napokon túžbu po adorácii Krista, ktorý je skutočne prítomný pod eucharistickými spôsobmi.²⁷⁶

„*Počas svätej omše po premenení kňaz vyslovuje slová: *Mysterium fidei* – Hľa tajomstvo viery. Tieto slová sa samozrejme týkajú Eucharistie, ale akýmsi spôsobom sa dotýkajú aj kňazstva. Eucharistia bez kňazstva nemôže existovať, tak ako nemôže kňaz existovať bez Eucharistie.*“²⁷⁷ Duchovný spôsob života kňaza sa musí posilňovať duchovnými prostriedkami a denné prijímanie Eucharistie je jeho prvým a základným nástrojom.

²⁷² Katechizmus Katolíckej cirkvi, 1324.

²⁷³ *Rímsky misál*. Rím: Typis Polyglottis Vaticanis, 1980, s. 568.

²⁷⁴ BURGHARDT, W. J. *Christ in ten thousand places : homilies toward a new millennium*. New York: Paulist Press, 1999, s. 75 – 79.

²⁷⁵ JÁN PAVOL II. *Dar a tajomstvo*. Bratislava: Nové mesto, 1997, s. 85.

²⁷⁶ JÁN PAVOL II., *Pastores dabo vobis*, 48.

²⁷⁷ JARAB, Kňazská identita, s. 23.

„Tak, ako sa svätá omša skladá z dvoch častí – bohoslužby slova a Eucharistie, tak i v kňazovom živote sú potrebné dva hlavné piliere: Eucharistia a Božie slovo.“²⁷⁸

Preto sa kňaz musí denne sýtiť čítaním a rozjímaním nad úryvkami Svätého písma, aby sa mohol stať jeho opravdivým šíriteľom a neúnavným evanjelizátorom.

Božie slovo má v kňazstve nenahraditeľné miesto, lebo dáva možnosť osobne sa stretnúť s Bohom a poznať Krista, dáva život, lebo človek žije z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst, dáva vieru, ktorá je z počúvania, dáva múdrosť a správnu orientáciu, dáva istotu, lebo Božie slovo sa nepominie. Z kňaza tvorí Božieho muža a dáva mu možnosť zamilovať si svoje povolanie, vzbudzuje v jeho srdci Božie myšlienky, aby vedel svoj kňazský život správne hodnotiť.²⁷⁹

Ohlasovateľ Kristovej blahozvesti musí pestovať hlboký vzťah k Božiemu slovu a má preukázať jeho dôvernú znalosť, i keď nestačí poznať len jazykový a exegetický aspekt. K Svätému písmu musí pristupovať s vnímavým srdcom a v modlitbe, aby evanjelium vniklo hlboko do jeho zmýšľania a aby v ňom sformovalo identitu Kristovho kňaza.²⁸⁰ Takéto úsilie si vyžaduje plné nasadenie celej osobnosti.

Duchovný život kňaza živí modlitba. „Kňaz musí byť mužom modlitby. Modlitba tvorí kňaza a kňaz tvorí modlitbu.“²⁸¹ „Kňazstvo má byť teda hlboko späté s modlitbou – zakorenené v modlitbe. Z toho vyplýva, že duchovný život má mať absolútne prvenstvo v živote kňaza, ak chce žiť svoju identitu. Práve preto, aby kňaz mohol plodne vykonávať svoju pastoračnú službu, musí vstúpiť do hlbokej intimity s Kristom.“²⁸² Kňaz sa prostredníctvom vlastnej osobnej modlitby má stať učiteľom modlitby pre iných.²⁸³

U každého kňaza má mať v modlitbe prvenstvo Liturgia hodín. Keď do rúk berie breviár, akoby sa pripájal do prebiehajúcej konverzácie medzi Bohom a ľuďmi, ktorá začala dávno predtým, ako sa narodil a bude pokračovať ešte dlho po tom, čo zomrie.²⁸⁴ V tomto zmysle je modlitba breviára každodenným naplnením predsavzatia, ktoré kňaz urobil pri svojej diakonskej vysviacke, keď sa ho biskup pýtal: „Chceš si chrániť a rozvíjať ducha modlitby, vlastného tvojmu spôsobu života,

²⁷⁸ JÁN PAVOL II., Dar a tajomstvo, s. 100.

²⁷⁹ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 47.

²⁸⁰ JARAB, Kňazská identita, s. 24.

²⁸¹ JÁN PAVOL II., Dar a tajomstvo, s. 98.

²⁸² JARAB, Kňazská identita, s. 26.

²⁸³ ŠUPPA, Dám vám pastierov, s. 85.

²⁸⁴ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 268.

a v tomto duchu podľa svojho stavu svedomite konat' liturgiu hodín za Cirkev a za celý svet?²⁸⁵

Okrem modlitby breviára má kňaz svoj duchovný život rozprúdiť aj mariánskou úctou a posvätný ruženec je jej najlepším vyjadrením. Kňaz by mal mať hlboký synovský vzťah k Panne Márii, lebo ona je tak, ako on, kristocentrickou osobou. Mária nikdy neukazuje na seba, ale na Ježiša – *per Mariam ad Jesum*. Matka Cirkvi je *služobnicou Pána* a zároveň *plnou milostí*, v tom sú jej kňazi podobní.²⁸⁶ Bezpochyby, kňaz by mal vnímať, že k Panne Márii má pestovať osobitnú pozornosť a lásku, lebo ona mala zvláštnym spôsobom podiel na vykupiteľskom diele.²⁸⁷

V tomto zmysle nám pápež sv. Ján Pavol II. pripomína: „*my, kňazi, sme povolani rozvíjať v sebe pevnú a nežnú úctu k Panne Márii, ktorú máme dokazovať nasledovaním jej cností a častou modlitbou.*“²⁸⁸

Úloha presbytera je ohlasovať ľudom Božie slovo, vysluhovať sviatosti, podávať im „*svätý chlieb večného života a kalich večnej spásy ako obetu čistú, obetu svätú, obetu nepoškvrnenú.*“²⁸⁹ Preto sa musí usilovať o vlastnú dokonalosť a byť neustále napojený na jediný zdroj všetkých milostí, na Ježiša Krista tak, ako hydrant na prameň vody. V duchovnom živote kňaza, zvlášť v modlitbe, sa kryštalizuje jeho identita, lebo Ježiš sa modlí za kňaza ako veľkňaz, modlí sa v kňazovi ako jeho hlava a je adresátom každej kňazskej modlitby, lebo je Bohom.²⁹⁰

3.5 PERMANENTNÁ FORMÁCIA A KŇAZSKÉ SPOLOČENSTVO

Kňaz omnoho viac ako ktokoľvek iný používa pri svojej „práci“ duchovnú stránku osobnosti, preto je v ustavičnom kontakte s Božou svätosťou. To ho pohýna, aby sa aj on sám stával svätým.²⁹¹ Spojenie slabého človeka s Božím majestátom ho vedie k neustálej revízii života. „*Jeho služba ho zaväzuje k tomu, aby sa každý deň rozhodoval pre život ovplyvnený radikalizmom evanjelia. Pre tento dôvod potrebuje mať ducha troch evanjeliových rád.*“²⁹²

²⁸⁵ Rímsky Pontifikál, s. 131.

²⁸⁶ BALTHASAR, Kněžská spiritualita, s. 26.

²⁸⁷ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, Ratio Fundamentalibus Institutionis Sacerdotalis, 54.

²⁸⁸ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 82.

²⁸⁹ Rímsky misál, s. 554.

²⁹⁰ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 264.

²⁹¹ STANČEK, L. *Kňaz*. Spišská Kapitula - Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2004, s. 100.

²⁹² JARAB, Kňazská identita, s. 21.

„Napokon kňazi, ktorí vykonávajú svoju službu už dlhší čas, očividne zápasia s akousi roztrieštenosťou sil spôsobenou stále vzrastajúcimi pastoračnými aktivitami: zoči-voči ťažkostiam súčasnej spoločnosti a kultúry sú nútení zväziť svoj štýl života i práce a skúmať priority pastoračných povinností, pričom čoraz väčšmi pociťujú nevyhnutnosť permanentnej formácie.“²⁹³ Ak si chce kňaz svoju identitu udržať a ostať jej verný, nevyhnutne k tomu potrebuje neustále vzdelávanie sa.

Vernosť identite kňaza je v priamej úmere s poznaním vlastných limit. Kňaz bez stáleho kontaktu s Bohom ohrozuje svoje kňazstvo. Pri permanentnej formácii nejde len o intelektuálne vzdelávanie sa, ale aj o celkové rozvíjanie vlastných schopností sústavným poznávaním sa. Nepreceňovať svoje sily a nepodceňovať intenzitu vášní je prejavom zrelosti a múdrosti osoby, ktorú má Boží služobník postupne nadobúdať. Nebezpečenstvo predstavuje ponorenie sa do čisto svetských aktivít, klesajúci záujem o modlitbu a sviatosti, prebytok materiálnych statkov, či pohodlný spôsob života a v neposlednom rade výlučný citový vzťah.²⁹⁴ To všetko predstavuje na jednej strane nebezpečenstvo, no na druhej strane možnosť na intenzívnejšie prehĺbenie kňazskej identity.

Teologické zdôvodnenie permanentnej formácie spočíva v novozákonnom verši jedného z pastorálnych listov sv. Pavla: „Pripomínam ti, aby si roznechoval Boží dar, ktorý je v tebe“ (2Tim 1,6). „Slová apoštola biskupovi Timotejovi možno právom uplatniť na tú permanentnú formáciu, ku ktorej Boh povoláva všetkých kňazov skrze »Boží dar«, ktorého sa im dostalo v posvätení. Tieto slová nám pomáhajú pochopiť celú pravdu o permanentnej formácii kňazov i o jej jedinečnosti.“²⁹⁵ Veľký dar, ktorý kňaz prijíma, si vyžaduje veľké nasadenie o jeho zachovanie a zveladenie.

Kňaz bude len vtedy autentický a verný svojmu poslaniu, ak bude v pravde a pokore ukazovať na Boha a nie na seba. Tejto vlastnosti sa učil v seminári a teraz ju musí ďalej rozširovať aj pomocou ustavičného stvárnňovania svojej identity, najmä cez duchovné a rozumové prostriedky. „Ludia, spomedzi ktorých sú kňazi povolani a pre ktorých sú ustanovení, chcú kňaza, ktorý verí naozaj hlboko, svoju vieru prejavuje odvahou, so zápalom sa modlí, učí s vnútorným presvedčením, slúži, svojim životom dáva príklad blahoslavenstiev, vie nesebecky milovať a je všetkým blízky.“²⁹⁶

²⁹³ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 3.

²⁹⁴ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 125.

²⁹⁵ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 70.

²⁹⁶ MACIEL, Urobím vás rybáři lidí, s. 92.

Čo sa týka permanentnej formácie, je potrebné, aby prebiehala neustále, aby sa kňaz mohol čoraz viac zdokonaľovať.²⁹⁷ „Predovšetkým je nutná u mladých kňazov. V tomto zmysle je žiaduce, aby duchovní vodcovia či učitelia zostavili potrebnú štruktúru tejto pomoci, aby tak začínajúci kňazi mohli v nej nájsť patričnú pomoc.“²⁹⁸ Kňazi v mladšom veku nemusia mať problém zaradiť sa do procesu kontinuálneho vzdelávania, lebo majú v sebe ešte návyky zo seminárnych čias. Zdá sa, že nástojit' na ďalšom prehĺbení vedomostí a identity kňaza je naliehavéjšie u kňazov, ktorí sú v pastoračii o niečo dlhšie. „Povinnosť formovať sa týka sa aj kňazov stredného veku. V tomto období často kňazi pociťujú istú únavu, sklamanie, rozličné ťažkosti alebo neúspechy. Tu im môže byť opäť pomocou, odpoveďou na ich problémy práve permanentná formácia, neustále hľadanie nových motívov a prostriedkov pre poslanie toho-ktorého kňaza. Starší kňazi tiež nie sú vyňatí spod permanentnej formácie. Od nich sa však už nevyžaduje, aby študovali, prípadne sledovali nové poznatky, či zmeny v kultúre. Je u nich žiaduce, aby sa ubezpečili o svojej úlohe v presbytériu, ktorú aj naďalej majú plniť. Vzhľadom na to, že majú patričné skúsenosti životné, apoštolské, sami môžu ostatných kňazov formovať a učiť.“²⁹⁹

Záujem o toto neprestajné znovuaktualizovanie svojej patričnosti ku Kristovi v prvom rade spočíva na samotnom kňazovi i na jeho predstavenom. „Zodpovedných za permanentnú formáciu kňazov treba hľadať v Cirkvi ako »spoločenstve«. V tomto zmysle celá miestna cirkev pod vedením biskupa nesie zodpovednosť za všemožné podnecovanie a riadenie permanentnej formácie kňazov.“³⁰⁰

Vzmáhať sa v každom veku pomocou permanentnej formácie je aj istá forma vyjadrenia spolupatričnosti medzi generáciami kňazov, kde starší a skúsenejší môžu odovzdať praktické poznatky mladším.³⁰¹ „Kňazi nie sú ustanovení pre seba, ale pre Boží ľud: permanentná formácia, zabezpečujúca ľudskú, duchovnú, intelektuálnu a pastoračnú zrelosť kňazov, sa preto využije pre dobro samotného Božieho ľudu. Napokon aj vlastné vykonávanie pastoračnej služby nabáda k ustavičnej, plodnej a vzájomnej výmene skúseností zo života viery medzi kňazmi a veriacimi.“³⁰²

²⁹⁷ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, Ratio Fundamental Institutionis Sacerdotalis, 100.

²⁹⁸ STANČEK, Kňaz, s. 138.

²⁹⁹ STANČEK, Kňaz, s. 138.

³⁰⁰ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 78.

³⁰¹ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, Ratio Fundamental Institutionis Sacerdotalis, 101.

³⁰² JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 78.

Popri stálom vzdelávaní neodmysliteľnou súčasťou prehlbovania identity kňaza je aj aktívne spoločenstvo s členmi miestneho presbytéria. *„Kresťanská spiritualita je spiritualitou spoločenstva. Je to jeden z pilierov, na ktorom stojí oprávnená potreba, aby si kňazi boli navzájom oporou a vytvárali živé kňazské spoločenstvo i kňazské priateľstvá. Kňaz spolu s inými kňazmi v jednote s biskupom vytvárajú jediné diecézne presbytérium.“*³⁰³

Pripravení na možno celoživotný zápas, kňazi hľadajú na svoju nenaplnenú túžbu po úplnosti a na samotu svojej často bezúspešnej kňazskej služby ako na milosť participovať na kríži nášho Pána.³⁰⁴ Aj tento rozmer sa prejavuje v kňazskom spoločenstve. Nakoľko sa kňazi zriekajú vlastnej rodiny, aj oni potrebujú cítiť, že niekam patria a že niekomu na nich úprimne záleží. Bratské spoločenstvo dokáže kňazovi poskytnúť túto dimenziu. *„Kontakt kňaza s kňazmi musí byť, lebo navzájom rastú v kňazstve. Je to prednosť, ktorá pomáha premôcť ťažkosti, neistotu. Hľadanie pravdy, kontakt s ľuďmi, naopak, pomáhajú premáhať komplexy a nestabilitu, ktoré ich často nechávajú v stave, že nevedia čo robiť.“*³⁰⁵

*„Kňazské spoločenstvo sa v celej svojej pravde javí ako mystérium: je do nadprirodzená realita, lebo je zakotvená vo sviatosti kňazstva. To je jeho prameň, jeho pôvod. »Miesto« jeho zrodzenia a jeho rastu. Vskutku, »svojou sviatosťou kňazstva sú kňazi osobným a nerozlučným putom zviazaní s Kristom, jediným Kňazom. Vysvätení boli ako jedinci, ale začlenení sú do spoločenstva kňazov spojeného s biskupom.“*³⁰⁶

Aby toto spoločenstvo miestneho presbytéria naozaj fungovalo, je potrebné usilovať sa o pravdivý zmysel formačných stretnutí, rekolekcií, podporovať všetky spôsoby formálnej i neformálnej spolupráce služobníkov oltára a zriadiť *„kňazskú linku dôvery“* menovaním zodpovedného a skúseného kňaza, ktorý by bol radou i odbornou asistenciou nápomocný spolubratom, ktorý to potrebujú.³⁰⁷ Takto sa ľahko zabezpečí výzva Druhého vatikánskeho koncilu: *„Vzájomnou spoluprácou a pestovaním kňazského spoločenstva možno účinne prejaviť pomoc kňazom, ktorí sa ocitli v nejakých ťažkostiach.“*³⁰⁸

³⁰³ Identita, spiritualita a spoločenstvo kňazov, s. 5.

³⁰⁴ DOLAN, Kněží pro třetí tisíciletí, s. 325.

³⁰⁵ STANČEK, Kňaz, s. 114.

³⁰⁶ JÁN PAVOL II., Pastores dabo vobis, 74.

³⁰⁷ JARAB, Kňazská identita, s. 46.

³⁰⁸ Presbyterorum ordinis, 8.

Pri najlepšej vôli pomáhať kňazom prehľbovať vlastnú identitu je dobré dbať na správnu mieru aj v oblasti kňazského spoločenstva. *„Treba sa vyvarovať takého združovania, ktoré by podnecovalo ducha protirečenia alebo odporu k učeniu, autorite, či inej skutočnosti v rámci Cirkvi.“*³⁰⁹

V našom prostredí rekolekcie vo veľkej miere tvoria priestor na vytváranie kňazského spoločenstva, ktorým sa podporuje hlbšie prenikanie do identity kňaza. Veriaci veľmi citlivo vnímajú nedostatky v komunikácii kňazov a ich nejednotu, ale i pozitívne hodnotia vzájomnú pomoc okolitých kňazov a sú radi, keď sa rekolekcie konajú v ich farnosti.³¹⁰

*„Základnou a neodmysliteľnou prioritou vytvárania kňazského spoločenstva je pestovanie osobných vzťahov medzi kňazmi (spoločná liturgia hodín, spoločné plánovanie a spoločné stolovanie), čo napomáha k spoločnému a radostnému prežívaniu kňazstva a zároveň je dobrým svedectvom pre Boží ľud.“*³¹¹

*„Kňazská služba má svoju základnú »komunitnú« formu a možno ju splňať len ako spoločné dielo. V živote kňaza zohráva veľkú úlohu vzťah k svojmu biskupovi, k ostatným kňazom a k veriacim laikom.“*³¹²

Pripomeňme ešte skutočnosť, že treba podporiť spoločenstvo medzi kňazmi, ktorí sú si navzájom blízki, či už pre čas spoločne strávený v seminári ako spolužiaci, alebo majú podobné záľuby. Pre svoju osobnú blízkosť a priateľstvo môžu byť pre seba vzájomnou oporou na ceste k pripodobneniu sa Ježišovi Kristovi. Pre aktualizáciu identity kňaza pomocou chudoby, čistoty, poslušnosti a vytrvalosti môžu mať na seba výchovný vplyv. Jeden pre druhého sa stanú akoby zrkadlom, ktoré si vzájomne nastaví svojím životom a môžu sa s ním konfrontovať. Nakoniec, ako hovorí Sväté písmo o vzájomnej pomoci spoločenstva osôb: *„Dvaja sú na tom lepšie ako sám človek: za svoju námahu môžu dostať väčšiu odmenu, a keď padnú, jeden zdvihne druhého. Beda však samému, keď padne! Nemá pri sebe druha, čo by ho zodvihol.“* (Kaz 4,9-10)

---

³⁰⁹ Identita, spiritualita a spoločenstvo kňazov, s. 5.

³¹⁰ Identita, spiritualita a spoločenstvo kňazov, s. 10.

³¹¹ Identita, spiritualita a spoločenstvo kňazov, s. 14.

³¹² JARAB, Kňazská identita, s. 35.

ZÁVER

Cieľom našej diplomovej práce je upriamenie pozornosti na adekvátnosť kladenia dôrazu na evanjeliové rady a špecifikum štvrtého vincentínskeho sľubu – vytrvalosti v povolání v procese utvárania identity kňaza. Problematiku teoreticky rozpracovávame pomocou analýzy, syntézy a zovšeobecnenia vybraných dokumentov Magistéria Katolíckej cirkvi, diel niektorých autorov duchovnej literatúry a tiež vincentínskych prameňov.

Podnetom k práci je uvažovanie nad skutočnosťou, že povolanie kňaza v sebe zahŕňa prax evanjeliových rád a ony sú svojou povahou účasťou na tajomstve života a obety Ježiša Krista. Osobu tiež zdokonaľujú v láske. Úlohou kňaza je potom neustále očisťovanie srdca, vnútorná obroda a pokrok v pripodobnení sa Božiemu Synovi. Toto úsilie má byť korunované vytrvalosťou.

V prvej kapitole sa venujeme evanjeliovým radám vo všeobecnosti i jednotlivo. Približujeme ich z optiky historického vývinu a jazykového významu. Pomocnou literatúrou je predovšetkým Kódex kánonického práva a Katechizmus Katolíckej cirkvi. Evanjeliové rady pozorujeme aj z perspektívy kľúčových dokumentov Misijnej spoločnosti. Sväté písmo je vodiacom niťou pre hľadanie vzoru správania a uskutočňovania evanjeliových rád v každodennom živote kňaza.

Ďalej nám druhá kapitola predstavuje život a spiritualitu sv. Vincenta de Paul. Poukazuje na centrum kňazskej identity podľa sv. Vincenta, ktorý ju predovšetkým vníma v dvoch bodoch, a to v úzkom spojení s Ježišom Kristom a osobou núdneho človeka. Osobu Krista pritom percipuje ako Evanjelizátora chudobných, ktorý je neustále v modlitbe spojený s Otcem. Z tohto vzoru sv. Vincent de Paul odvodzuje i postoj kňaza, ktorý podľa neho má byť modliacim sa evanjelizátorom. Parciálny cieľ tejto kapitoly spočíva v podaní obrazu o špecifickom štvrtom vincentínskom sľube – vytrvalosti v povolání, ktorá sa chápe ako vernosť povolaniu až do konca života.

Uvádžame aj praktické dôsledky zachovávanía vytrvalosti. Medzi iným ako ovocie tejto čnosti v kňazskom povolání objavujeme vernú službu, ktorá pramení zo samotnej povahy sviatostného kňazstva a explicitne je vyjadrená v otázke biskupa pri vysviacke kňaza, či chce túto službu konať navždy. Ďalší plod vytrvalosti nachádzame v stálosti kňazskej práce. Zisťujeme, že vernosť tiež pôsobí výchovne a

plní úlohu vzoru pre iných. Tak priťahuje osoby k napodobňovaniu s vedomím toho, že je možné zostať verným v začatom diele až do konca.

Vyvrcholenie a spojenie doteraz nadobudnutých poznatkov o chudobe, čistote, poslušnosti a vytrvalosti v povolání rozvíjame v poslednej tretej kapitole a vkladáme ich do procesu stvárňovania identity Kristovho kňaza. Pomocou zvolených diel Magistéria, uznávaných autorov z oblasti pedagogického procesu a vplyvu na kňazské povolanie sa oboznamujeme s významnými činiteľmi, ktoré efektívne pôsobia na utváranie identity kňaza, či už v jej zárodku, alebo aj neskoršie, v nasledujúcich etapách jej upevňovania.

Prichádzame k poznatku, že identita kňaza prijímaná v okamihu kňazskej vysviacky pripodobňuje osobu kňaza Ježišovi Kristovi. Túto identitu je nutné objavovať, vnikáť do nej, rozvíjať ju a chrániť. Vynikajúcimi nástrojmi na to sú evanjeliové rady, ku ktorým sa síce diecézni kňazi osobitne nezaväzujú, predsa sú skrze vyjadrenia textov kňazskej vysviacky pozvaní navždy žiť v skromnosti, čistote a poslušnosti vlastnému biskupovi. Chudoba kňaza sa pre svet stáva pastoračným i prorockým znakom pomínutelnosti pozemských skutočností. Celibát poukazuje na výnimočnosť vzťahu kňaza k Ježišovi Kristovi, ktorý si vyžaduje jasnú prednosť pred ostatnými osobnými vzťahmi. Poslušnosť zas vytvára podmienky na čínorodú spoluprácu kňaza s biskupom a celým presbytériom. Aj vytrvalosť kňaza plní úlohu ukazovateľa správneho smeru pre všetkých ľudí, ktorí sú zmietaní nestálosťou doby a vzťahov.

Z výsledkov našej diplomovej práce je evidentné, že prvenstvo v láske a svätosti pozýva vysvätených služobníkov k prekonaniu smutného protirečenia, ktoré Hans Urs von Baltazar nazval rozvodom medzi životom a svätosťou. Tiež poznamenal, že veľké zlo v dejinách Cirkvi nebolo ani tak rozdelenie viery, ako skutočnosť, že kňazi prestali byť svätcami. Preto sa živá služba povolaných v cirkvi nesmie rozísť so spirituálnym životom a so svätosťou. V kategórii, akou je aj jadro identity kňaza, prvenstvo v láske a svätosti je najväčšie povzbudenie a stála inšpirácia pre aktívnu službu. O centre kňazskej identity konštatujeme, že pomocou evanjeliových rád a vytrvalosti v povolání všetci kňazi ľahšie vytrvajú až do konca života, ak si naplno uvedomia a na vlastnej koži zakúsia to, čo vyjadrujú slová istej piesne: „*Lebo Pán je živý, žije v nás*“.³¹³

---

³¹³ JARAB, Kňazská identita, s. 108.

Na záver si dovoľíme tvrdiť, že naša práca je len partikulárnym príspevkom v problematike kňazskej identity a zďaleka nevyčerpáva možnosti rozšírenia poznatkov v tejto oblasti. Nakoniec, spolu s emeritným pápežom Benediktom XVI., konštatujeme: „*Kňazstvo nefunguje na polovičný úväzok a nezaobíde sa s polovicou srdca. Je to čosi, čo potrebuje človeka, ktorý sa dáva celý a nedáva len kus svojho času, svojho majetku.*“³¹⁴

---

³¹⁴ RATZINGER, Služobníci vašej radosti, s. 27 – 28.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BALTHASAR, Hans Urs von. *Kněžská spiritualita*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-246-6.

BIEĽAK, Jozef. *Spiritualita diecézneho kňaza – ako evanjeliový radikalizmus podľa „Pastores dabo vobis“ a „Direktória o službe a živote kňazov“* [CD]. Spišská Kapitula: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2007.

BURGHARDT, Walter. *Christ in ten thousand places : homilies toward a new millennium*. New York: Paulist Press, 1999. ISBN 0-8091-3905-7.

CANTALAMESSA, Raniero. *Chudoba*. Bratislava: Serafín, 1999. ISBN 80-88944-08-2.

CANTALAMESSA, Raniero. *Panenstvo*. Bratislava: Serafín, 1999. ISBN 80-88944-14-7.

CANTALAMESSA, Raniero. *Poslušnosť*. Bratislava: Serafín, 1999. ISBN 80-88944-09-0.

Consejos evangelicos [online]. [citované 17.10.2017]. Dostupné na internete: http://ec.aciprensa.com/wiki/Consejos_Evang%C3%A9licos

CORERA, Jaime. *Los tres Consejos Evangélicos en las Reglas Comunes* [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <http://vincentians.com/es/los-tres-consejos-evangelicos-en-las-reglas-comunes/>

DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. Olomouc: MCM, 1997.

DOLAN, Timothy. *Kněží pro třetí tisíciletí*. Brno: Jiří Brauner – Kartuziánské nakladatelství, 2016. ISBN 978-80-87864-49-4.

DUKAŁA, Jan. *Święty Wincenty a Paulo. Duchovność. Teksty*. Kraków: Instytut Wydawniczy Księży Misjonarzy. 1987.

DUKAŁA, Jan. *Słownik duchowości wincentyńskiej. Tom 1. a-m*. Kraków: Instytut Wydawniczy Księży Misjonarzy. 1997. ISBN 83-86768-09-6.

El cuarto voto de la CM: la Estabilidad. Madrid: CEME, 2009.

Estabilidad: Fidelidad en la evangelización de los pobres. Madrid: CEME, 2007.

Farár v Clichy [online]. [citované 20.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/farar-v-clichy>

FLORES, Miguel Pérez, ORCAJO, Antonino. *The Way of St. Vincent Is Our Way* [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <http://vincentians.com/en/the-way-of-st-vincent-is-our-way-18-our-lord-desires-that-we-profess-vows/>

GRÜN, Anselm. *Celibát kvôli životu*. Bratislava: Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-89621-02-6.

GRÜN, Anselm, SARTORIUSOVÁ, Christiane. *Ludská zrelosť zasvätených osôb*. Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 2007. ISBN 978-80-8074-053-5.

Charitné spolky [online]. [citované 23.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/charitne-spolky>

Identita, spiritualita a spoločenstvo kňazov. Štvrtá synodálna téma Druhej synody Spišskej diecézy [CD].

Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti. Bratislava: Misijná spoločnosť, 2012.

JÁN PAVOL II. *Dar a tajomstvo : päťdesiat rokov môjho kňazstva*. Bratislava: Nové mesto, 1997. ISBN 978-80-85487-49-7.

JÁN PAVOL II. List Svätého Otca Jána Pavla II. všetkým kňazom Cirkvi na Zelený štvrtok 1979. In: HERMANOVSKÝ, Ján ed. *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

JÁN PAVOL II. *Pastores dabo vobis*, Trnava: SSV, 1994. ISBN 80-7162-046-7.

JÁN PAVOL II. *Vita conscrata*, Trnava: SSV, 1996. ISBN 80-7162-042-4.

JÁN XXIII. *Sacerdotii nostri primordia*. Encyklika Jána XXIII. katolíckemu episkopátu na sté výročie nábožnej smrti svätého farára z Arsu. In: HERMANOVSKÝ, Ján ed. *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

JARAB, Jozef. *Kňazská identita*. Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka. 2004. ISBN 80-89170-05-6.

Katechizmus katolíckej cirkvi. 5. vyd. Bratislava: SSV, 2007. ISBN 978-80-7162-657-5.

KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. *Znovu začať u Krista*. Trnava: SSV, 2002. ISBN 80-7162-421-7.

KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Pastoračné smernice na podporu kňazských povolani* [online]. [citované 23.1.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/pastoracne-smernice-na-podporu-knazskych-povolani>

KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*. Trnava: SSV, 2000. ISBN 80-7162-317-2.

KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*. Trnava: SSV, 1997. ISBN 80-7162-186-2.

Konštitúcie Misijnej spoločnosti. Rím, 1984.

KOREC, Ján Chrizostom. *Život zasvätených*. Bratislava: LÚČ, 1990. ISBN 80-7114-006-6.

Kódex kánonického práva. Bratislava: KBS, 1996. ISBN 80-7162-227-3.

Lumen gentium. Dogmatická konštitúcia o Cirkvi. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV, 2008, s. 61-138. ISBN 978-80-7162-738-8.

Ludové misie [online]. [citované 23.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/ludove-misie>

MACIEL, Marcial. *Urobím vás rybármi ľudí*. Bratislava: LÚČ, 1995. ISBN 80-7114-146-1.

MALONEY, Robert. *The way of Vincent de Paul*. New York: New City Press, 1992. ISBN I-56548-001-5.

MEZZADRI, Luigi. *Ježiš Kristus* [online]. [citované 7.12.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/spiritualita/uvod-do-vincentianizmu/centrum-vincentinskej-spirituality/kri>

PAUL, Vincent de. *Konferencie XI. Konferencie misionárom 1-126* [CD].

PAUL, Vincent de. *Konferencie XII. Konferencie misionárom 127-145 + fragmenty* [CD].

PAVOL VI. Sacerdotalis caelibatus. Encyklika o kňazskom celibáte. In: HERMANOVSKÝ, Ján ed. *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

Perfectae caritatis. Dekrét o obnove rehoľného života. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV, 2008, s. 413-426. ISBN 978-80-7162-738-8.

PIGNA, Arnaldo. *La vita consacrata*. Roma: Edizioni OCD, 2002. ISBN 88-7229-159-3.

PIUS X. Haerent animo. Exhortácia Pia X. pre klérus pri príležitosti svojho zlatého kňazského jubilea. In: HERMANOVSKÝ, Ján ed. *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

PIUS XI. Ad catholici sacerdotii. Encyklika Pia XI. o katolíckom kňazstve. In: HERMANOVSKÝ, Ján ed. *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

PIUS XII. *Menti nostrae*. Apoštolská exhortácia Pia XII. kléru celého sveta o spôsobe, ako napomáhať svätosť kňazského života. In: HERMANOVSKÝ, Ján ed. *Pápeži kňazom*. Bratislava: LÚČ, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

Presbyterorum ordinis. Dekrét o účinkovaní a živote kňazov. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*. Trnava: SSV, 2008, s. 353-389. ISBN 978-80-7162-738-8.

PROVERA, Paul. *Rehoľné zasvätenie*. Strojopis.

Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti. Bratislava: Misijná spoločnosť, 2006.

RAMÍREZ, Hernán Cardona. Los consejos evangelicos desde la Biblia. In: *Revista Vida Consagrada*. Medellín: Fondo Editorial FUNLAM, 2009, No. 5, s. 128 – 142. ISSN 1900-4265.

RATZINGER, Joseph. *Služobníci vašej radosti. Meditácie o kňazskej spiritualite*. Trnava: SSV, 2006. ISBN 80-7162-602-3.

Rímsky misál. Rím: Typis Polyglottis Vaticanis, 1980.

Rímsky pontifikál. Trnava: SSV, 1981.

ROMÁN, José María. *Sv. Vincent de Paul*. Bratislava: Charis, 2002. ISBN 80-88743-48-6.

SALESKÝ, František. *Filotea*. Bratislava: LÚČ, 2014. ISBN 978-80-7114-968-2.

SARAH, Robert. *Sila ticha proti diktatúre hluku*. Bratislava: LÚČ, 2017. ISBN 978-80-8179-071-3.

STANČEK, Ľubomír. *Kňaz*. Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2004. ISBN 80-89170-03-X.

STOTT, John Robert Walmsley. *Úzkou cestou*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1981.

SV. AUGUSTÍN. *O zasvätenom panenstve*. Bratislava: Karmelitánske nakladateľstvo, 2015. ISBN 978-80-8135-061-0.

Sväté písmo. 9. vyd. Trnava: SSV, 2007. ISBN 978-80-7162-652-7.

Syn gaskonského sedliaka [online]. [citované 13.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/syn-gaskonskeho-sedliaka>

ŠUPPA, Jozef. *Dám vám pastierov*. Trnava: Dobrá kniha, 2000. ISBN 80-7141-310-0.

Učiteľ v rodine de Gondi [online]. [citované 20.11.2017]. Dostupné na internete: <https://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/ucitel-v-rodine-de-gondi>

VRAGAŠ, Štefan a kol. *Teologický a náboženský slovník. I. diel A – K*. Trnava: SSV, 2006. ISBN 80-7162-620-1.

VRAGAŠ, Štefan a kol. *Teologický a náboženský slovník. II. diel L – Ž*. Trnava: SSV, 2008. ISBN 978-80-7162-734-0.

Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti. Paríž, 1658.

ZONTÁK, Stanislav. *Človek a jeho identita* [online]. [citované 22.1.2018]. Dostupné na internete: http://www.uski.sk/frm_2009/ran/2005/cl050114.htm